

MATEEYO ROJANKINATAKOTAKIRI

JESOKIRISHITO, TSIKA IKANTA

ROWAWIJAAKOTANTZI

Iwaeropaeni ichariniiteni Jesoshi

(Rk. 3.23-38)

1 ¹Paerani ijeekawitani Jesokirishito jaka kipatsikika. Tekirani ijeekini jaka, ijeekini itakaantaworini ichariniiteni Iraviirini eejatzi Awaraamani. Iroñaaka nojankinateeyemironi iwaeropaeni riraga ichariniiteni riraga Jesokirishito.

²Eenironi ijeekini paerani rirori Awaraama, iinani otzimiri itomini iitachari Ijaaka. Itomini irira rirotaki Jakoowo. Itomipaenini rirotaki Joraa eejatzi rirentzipaeni. ³Itomini riraga Joraa rirotaki riraga Pareshi eejatzi Shaari. Rinironi irirapaeni owaero Tamaara. Itomini riraga Pareshi iwaero Eshiroomo. Itomini irira rirotaki Araami. ⁴Itomini irira rirotaki Aminagaawa. Irira rirotaki ashitaririni Naashoni. Itomini riraga Naashoni rirotaki Sharimoo. ⁵Riraga Sharimoo rirotaki ashitaririni Woosho. Rinironi rootaki Raawa: rootaki paashinijatotsiri atziri. Itomini riraga Woosho iwaero Oweeri. Rinironi rootaki Roota: rootaki paashinijatotsiri atziri eejatzi. Itomini riraga Oweeri rirotaki Isayii. ⁶Itomini irira rirotaki Iraviiri, riraga jewawentziririni joriyopaenini paerani.

Ari ikaataki irinta shiramparipaenini 14.

Roojatzi ikoñaatapaaki itomini riraga Iraviiri iitachari Sharamoo. Rinironi rowaga iinani Oriiyashi tekira ikami. ⁷Itomini rirori Sharamoo riraga Rorowaama. Itomini irira rirotaki Awiiyashi. Itomini riraga Awiiyashi rirotaki Aasha. ⁸Itomini irira rirotaki Joshepaata. Itomini riraga Joshepaata iwaero Joraama. Itomini irira rirotaki Oshiiyashi. ⁹Itomini riraga Oshiiyashi rirotaki Jotaama. Itomini irira rirotaki Akaashi. Itomini riraga Akaashi iwaero Eshikiiyashi. ¹⁰Irira rirotaki ashitaririni Manasheeshi. Itomini irira rirotaki Amoo. Itomini riraga Amoo rirotaki Joshiiyashi. ¹¹Riraga Joshiiyashi rirotaki ashitaririni Jekoniiyashi, eejatzi rirentzipaeni. Ari ikaataki jaka eejatzi paashini shiramparipaenini 14. Ijeekantari riraga Jekoniiyashi eejatzi rirentzipaeni ipokapaaki joraaropaeni poñaachari inteenanta kipatsi iitachari Wawirooniya. Ranaakotakiri joraaro joriyopaeni roojatzi ragaeyakirini osheki irirapaeni roojotakiri raanakiri inampikinta rantawaeteniri. Raanakiri maawaeni joriyopaenini janta inampikinta.

¹²Roojatzi ikoñaatapaaki itomini riraga Jekoniiyashi iitachari Jaratyeeeri. Itomini rirotaki iwaero Jorowaweeri.

¹³Itomini riraga Jorowaweeri rirotaki Awyoori. Irira rirotaki ashitaririni Eryakiimi. Itomini irira iwaero Ajooro. ¹⁴Itomini riraga Ajooro rirotaki Sherooko. Itomini irira iwaero Akiimi. Ro itomini irira rirotaki Eryooro. ¹⁵Irira rirotaki ashitaririni Eryaari. Itomini irira iwaero Mataa. Itomini riraga Mataa rirotaki Jakoowo. ¹⁶Riraga Jakoowo rirotaki ashitaririni Josee. Irira ikashiyakawo rayero Mariiya, rowaga riniro Jesoshi, iitachari eejatzi Rotyaantanewo Tajorentsi. ¹⁷Ari ikaataki maawaeni rirori shiramparipae-nini eejatzi 14.

Ikoñaatapaaki Jesokirishito

¹⁸Iroñaaka nokamantemi tsikarika ikanta ikoñaatantapaakari paerani Jesokirishito. Rinirontapaakyaawo irira rowaga tsinani oetachari Mariiya. Eejatzi ikashiyakawo rayero Josee, omaanta tekiraata imatziro, tekiraata rayiro. Roojatzi omotzitashitaka, tema otajonkapaakiro Ishire Tajorentsi omotzitakaapaakiro. ¹⁹Riraga Josee tema iñaakirowa omotzitaki; roojatzi ikenkithashiryaantawitaka, ikantzi: “Tee okameethatzi iroka tsinani. Tema oshinetakari paashini shirampari. Iroñaaka eero nayiro”. Omaanta irira ikameethataki, rootaki ikowantakari ikamintheero. Tee ikoyi rowashiwentayero. Ikenkithashiryaawitaka: “Eero nokantziri atziripaeni ishirontawentawokari. Apaniroeni nokamantathatero, nokantero: ‘Eero nayimi’”. ²⁰Omaanta eenirorika ikenkithashiryaawitaka, imaanaki roojatzi romapokapaakiri ronampiri Tajorentsi romishimpyaakiri, ikantapaakiri:

—Josee, tema eeroka icharineeteni-pero Iraviirini. Eero pikenkithashirya-

kotawo pookero Mariiya. Tekatsi oshinetaya paashini shirampari. Omotzitakirira tema otajonkakitziro Ishire Tajorentsi, rootaki ikoñaatantyaari. ²¹Aririka otzimaki otomi, piiteri Jesoshi. ^aRowawijaakoteri anteeiyorini kaari kameethatatsi, rootaki piitanyaariri iwaero Jesoshi.

—Jee, aritaki.

Roojatzi ipiyanaka riraga ronampiri Tajorentsi.

²²Roojatzi otzimantakariri otomi omonkaatantyaari rojankinatakotzitakarini paerani kamanantzirorini iñaani Tajorentsi iitachari Iseeeyashini. Rootaki Ishire Tajorentsi ojanakinatakaakiriri. Ajaa, iroka ikantziri: ²³“Iinja omotzitashitanakya apaani kaari shinetariri shirampari, otzimeri otomi, iiteeteri Emanoeri”. Okantakotziri Emanoeri: “Itsipatakae Tajorentsi”. Rootaki iroka ikantakiriri rirori ronampiri Tajorentsi.

²⁴Ipiriinantanaka Josee, ikemijantaperotanakiro ikantakiriri ronampiri Tajorentsi. Riyaatashitakiro Mariiya, ikantakiro:

—Aritaki iinja naaperotemi. Omaanta iroñaaka thame nopankoki.

²⁵Omaanta tekira imatziro Josee rowaga Mariiya, roojatzi otzimantakariri otomi. Ikoñaatantapaakari, riraga Josee iitakiri itominthori Jesoshi. Roojatzikya raantaperotanakawo.

Apaanipaeni yotakotziriri ompokiropaeni rareetakitari Jesoshi

2 ¹Ikoñaatapaaki Jesoshi janta nampitsiki owaero Weri. Ojeeki Weri janta Joreeyaki. Ikoñaatantapaakari eeniro ijeeki Eroreshi Jerojareeki. Irintapaeni kaari jorriyotatsiri, omaanta ipinkathariwenteeyakirini maawaeni

joreeyajatzí. Roojatzí rareetapaenta apanipaeni yotanzinkaripaeni poñaachari paashinikinta kipatsi, ipoñaaka janta inteenanta. Ikinapaaki riyowapiintzinta oorya. Riyotapiintawitari ompokiropaeni iitarikamakya.

²Ipokantapaentari janta rojampitapaakiri jerojareejatzí, ikantapaakiri:

—¿Tee piñiiri tsika ijeekakika riraga jewaperowenterini ijorriyotzinkaritepaeni, riraga owakira koñaateentsiri? Janta nonampikinta noñaawakiri ikontetapaaki jenoki ompokiro, rootaki niyotantanakari koñaatapaaki. Nopokantapaakari iroñaaka, nopinkathateri, nokimoshirewenterí.

³Ikemantawakariri riraga pinkathari Erooreshi, tee inimotanakiri, ikenkithashiryaanaka: “Tee nokoyi paashini jewewenantatsini, naaka apaniroeni”. Eejatzí maawaeni jerojareejatzí ikemantawakariri, ikenkithashireeyanakani. ⁴Roojatzí ikaemakaantakiri riraga Erooreshi maawaeni jewatatsiripaeni ñaanakowenantatsiripaeni janta Tajorentsi. Eejatzí ikaemakaantakiri maawaeni jewatakayitziririni iyotaantzirori Iwaperite Tajorentsi. Rojampitawakiri maawaeni, ikantawakiri:

—¿Oetaka okantziri Iwaperite Tajorentsi? ¿Tsika ikoñaatekapa Rotyaantanewo Tajorentsi?

⁵Ikantanakiri:

—Ari okantzi: ikoñaate janta Weriki jaka Joreeyakika. Tema paerani aritaki rojankinatakotzitarikani kamanantzirori iñaani Tajorentsi iitachari Mikiiyashini, ikantaki: ⁶“Janta Joreeyaki ari ojeeki nampichaaniki oetachari Werí. Tee ikemakotawitawo maawaeni atziri omaanta anaakotero maawaeni nampitsi antawo Joreeyaki ikemakotero maawaeni atziri. Rooma ikoñaatzimoteri jeekatsiri janta Jewatatsini, ikempoyeerini maawaeni jorriyopaeni”.

⁷Riraga Erooreshi imanakiro maawaeni okaatzí ikemawakiri, ikaemaanteeyakirini riraga yotakopiintawitariri ompokiropaeni. Ipokantapaakari, ikantawakiri:

—¿Tsika okaatzika piñaantakariri ompokiro ikontetapaaki piyotantakari ikoñaatapaaki jewatatsini?

⁸Ikemawakiri ikamantapaakiri, roojatzí rotyaantawakiri ikantawitawakari:

—Kameetha piyaate Weriki paminakiteri tsikarika ijeekaperotzi eentsi. Aririka piñaapaakiri pipokaate jaka pikamantaatena, kameetha nareetaktiyaari naari nopinkathatantakityaariri nokimoshirewenterí eejatzí.

—Jee, ari.

⁹⁻¹⁰Ikemantapaakariri ikantawakiriri, rowaaganaka riraga yotakotziriri ompokiropaeni. Roojatzí janta niyanki awotsi iñaawaatziri eejatzí ompokiro jenokira iñaakiri chapinki janta ipoñaakanta. Iñaantawaariri ikimoshireperotanaki. Reewatanakiri apatziro rowakaanakiri janta ijeekakinta eenchaaniki; ari ikatziyapaaka janta jenoki ipankokira. ¹¹Roojatzí rareetantapaaka janta, ikyapaaki pankotsiki, iñaapaakiri Jesoshi, eejatzí riniro. Rotziwerowashitapaakari, riwethatantapaakari, eejatzí ipinkathatapaakiri ikimoshirewentapaakiri. Roojatzí itaaparyaantapaakawo itsiwoote, raakiro inowikyaakiro iraaata oortatsiri kameethaperotatsiri, pinaperotachari. Eejatzí raakiro apite kajankaritatatsiri eejatzí kameethatatsiri. Roojatzí ipashitantapaakari Jesoshi. ¹²Roojatzí imaapaaki. Imishiwaetakaakiri Tajorentsi. Ikantakiri:

—Eero pipiyanaa janta Erooreshiki.

Ikemawakiri roojatzí ikinapithatanta-naari paashiniki awotsi, riyaatapithateeri iipatsiteki.

Josee ishiyapithatakari Erooreshi

¹³Roojatzi ipiyeeyanaani inampiki rirori yotakotziriri ompokiropaeni, roojatzi rapiitakiro Josee romishimpyaantakariri ronampiri Tajorentsi, ikantapaakiri:

—¡Pipiriinte! Ikowaki pinkathari riraga Erooreshi rowamaakaanteri eentsi. Paanakiri janta Ejiipitoki, eejatzi pitsipatanakyaawo piina. Ari pijeeka-paaki janta, eero pipiyaa. Paata nokantemi pipiye.

—Jee, aritaki.

¹⁴Roojatzi ipiriintanaka ikantanaka riyaaatpithatanakiri niyankipaeteni tsiteniri. Ishiyakaapithatanakari eentsi janta Ejiipitoki, itsipatanakawo iina.

¹⁵Ijeekawitapaaka janta, ijeeki, ijeeki, ojamanitanaki janta, roojatzi ikamanaki riraga Erooreshini. Riraga Tajorentsi ikamantakiri Josee roojatzi ipiyantari iipatsiteki. Rootaki omonkaatantakawori rojankinatakotzitakarini paerani kamanantzirorini iñaani Tajorentsi iitachari Oseeyashini. Rivotaki Awinkatharite jankinatakayiriri. Rojankinatzi: “Ikantakini Tajorentsi: ‘Ijeekawitakya notyomi janta Ejiipitoki, roojatzi nokamanteeri ipiye’”.

Ikijanaka Erooreshi

¹⁶Rootaki riyotantanakari riraga Erooreshi teera ipiyaa yotakotziriri ompokiropaeni, ikantaki:

—Irintapaeni ramatawitakinakya.

Ikijanaka roojatzi rotyaantanakiri joraaropaeni, ikantakiri:

—Piyaate janta Weriki, eejatzi piyaate janta paashinipaenikira pankotsikira okaakini. Powamaakiteriroña eentsipaeni janta. Pithonkeri maawaeni shirampari owakira yowatsiri roojatzi irintapaeni monkaateenchari apite rojarentsite, powamaakiteriroña maawaeni.

—Jee, ari.

Rootaki ikanantakawori iroka, rooma ikantziri chapinki riraganki yotakotziriri ompokiropaeni ikantzi tekira imonkaatziro Jesoshi rojarentsite apite. Ikenkithashiryaaawitaka iita eeniro ijeeki Jesoshi Weriki. ¹⁷Ari omonkaataka iroka rojankinatztakarini paerani kamanantzirori iñaani Tajorentsi iitachari Jeremiiyashini. Rojankinatakotakironi paashini nampitsi okaakini Weriki, ikantzi:

¹⁸“Iinja ikemakoetero janta Ramaaki ari iraaokoeyakarini ramaajotapaeni otomipaeni, osheki okoetyagaeyakirini. Rowaga ojawaenini Rakeeri eejatzi tsinanipaeni iraaakotyaaari otomipaeni eero okaatzimotziro iraaakotyaaari. Rootaki iraaanteeyakaririni okoetyagaeyanakirini rowama-gaetakiri otomipaeni, maawaeni”.

Ipiyanaa Josee Najareeteki

¹⁹Tee ojamanitzi ikamantakari Erooreshini, eeniro ijeeki riraga Josee janta Ejiipitoki. Roojatzi romishimpyaantaari ronampiri Tajorentsi, ikantapaeri:

²⁰—Iroñaaka okameethatzi pipiyeerakya janta piipatsiteki, tema kamaki kowawitachari rowamayerimi Jesoshi.

²¹Ikemawakirira roojatzi ipiyantaa iipatsiteki oetachari Ishirayeeri.

Riyaatawitanaka Weriki raanakiri eentsi eejatzi itsipatanakawo iina. ²²Omaanta niyanki awotsi ikemakotakiri

Arekiraawo, itomini Erooreshini, iroñaaka ipinkatharitzipiyaatakari ashitaririni. Ari ithaawanaki rirori Josee, tee ikoyi riyaaatane janta. Roojatzi rapiitakiro romishimpyaagaeri ronampiri Tajorentsi, ikantapaakiri:

—Eero piyaatzi pinampiki paerani, riraga Arekiraawo rowamaakaantawakirikari eentsi.

Rootaki riyaatantanakari iroñaaka janta Karireeyaki. ²³Ikanta rareetapaaka janta ijeekapaaki nampitsiki tsikarika ijeekawita paerani oetachari Najareete, aritaki rantaritapaaki Jesoshi janta. Rootaki omonkaatantakari iroñaaka ikantakirini kamanantzirorini iñaani Tajorentsi paerani, ikantzi: “Ipoñaakya riraga Rotyaantanewo Tajorentsi Najareeteki”.

**Riraga Jowa
kaawoshitakotantatsiri Tajorentsi
ikamanantapiintzi janta
okaankiityeenta**

(Mr. 1.1-8; Rk. 3.1-9, 15-17;
Jowa 1.19-28)

3 ¹Ikanta riyataki Jowa, riraga kaawoshitakotziriri Tajorentsi janta Joreeyaki okaankiityeenta. Aritaki ritanakawo ikenkithatakapiinteyakirini atziripaeni. ²Ikantapiinteyakirini: —Pikenkithashiryaawakyaata, eero pikimitaa paerani. Pipakagaero kaari kameethatatsi panteeyakirini.

Pameenteeyari Tajorentsi iroñaaka. Rooteentsi reewawentemi, eejatzi raminakowiritantemi.

³Paerani ikenkithatakotzitarini Jowa riraga kamanantzirorini iñaani Tajorentsi iitachari Iseeyashini. Iroka rojankinatakotzitaririni, ikantzi:

“Eenitatsi iinja atziri kenkithakayerini atziripaeni janta okaankiityeenta, ikanteri: ‘Paamayarirapa Awinkatharite, pikameethatanaki pineshironkatawakaeya’”.

⁴Eejatzi Jowa, tee ikithaatawo kithaarentsi kameethari. Omaanta ikithaatawo ontyaantsi iwitzi kameeyo. Eejatzi ishirikathakitari mashitsimashi ikimitakari riraga Iriiyashi kamanantzirori iñaani Tajorentsi. Rowapiintari kimitariri

tsitsiri.^b Eejatzi ithotziri iyaa pitsi eenitatsirika. ⁵Ipokashitapaakiri maawaeni jerojareejatzi. Eejatzi ikemijantapaakiri maawaeni joreeyajatzi. Eejatzi maawaeni jeekatsiri okaakini iña oetachari Joriraani, eejatzi ipokashitapaakiri ikemijantapaakiri. ⁶Ikantapaakiri kemaperotapaakiriri:

—Niyotzi eenitatsi kaari kameethatatsi nantziri. Nokowaperotzi ineshironka-perotena Tajorentsi rowawijaakotena.

Roajatzi ikaawoshitakotantawakariri Tajorentsi riraga Jowa iñaakira oetachari Joriraani.

⁷Eejatzi ipokaeyawitakani warijeeyopaeni eejatzi saroseeyopaeni. Ikowawitaka ikaawoshitakotawakirimi rirori eejatzi.

Omaanta ikijathatawakiri Jowa ikantawakiri:

—iEerokateeyakini maankipaeni! Pikimiteeyakaarini kamaaripaeni. Tema pitheeyawaetashita eejatzi pamatawitashitari maawaeni. Tee okameethatzi pantziri. Tee pikowaeyawitani piyaate paamariki kaari tswakanitatsini, rootaki pikowantawitakari pikaawoshitakotyaarimi Tajorentsi. Eero pikenkithashiryaashiwita eero rowashironkaemi Tajorentsi tema pikaawoshitakotashitayaari. ⁸Pikowakirika nokaawoshitakotawakimiri Tajorentsi pityaawo pikenkithashireeya pijeekantee-yari kameetha, pookaero kaari kameethatatsi pantapiinteyakirini niyotantyaari tee pikimita paerani. ⁹Eero pikantawaetashita:

“Nocharinetakari Awaraamani, rootaki niyotantakari aritaki nawijakotee”. Pamatawitashitaka eeroa apaniroeni. Tee paapatziyaperotari. Ikwowakirikami riraga Tajorentsi, imatero ipeyeromi atziri iroka mapika osheninakeeyaarinimi Awaraamani, aritaki rantakiromi. ¹⁰Maawaeni inchato kaari kithokitatsi tema ari atowakiro apiyotero atagaeyeroni paamariki. Eejatzi eerori pikimiteeyaka-

b 3.4 Janta Ishirayeeriki rowari riraga oshiyariri tsitsiri.

woni inchato kaari kithokitatsi.
 Kyaaryoowa rookimikari eerori Tajorentsi paamariki kaari tsiwakanitatsini. ¹¹Niyotakiririka rookaero atziri kaari kameethatatsi rantziri, nokaawoshitakotawakiri Tajorentsi iñaakira. Omaanta kaakitaki impaetapaakini, riraga Rotyaantanewo Tajorentsi. Ranaakotakina, tema rirotaki jewaperowenantatsiri. Aritaki ikithaatakaapaakaero Ishire Tajorentsi maawaeni aapatziyakariri amitakotantyaariri. ¹²Owitakirorika arooso aakiro otzinkayitakiro. Rowaga otaki ataakiro paamariki. Rooma rowaga owatha otetakiro akempoyaantapiintaworiki. Eejatzi ikimiteri riraga impaetakinari. Tema rinashityaari atziripaeni. Retakotyaaari aapatziyeeyakaririni ijeekimotantyaariri janta okameethatziinta omaantakya kaari kameethatatsi rookaerini paamariki kaari tsiwakanitatsini.

**Jesoshi ikaawoshitakotakari
 Tajorentsi**

(Mr. 1.9-11; Rk. 3.21-22)

¹³Ikantaka ipoñanaka Karireeyaki Jesoshi, riyataki iñaaki oetachari Joriraani. Riyaatashitakiri Jowa ikaawoshitakotantawakyaariri Tajorentsi, ¹⁴omaanta tee ikowawita riraga Jowa. Ikantawitawakari:

—Eero nokaawoshitakotzimiri Tajorentsi eerori. Rooma eeroka kaawoshitakotanakinarinikya Tajorentsi naari. ¿Iitaka pikowantari nokaawoshitakotawakimiri eeroka? Rooma eerokataki pinkatharitatsiri. ¹⁵Ikantapaakiri:

—Rootaki okameethatantari iroñaaka pikaawoshitakotenari Tajorentsi naaka amonkaatantyaawori ikowakaakaeri.

Roojatzi ikantawakiri:

—Jee ari, pipokeeta jaka.

¹⁶Roojatzi ikaawoshitakotantawakari rirori. Roojatzi ishitowaataneera iñaaki, iñaawakitziro Ishire Tajorentsi opoñaaka jenokinta Tajorentsikinta ayitashitapaakiri okimiwitapaakari jamomo ookantapaakari. ¹⁷Roojatzi ikemayitawakirini Tajorentsi janta jenokinta, ikantanaki:

—Rirotaki notyomi nonintashireperotanewo. Osheki niweshiryaawentakari.

**Ikowawitaka iwinkatharite kamaari
 rantakayerimi Jesoshi kaari
 kameethatatsi**

(Mr. 1.12-13; Rk. 4.1-13)

4 ¹Roojatzi riyataki Jesoshi tekatsinta atziri ipanko: okaankii-tyeenta janta. Tema iyaatakaakiri Ishire Tajorentsi. Rootaki iyaatakaantakariri iñaanantyaariri iwinkatharite kamaari-paeni. ^cIkowawitaka irira rantakayerimi Jesoshi kaari kameethatatsi ranaakotantyaaririmi. ²Enero ijeekapaaki riraga Jesoshi janta okaataki 40 kitejiri tee rowa, ayimaperotakiri itashe.

³Roojatzi ipokashitapaakiri riraga iwinkatharite kamaaripaeni. Iñaantawitapaakari, ikantawitapaakari:

—Eerokarika Itomipero Tajorentsi, pipeyero mapika opeyanakya owanawontsi poyaari.

⁴Omaanta ikantawakiri:

—Eero nantziro. Okantzi Iwaperite Tajorentsi: “Tee apatziro akoyiro owanawontsi ashintsiwathatantyaari, inta kowaperotachari akemijantaperotero maawaeni ikowakaakaeri Tajorentsi ashintsitantyaari ashireki”.

⁵Roojatzi raanakiri janta Jerojareeki ikatziyakaakari janta okaapankatapakinta Tajorentsi pankoki.

⁶Iroñaaka ikantawitanakari:

c 4.1 Riraga iwinkatharite kamaari ronampiri naawita Tajorentsi paeraniperoroña, omaanta ipiyathatantakaririni paerani riraga Tajorentsi rootaki rookantakariri rirori jaka jaawiki.

—Eerokarika Itomi Tajorensi, pomyaanakyaatya jaawiki, ñaa, eero pikamapaaki. Pikenkithashireerotya okaatzi okantzimiri Iwaperite Tajorensi: “Ari rotyaantakimiri Tajorensi ronampiripaeni ikempoyeemi. Ari raawakimi rakokira eero pikagaanta-paaka jaawikinta mapiki”. Ñaakiro, ¿itaka pithaawantakari?

⁷Rapiitzi ikantawakiri:

—Eero nomyaa. ¿Iitaka noñaanantyaariri Pawa? Eejatzi paashini okantzi Iwaperite: “Tee okameethatzi añaantawityaari riraga Tajorensi, rowashironkaekari”.

⁸Roojatzi riweyaantanakari raanakiri antawoki ochempi. Roñaagakiri Jesoshi maawaeni kipatsipaeni rashi jewewenantsiripaeni, iñaakiro maawaeni nampitsi owaneenkataka eejatzi maawaeni rowaagawo jeekayitatsirini, ⁹ikantawitanakari:

—Naapatziyakagaeyemirini maawaeni jeekatsiri kipatsikipaeni, aririka pipinkathatena naaka.

¹⁰Omaanta ikantanakiri:

—Eero naapatziyimi. Piyaatekya inteenanta, kamaari, eerokakya Jatanaashi. Rooma okantzi Iwaperite Tajorensi: “Pipinkathateri Awinkatharite, tema rirotaki Tajorensi. Apatzirokya irira paapatziyari, pipinkathateri, eejatzi pikimoshirewenter”.

¹¹Roojatzi riyaaantanaka inteenanta riraga iwinkatharite kamaaripaeni. Rimpaetaki ipokapaaki ronampiripaeni Tajorensi, ramitakotapaakiri, ipapaa-kiri rowanawo.

Ritanakawo Jesoshi riyotaantzi

Karireeyaki

(Mr. 1.14-20;

Rk. 4.14-15; 5.1-11; 6.17-19)

¹²Ikantaka ikemawaki riraga Jesoshi ragaetakiri Jowa romonkyaanteetakiriri omonkyaagementotsiki. Roojatzi ipiyanta-

naa Karireeyaki, areetapaa inampiki Najareeteki. ¹³Roojatzi roshirinkantakawo ipanko, riyaaanaki Kaperinawooki ari ijeekapae. Rootaki Kaperinawootatsiri Karireeyawero ojeeki ochereeteki antawo inkaare. Ijeekaki shaperoonijatzi eejatzi nejatariijatzi janta paerani. ¹⁴Awijantakari iroka omonkaatantyaari rojankinatakotzita-karirini paerani riraga Iseyashini:

¹⁵“Ijeeki shaperoonijatzi eejatzi nejatariijatzi janta ochereetekinta inkaareki intatsikeronta Joriraaniki, janta Karireeyaki. Ijeekaeyi-ninta kaari yotziri Tajorensi.

¹⁶Okimitzimotawitakari eeniro otsitenitzi, okimiwitaka tee riyotawitarini riroripaeni Tajorensi. Riyaaantyaarimi paamarikinta omaanta iroñaaka eero. Okimitzimotantyaariri okitejitakotapaakiri, okimiwita riyotakaakiri riraga Tajorensi. Riraga iyotziriri rirori eero riyaatzi paamariki”.

¹⁷Aripaete Jesoshi ikenkithatakaanakiri maawaeni atziri janta, ikanteeyakirini:

—Pikenkithashiryaawakyaata, eero pikimita paerani inta pipakaero kaari kameethatatsi pantziri. Pameentyaari iroñaaka Tajorensi. Rooteentsi kameetha ipinkathariwenantemiri.

Riyoyaakiri Jesoshi apanipaeni riyotaanewo eejatzi riyotaakiri atziripaeni

¹⁸Ikinanaki janta ochereetekira rowaga inkaare iitachari Karireeya. Ikinanaki iñaapaakitziiri riraga Shimo iiteetziri eejatzi Peetero, eejatzi rirentzi riraga Antereeshi. Irira apite ishiryaaapiintzi shima. ¹⁹Ikanta Jesoshi ikaema-paakiri, ikantapaakiri:

—¿Eeroka shiryaawaetapiintatsiri? Pipeoke, thame poyaaanakinana aritaki niyotaakimi paapatziyakaapiintyaari atziripaeni Pawa Tajorensi.

²⁰Roojatzi rookantanakawo ishiryaamento royaatanakiri riyotaantyaariri.

²¹Ro ijanthaneentawitanaka iñaapaakitziri Jantyaako eejatzi rirentzi Jowa, rirotaki itomi apite Sewereeyo. Ijeekaki ipitoki ishirikawaetzi ishiryaamento. Itsipatari ashitariri. Ikaemapaakiri ikantapaakiri:

—Thame poyaatanakina.

²²Roojatzi royaatantanakariri. Rookanakiri ashitariri ijeekanaki janta ipitoki.

²³Ikanta ikinakinawaetzi ikenkithatakaantzi riraga Jesoshi. Ithotyeyakironi maawaeni Karireeyaki. Janta ikenkithataakiri maawaeni atziri nampitsiki-paeni ojeekira pankotsi ipiyotantapiintarira joriyopaeni. Ikamantapaakiri atziripaeni tsikarika ikanta Tajorentsi reewawenanteeyerini maawaeni. Eejatzi retsiyatakoeyawakirini maawaeni mantsiyatzinkaripaeni paashinijatopaeni matakiriri mantsiyarentsitayitatsirini-paeni. ²⁴Riraga jeekaeyatsirini inteenanta janta Shiiryaki ithotyaaanaka ikemakoeyakirini Jesoshi. Roojatzi ramanteeyanakaririni maawaeni mantsiyari, kyaantariri kamaari, kijopookitatsiri, katsiwaetatsiri, maawaeni. Retsiyatakotawaeri Jesoshi maawaeni. ²⁵Royaatanakiri osheki karireeyajatzi, tekaaporishijatzi, jerojareejatzi, joreeyajatzi eejatzi poñaaneenchari intatsikeronta Joriraaniki. Royaatanakiri maawaeni.

**Ikenkithawaetzi riraga Jesoshi
janta tonkaariki; ikantziri atziri
ikimoshiretanteeyaari**
(Rk. 6.20-23)

5 ¹Paashiniki kitejiriki iñaawakiri piyotawentariri ikaataki oshekini atziri. Rootaki itonkaantanakari eechonkiini tyonkaarikiini. Ari ijeekapaaki jaga. Roojatzi ipokanaki riyotaanewopaeni okaakini, eejatzi

ipiyotawentapaakari riraga atziripaeni.

²Roojatzi riyotagaeyawakirini, ikantawakiri:

—Aririka pikowaperote pikimityaari Tajorentsi rootaki reentsitetantemiri, pikemijantena iroñaaka.

³—Eerokarika yotakotachari tee pikameethatzi, aritaki riweshiryaakaakimi riraga Tajorentsi, kameetha ipinkathariwentakimi.

⁴Eerokarika owashiretzinkari, aritaki riweshiryaakaakimi Tajorentsi roemoshirenkakimi.

⁵Eerokarika maerishiretatsiri aritaki riweshiryaakaakimi Tajorentsi ineshironkatakimi reentsitetakimi.

⁶Eerokarika kowaperotzirori ikoyiri Tajorentsi, aritaki riweshiryaakaakimi irira ramitakotakimi.

⁷Eerokarika neshironkatantaniri maawaeni atziri, aritaki riweshiryaakaakimi Tajorentsi tema ari ineshironkaperotakimi eeroa.

⁸Eerokarika kameethatzinkari pajankaneki, aritaki riweshiryaakaakimi Tajorentsi aritaki piñaagaeri.

⁹Eerokarika omaeryaantatsiri paashinipaeni atziri ijeeki kameetha, aritaki riweshiryaakaakimi riraga Tajorentsi. Rootaki kameetha ikananteetemiri: “Eerokatakireentsite Tajorentsi”.

¹⁰Eerokarika antaperotzirori kameethaperotatsiri, rootaki ikijantemiri atziripaeni, aritaki riweshiryaakaakimi Tajorentsi. Rooma reentsitetakimi eejatzi piyotzi reewawentakimi.

¹¹Riyotakirorika atziri paapatziyakina, rootaki ikantzimatantemiri, rowashironkaantemiri, eejatzi itheeyakotantemiri, itheenkemi, omaanta eero pikantashirya, eero. Aritaki riweshiryaakaakimi

riraga Tajorentsi. ¹²Omaanta pikantyaani piweshiryaaperotana-
kya, rooma ipinataperotawaemi
iinja riraga Tajorentsi janta
okameethaperotzinta. Eero
pimaejantziri: tema paerani
ikijeetakirini rirori kamanantziro-
rini iñaani Tajorentsi eejatzi.

**Roshiyakaawentakiro Jesoshi tziwi
eejatzi ootamentotsi**

¹³Eekiro riyaatayee Jesoshi riyotaa-
peroteri, ikanteri:

—¡Pamine sha! Noshiyakaawentemiro
tziwi. Tema aaka akatyokapiintziri
iwatha tziwiki, eero ishitzitanta. Rooma
teerika okatyotzi okaanteekaata. Tema
ari ookakiro, tekatsi koyeroni. Ari
poshiyeeyawitakawoni eerokapaeni
tziwi: eerokateeyakini iyotagaeyakiririni
atziri tsika ikantya ikameethatantyaari.

¹⁴Eejatzi ari pikimiwitakawo eeroka
oorentamentotsi. Pikenkithashiryaakote-
rotya. Aririka ojeeki nampitsi tsikarika
otonkagaetya, eero omana maawaeni
iñeetawakiro otamorekanakyaarika
tsiteniriki. Tee oztikaa tema ojeekinta
tonkaariki. Eejatzi pikimiteeyawitaka-
woni, eerokapaeni iyotagaeyiririni
maawaeni atziripaeni: eero pimaniro
piyotayitziririni, inta kameetha
piyotaantayiteroni kameethatayitatsi-
rini. ¹⁵Eejatzi, okimitaka aririka
poonthoteri pootamento pipankoki, eero
pitankimotakotziri kantziriki, inta
powakiri janta jeñokiinira ootapero-
tantyaari okoñeetye maawaeni
pankotsiki pikini paminawaete. ¹⁶Ari
pikimiwitawo iroka eerokapaeni
iroñaaka, apatziro pantero maawaeni
kameethatatsiri, riyotantyaari pinampi-
jatzipaeni paapatziyapiintari Tajorentsi,
ikimoshiretantyaari riroripaeni,
ikanantyaari: “Osheki ikameethaperotzi
Pawa Tajorentsi”.

**Ikenkithatakotziro riraga Jesoshi
Iwaperite Tajorentsi okameethatzi**

¹⁷Eejatzi riraga Jesoshi ikantziri
atziripaeni:

—Eero piitakaashiwitawo nopokantari
jaka nopakaakayemiro paapatziyawo
rojankinarini Moeseeshi, eero. Eejatzi
eero piitashiwitakawo nokantemi tee
okameethatzi oetarika rojankinatariki
kamanantayitziroirini iñaani Tajorentsi
paerani, eero. Omaanta nopokantari
niyotaaperoeyemironi ikantaperoeyaki-
rini, piyoperotantyaari kameetha
oetarika okantakotziri. ¹⁸Othonkyaarika
kipatsi eejatzi jenoki inta eero othonki-
maeta rojankinarini Moeseeshi eejatzi
kamanantayitziroirini iñaani Tajorentsi.
Kyaaryo omonkaatyaawo maawaeni
ikantakirini paerani. ¹⁹Eerorika pikemi-
jantaperotziro kaminagaantsi, eejatzi
eerorika piyoteeri paashinipaeni atziri
ikemijantaperotziro roori, tema pijeeka-
shita janta ipinkatharitzinta Tajorentsi.
Omaanta aririka pikemijantaperotero
maawaeni rojankinateeyinirini, eejatzi
aririka piyotagaeyerini paashini atziri
ikemijantaperoeyeroni, ari pipinkathari-
wenantapae janta ipinkatharitzinta
riraga Tajorentsi. ²⁰¿Piitakaashiwitaka-
woma ikameethataki irintapaeni
iyotaantawitawori Iwaperite Tajorentsi
eejatzi riraga warijeeyopaeni? Iroñaaka
nokantemi: tee imonkaatziro ikowakaa-
witariri Tajorentsi. Eerorika panaako-
tziri pikameethaperote, eero piyaatzi
eeroi janta ipinkatharitzinta.

**Ikenkithatakotakiro Jesoshi
kijaantsi**

(Rk. 12.57-59)

²¹Eejatzi ikantziri riraga Jesoshi:

—Piyotakiro ikantziri achariniitenipaeni
paerani: “Eero powamayiri paashini atziri.
Ninkarika owamaantatsiri eejatzi rirori

rowamagaeteri”.²² Omaanta nokantemi naaka: eero pikijiri paashinipaeni: rowashi-ronkaemikari Tajorentsi. Eejatzi eero pikantziri atziri: “Tee piyotzi. Tee añauro piipatha”. Pikantakiririka ayotaki tema pikijakiri rootaki okameethatantari rowamaakaanantemiri pinkatharipaeni. Eejatzi okimita aririka pikaweyeri atziri pikanteri: “Eero ka majontzi”, tema pikijakiri rootaki okameethatantari rotyaantemi Tajorentsi paamarikinta kaari tsiwakanitatsini.²³ Pamine, piyaatantyaari janta Tajorentsi pankoki pikanteri riraga Tajorentsi ipeyakotemiro kaari kameethata-tsi pantziri, rootaki pipashitantariri pipira riyotantyaari rirori kyaaryo pookakiro kaari kameethatatsi pantakiro, omaanta eenirorika ikijawentzimiri paashini atziri,²⁴ pityaawo piyaatashiteri riraga kijakimiri pikanteri: “Pipeyakotenawo okaatzi nantziri, eero napiitziro kaari kameethata-tsi. Eero amaerineentawakaana. Pineshironkatena, kameetha aakameethata-wakagaeya”. Pipeyakotantawakagaeyaawoni, pipiyanki iroñaakakya Tajorentsi-pankoki, roojatzi pipashitantapaakyaari Tajorentsi oetarika pikowashityaari pipashityaariri.²⁵ Eenitatsirika kijakimiri ikowaki raanakimi janta pinkathariki ikantakotantemiri, eero pikijiri inta pishintsite pikanteri: “Eero akijawakaa, thame aakameethatawakagaeya”. Aririka rareetakaapaakimi pinkathariki, ikanteri joraaro: “Paanakiri irika”, roojatzi romonkyaakaantawakimi janta omonkyaagamentotsiki.²⁶ Rooma eerorika pipaperotziri maawaeni pireewitziriri, eerowa roeyowitzimi roojatzi pipinatanteeyariri.

Ikanteeyakirini Jesoshi:
“Kyaaryoowa, pishirontawokari
tsinani kaari payi”

²⁷Eejatzi ikantziri:

—Piyotakiro ikantziri achariniiteni paerani: “Eero pishirontzimotawo piina

paashini tsinani, eero pishirontzimotari piimi paashini shirampari”.

²⁸Nokamantemi naaka: “Aririka piñaawe-nashireeyaawo tsinani eejatzi pikenkitha-shiryakotyaaworika pishirontyaawo, ari eenitatsi pantani, kimitaka piñaathatzimotakawo piina”.²⁹ Noshiyakaawentemiro: aririka antakayemiro poki kaari kameethatatsi, pikithokireero, pookero. Tema tee pikoyi iyaatakayemi paamariki kaari tsiwakanitatsini. Tema okameethatzi piyaatashiteeya kashetaakini poki janta jenokinta.³⁰ Aririka antakayemiro pako kaari kameethatatsi, pithatyeero pako pookero. Tema tee pikoyi iyaatakayemi paamariki kaari tsiwakanitatsini. Tema okameethatzi piyaaponthotziitashiteya janta jenokinta. Ñaakiro, tee okameethapero-tzi papiitapiintero kaari kameethatatsi.

³¹Eejatzi ikantzini riraga achariniiteni paerani: “Aririka pikowaki pookaero piina, pojankinateniro paperi pookanteeyaawori, ari okaatapaaki”.³² Omaanta nokantemi naaka: “Eerowa pookaero piina. Aririka pookaero piina eejatzi pagaerika paashini, tema piñaathatzimotaawo piinaperoni. Agaerika eejatzi paashini oemi piina, eeniro antani: oñaathatzimotaari oemiperoni. Eejatzi riraga agaeroni, eeniro rantani. Omaanta apatziro okameethawita pookaero aririka oñaathatzimotakimiririka paashini shirampari”.

Eero pamatawitziri paashinipaeni

³³Eekiro riyaatatzi ikantziri riraga Jesoshi:

—Piyoteeyakini okantziri Iwaperite Tajorentsi, rootaki ikantzirini yotaantatsirini: “Eero pitheeya, eero pikantawaetashita”. Eejatzi ikantakini: “Aririka pikante: ‘Riyotaki Awinkatharite ari nomonkaatemiro maawaeni nokantakimiri. Namatawitakimirika ari rowashironkaakina’. Pikanterorika: ‘Riyotzi Awinkatharite aritaki nomonkaatakimiro maawaeni nokantaki-

miri', ari okameethatzi pimonkaataperotero okaatzi pikantakiri". Rootaki okantakiri rojankinatakirini paerani riraga Moeseeshini. ³⁴Omaanta nokantemi naari: eero pitheeyawaeta. Aririka pothataakiro pikantziri, zütaka pikowantyaari pikante: "Riyotakiro Awinkatharite nothataakiro nokantzimiri"? Okameethataki pimonkaataperotero maawaeni pikantakiri. Eero eejatzi pikantashita oetarika. Apaanipaeni ikantashita: "Tee notheeya. Ñaakiro, okantani eeniro jenokinta, eejatzi okantani nothataakiro nokantziri", omaanta ikantashita. Nokantemi eero pikimitari irinta; rooma Tajorentsi rirotaki jeekatsiri jenokinta. Riyotzi pothataakirorika pikantziri. Eenitatsi paashini ikantashita: "Okantani ojeeki jenokinta jeekamentotsi rashi Tajorentsi eejatzi nokimita naari, nokantani kameetha noñawaetzi", omaanta ikantashita. Nokamantemi naaka: tema tee okameethatzi pikantawaetashitya oetarikapaeni tema riyotzitakimiro Tajorentsi okaatzi pikantakiri. ³⁵Eejatzi apaanipaeni ikantashita: "Tee notheeya. Ñaakiro, okantani eeniro kipatsi, eejatzi nokantani nothataakiro nokantziri", omaanta ikantashita. Nokantemi naaka eero pikimitari irinta, rooma Tajorentsi rirotaki ashitawori kipatsi. Ikantakowentziri maawaeni. Riyotzi pothataakirorika pikantziri. Eejatzi paashinipaeni ikantashita: "Tee notheeya. Ñaakiro, okantani eeniro ojeeki Jerojaree, eejatzi nokantani nothataakiro nokantziri", omaanta ikantashita. Eejatzi nokantemi naaka, eero oshiyari irinta; rooma Tajorentsi rirotaki otyaantziriri jewewantantsiri ijeekantari janta. ³⁶Eejatzi eero pikimitari paashinipaeni kantatsiri: "Tee notheeya. Ñaakiro, kyaaryo eenitatsi noeto, eejatzi kyaaryo tee notheeya". Eero poshekiro pikantziri. Eero pimatziro pitajonkero pikitamaatakaantyaawori piishi. ³⁷Eero pitheeya. Kyaaryoorika

pantero oetarikapaeni, kameetha pikante: "Jee, nantakiro". Eerorika pikoyi pantero, pikante: "Eero nantziro". Monkaataka. Tee okameethatzi poshekeero piñaani pamatawitantyaari paashinipaeni. Rowashironkaemikari Tajorentsi.

Eero pipiyatari kijawitemini

(Rk. 6.29-30)

³⁸Eekiro riyaatatzi ikanteeyakirini riraga Jesoshi:

—Eejatzi ikantakini achariniiteni paerani: "Aririka pikithokiriiteri roki paashini atziri eejatzi ipiyatemi ikithokiriitemiro pashi poki. Aririka pitzinkeryaakoteri raeki paashini atziri, kameetha ipiyatemi eejatzi itzinkeryaakotemi pashi paeki". ³⁹Omaanta nokantemi naaka: eero pipiyatari kijakimiri omaanta aririka ipajawootemi rakokira, pishinetayaari jantakironta ipajawootemi eejatzi, eero pipiyatari. ⁴⁰Aririka atziri raakaantemi pinkathariki okaatzi pireewitziriri raapithatemirorika piithaari, pipawakiri eejatzi paashini pipewiryaaotarira, eero pikijiri omaanta pineshironkatawakiri. ⁴¹Aririka romperateetemi payeniri rowaagawo apaani kiroometero powawijaaneenteniri apaani paashini kiroometero eejatzi. Eero pikijashita inta pineshironkateri. ⁴²Ikowakotemirika owashironkaachari koetyeemotziriri, pipawakiri. Eejatzi aririka ikantemi: "Pipashitawakinawo iroka eejatzi noepiyeemi osheninka iinja", ari pipashitawakyaari, eero pithañapithatari.

Ikantzi riraga Jesoshi:

"Pineshironkateri kijakimiri"

(Rk. 6.27-36)

⁴³Eekiro riyaatatzi ikantziri Jesoshi:

—Eejatzi ikantakini achariniiteni paerani: "Pineshironkateri neshironkatzimiri eerori. Omaantakya kijakimiri, pikijaperoteri rirori". ⁴⁴Omaanta nokantemi naaka: pineshironkaperoteri kijawitakimiri, owashironkaawitakimiri,

maawaeni. Pamanakotyaaari, pikanteri Tajorentsi ineshironkateri maawaeni rirori. ⁴⁵Rootaki ikowakaakiriri Tajorentsi maawaeni aapatziyariripaeni reentsitayitakarini. Rivotaki wetsikakiriri oorya: rooryaakoteeyakirini maawaeni atziri, aapatziyariri eejatzi kaari aapatziyari. Eejatzi rowariyaakiniri inkani kameetha oshookantari maawaeni owanawontsi. Eejatzi rowawo maawaeni atziri: riraga aapatziyariri eejatzi kaari aapatziyari, eejatzi kaari yotziri Tajorentsi, maawaeni rowawo. Rootaki ayotantawori ineshironkatziri Tajorentsi maawaeni riraga aapatziyariri eejatzi riraga kaari yotziri. Eejatzi eerori rootaki pineshironkateeyantyaririni maawaeni. ⁴⁶Apatzirorika pineshironkatawakiri neshironkatzimiri eerori, eero ijeekakayimi Tajorentsi jenokinta. Riroma riyotzi theenkantatsiri eejatzi ineshironkatawakiri neshironkatziriri. Omaanta panaakoteri eerori, pineshironkateeyirini maawaeni. ⁴⁷Apatzirorika piwethatashityaari wethatzimiri, eero piyaatzi pijeeki janta jenokinta. Riroma riyotzi maawaeni kaari yotziri Tajorentsi riwethatari wethatariri rirori. Panaakoteri: piwethateeyarini maawaeni. ⁴⁸Pikameethaperotanaki, pikimitakotyaaari Piri jenokinta, riroma osheki ikameethaperotaki irira.

Riyotaakae riraga Jesoshi tsika akantya aneshironkatante

6 ¹Eejatzi ikanteeyakirini Jesoshi: —Paamawentyaawo, pipankinatarkotarikari Tajorentsi iñaantemiri atziri rootaki iñaaperotantemiri pikameethatzi eeroka. Aririka pantero iroka tekatsi okantya ipinatemi rirori iinja. ²Aririka pipashityaari owashironkaenkari koetyeemotariri, eero pithotyero pikamantziri paashinipaeni. Eero

pikimitari riraga oshiyakaawaerintzi raapatziyarimi Tajorentsi. Aririka iperi irira owashironkaenkari oetarika, ikamanteeyakirini maawaeni atziripaeni janta nampitsiki. Ikamanantayitaririni atziripaeni iñaaperotantyaariri ikameethatzi. Aririka iñaaperotawityaari atziri, monkaataka; omaanta eerowa iñaaperotziri riraga Tajorentsi, tekatsi riweshiryaawenantyaari. ³⁻⁴Eero pikimitari riraga oshiyakaawaetawitachari raapatziyarimi Tajorentsi. Rootaki, aririka pineshironkateri owashironkaenkari, pimanero, roojatzi riweshiryaawenantemiri Tajorentsi. Rooma riyotakiro irira oetarika pantziniriri, roojatzi okimitakya, aritaki ramitakotakimi eenitatsirika koetyeemotemini.

Riyotagaeyakaeni Jesoshi tsika akanterori akenkithatakayeri

Tajorentsi
(Rk. 11.2-4)

⁵Eejatzi ikantzi Jesoshi:

—Aririka pikenkithatakayeri Tajorentsi, eero pikimitari oshiyakaawaetawitachari raapatziyarimi rirori. Ikowaperotziri ikatziya ikenkithatakayeri janta pankotsi ipiyotantapiintarira joriiyopaeni eejatzi janta niyanki nampitsi iñaantyaariri atziripaeni, rootaki iñaaperotantyaariri ikameethatzi. Kyaaryo nokantemiri iroka: monkaataka. Iñaaperotantariri atziripaeni, omaanta tee iñaaperotziri Tajorentsi ikameethatzi. ⁶Aririka pikenkithatakayeri Tajorentsi, piyaate apaniroeni pipankoki, pashitakotanakya inthomaenta roojatzi pikenkithatakayeri ashitzimiri riraga Tajorentsi. Riro ñeemini apaniroeni pijeekakira ari iñaaperotemi pikameethatzi, riweshiryaawenantemiri. ⁷Aririka pikenkithatakayeri, eero poshekiro ñaagantsi anik, anik, anik. Eero pikenkithashiriro

aririka poshekiiro ñaagantsi osheki rootaki ikemijanantemirimi. Rootaki rametari rirori kaari yotziri Tajorentsi. ⁸Kyaaryoowa, pikimitarikari riroripaeni. Riyoperotziro Tajorentsi maawaeni koetyeemotakimiri. Tekirani pikanteri, riyotzitakawo. ⁹Aririka pikenkithatakayeri Tajorentsi, ari pikimiteero eeroka iroka:

“Pawa, niyotzi pijeeki jenokinta eejatzi jaawikika eejatzi pikemijanteeyanani.

Osheki pikameethaperotaki.

¹⁰ Kameethapero pipinkathawenteeyanani.

Nokowaki nantemiro kipatsikika pikowakaakinari, nokimityaari rantziri ponampiripaeni janta jenokinta. Rooma imatakimiro maawaeni pikowakaakiriri.

¹¹ Maawaeni kitejiri pamitakoeyenani nantawaete, eero okoetyeemotantana noyaari.

¹² Niyotzi eenitatsi kaari kameethatatsi nantziri, omaanta eero pikijawentanawo, inta pipeyakotenawo. Rooma nopeyakotziniri antakaanawori naari oetarika paeni, tee nokijiri.

¹³ Eero pishinetziri kamaari rantakayenawo kaari kameethatatsi.

Pikanteetatyeeyaani peewawenteeyanani.

Ashi powantyaawo pitajonkawentena.

Eejatzi naari, ashi nowantyaawo noñaaperotemi.

Rootaki nokantakimiri, ari okaatzi”.

¹⁴ Eejatzi ikantzi riraga Jesoshi:

—Aririka pipeyakoteniri kijakimiri, eejatzi ipeyakotzitemiro Piri jenokinta eeroka kaari kameethatatsi pantziri.

¹⁵ Omaanta eerorika pipeyakoteeniri maawaeni rantakaawitakimiri, eero ipeyakotzimiro riraga ashitzimiri

jenokinta okaatzi kaari kameethatatsi pantakiri.

Riyotaakiri Jesoshi riyotaanewo tsika ikantya itzitawentyaari Tajorentsi

¹⁶ Eejatzi ikanteeyakirini:

—Aririka pitzitawentyaari Tajorentsi pikenkithatakaantakyaariri irira, eero piyotakaakiri paashinipaeni. Eero pikimitari riraga oshiyakaawaetawitachari raapatziyarimi rirori. Aririka itzitawentyaari rimi Tajorentsi, rowashirepootashitaka riyotantyaari maawaeni itzitawentawo. Roojatzi atziripaeni ikenkithatakotziri ikameethaperotzi omaanta kyaaryo tee riweshiryaawentari riraga Tajorentsi.

¹⁷ Eero pikimitari riroripaeni. Aririka pitzitakotyaari Tajorentsi kameetha pikishitya eejatzi kameetha pikantya pikiwapootya poshepootya, ¹⁸ eero riyotantzimi riraga atziri pitzitawentatyaari Tajorentsi omaanta apaniroeni yotemini Tajorentsi riroatki weshiryaawentemini eejatzi ñaaperotemini pikameethatzi. Rootaki riweshiryaakaantemiri iinja.

¹⁹ Eejatzi ikantzi:

—Eero pikenkithashiryaapiintziro pipiyotero powaagawo jaka jaawikika: opathaagaantzikari eejatzi rapeyagaantee-tzitzimirokari eejatzi ikoshiteetzimikari.

²⁰ Omaanta pikantya pikenkithashiryaakopiintyaari Tajorentsi eejatzi pantero ikowakaakimiri rootaki iñaaperotantemiri pikameethatzi. ²¹ Ñaakiro, aririka pikowaki pipiyotero powaagawo jaka kipatsikika rootaki pipeyakotantapiintari Tajorentsi, omaanta aririka pikowaki piweshiryaakyaari rirori pikenkithashiryaakopiintyaari.

Poki okimiwitakari oorentamentotsi
(Rk. 11.33-36)

²² Eenitatsi poki paminantari kitejiriki. Okimitaka eenitatsi oorentamentotsi

pitsiwootapiinantari tsiteniriki piñaantyaawori. Aririka okameethataki oki, kameetha paminawaetantyaari.

²³Omaanta eerorika okameethatzi poki, eero piñiiri, kimitaka tsiteniriki. Eejatzi okimitaka, aririka pikenkithashiryaa-piintero kaari kameethatatsi, eero piyotziri Tajorentsi, eero piñiiri, kimitaka tsiteniriki.

**Eejatzi ikantzi riraga Jesoshi:
“Aririka pantawaewentya eerori,
tekatsi pikantya panteniri
Tajorentsi ikowakaakimiri”**

(Rk. 16.13)

²⁴Eekiro riyaatatyeek ikantakiri:

—Tekatsi pikantya pithamaeteniri apite piwaatorote. Aririka pithamaeteniri apite, pikenkithashiryaaokotakiri apaani kameetha rirori, pineshironkateri, omaanta pikenkithashiryaaokotepaashini tee ikameethatzi, pitheenkiriki. Eejatzi okimitakya aririka panteniri Tajorentsi ikowakaakimiri, pikenkithashiryaaokopiinteri kameetha irinta, pinintaperotantyaariri, eero pikoyi pipiyotero powaagawo osheki. Omaanta aririka pikowaki pipiyotero osheki powaagawo, aritaki pantawaetawentero eeroka paantyaawori, eero pikowae paapatziyari riraga Tajorentsi. Eero pimatziro papitetziri piwaatorote.

**Pikenkithashireero Tajorentsi
ikoyiri**

(Rk. 12.22-31)

²⁵Eejatzi ikantziri:

—Ari nokantemi: eero pikenkithashiryaaokotashitapiintawo oetarikapaeni poyaari, pimiriki, pikithaatapiintyaari, oetarikapaeni. ¿Rootakima piyeekantari powapiintyaawo? Tee rootaki piyeekanta, inta rootaki piyeekantari pikenkithashireeri Tajorentsi riraga wetsikakimiri, eejatzi pipinkathateri.

¿Rootakima piwatha otzimantari powaneenkantantyaawori? Tee rootaki otzimantari. Omaanta eeniro piyeekantari piyoteri Tajorentsi piweshiryaaokotari rootaki okameethatantari panteniri ikowakaakimiri. ²⁶Pamineri riraga tsimeripaeni jenokiweri. Tee ipankiwaetzi, tee rowiitzi, eejatzi tee rantzi ipanko ojeekantari rowanawo. Omaanta maawaeni kitejiri eenitatsi royaari: tema ramitakotziri rirori Tajorentsi. Maawaeni kitejiri ineshironkatzi, tema eeroka osheki inintaperotakimi, rootaki ipantakimirrori eejatzi. ²⁷Aririka pikenkithashiryaa-piintero ¿arima pimatakiro pojanthaya apaniroeni? Eero. Patsipetashita pikenkithashiryaaokotashita. ²⁸¿Iitaka pikenkithashiryaaapiinantawori piithaari, oetarika pikithaatyaari? Paminero oteyakipaeni ampee, tee okenkithashiryaaapiintziro irona: “¿Oetarikapaeni nokithaatyaawo?” Tee okirikawaetzi, eejatzi tee ontyaawaetzi, ²⁹omaanta osheki owaneenkataka. Pamine, paerani osheki rowaneenkawaetani riraga jewawenantatsiri iiteetziri Sharamooni, ojeekini osheki rowaagawo, omaanta tee ikimitaperotawo oteyakipaeni, osheki owaneenkaperotaka irowapaeni. ³⁰Riroma rirotaki Tajorentsi owaneenkatzirori oteyakipaeni inhashi, omaanta intsipaete okamatetziri, intsipaete oparitezatzi, eejatzi rootakotziro. Rooma eerori, piyeekini. Riroma ineshironkaperotziri eeroka rootaki piyotantaperotari itzimakayemiro oetarika koetyemotzimiri kameethatatsiri. Pameentyaari, eero pitheenkiriki, aritaki itzimimotakaakimiro riraga Tajorentsi. ³¹Rootaki eero pikenkithashiryaaokotapiinantashitawo oetarika, eero pikantzi: “¿Iitaka noyaari? ¿Oetaka nomiriteri? ¿Oetaka nokithaatyaari?” ³²Ikowakowaeyironiroña irokapaeni

riraga kaari yotziri Tajorentsi. Eero pikimitari irirapaeni. Riroma riyotzimi riraga piri jenokinta, riyotziro koetyeemotakimiri. ³³Rootakikya pikantyaani pityaawo pipinkathatantyaaririni Tajorentsi eejatzi pikanteri rowameethashiretemi, roojatzikya ramitakotemi eenitatsi koetyeemotakimiri. ³⁴Rootaki eero pikenkithashiryaakopiintawo inkaamani oetarika panteri. Rooma tekatsirika tzimimotzimiri, omaanta ramitakotemi riweshiryaakayemi riraga Tajorentsi inkaamani, eejatzi maawaeni kitejiri riweshiryaakayemi.

Eero pikantzimatziri paashinipaeni
(Rk. 6.37-42)

7 ¹Eejatzi ikantzi riraga Jesoshi: —Eero pikantakotashitari paashini atziri. Aririka pikantakotashityaari, ikantzimikari Tajorentsi: “Pantakiro eerori kaari kameethatatsi”. ²Aririka pikijeri paashinipaeni, aritaki ikijawaemi eerori Tajorentsi. Eejatzi okimitaka, aririka pineshironkateri paashinipaeni, ari ineshironkatawaemi rirori. ³Eenitatsirika kaari kameethatatsi pantziri, tee okameethatzi pikanteri paashini atziri eerori: “Eenitatsi kaari kameethatatsi pantziri”. Noshiyakawentemiro iroka: aririka otyaakyaatakimi antawo inchapanki pokikira, ¿arima pifiitakiri ityaakyaawo owaanini inchapetoki rokikira paashini atziri? ⁴Ñaakiro, tee okameethatzi pikanteri: “Ajaakya, nagaemiro pityaakyaawo pokikira”. ⁵¡Poshiyakaawaetashita paapatziyarimi Tajorentsi! ¡Pamatawitantashita! Pikowawitaka pikimitakotyaarimi kameethaperotzinkari. Ñaakiro, pityaawo pookero eerori antawowa inchapanki konompyaatootencharira roojatzi pikokichaantanteyaari ari pimatero pagaeniri ityaakiro paashinira atziri. Eejatzi okimitaka

pikowakirika pikanteri pisheninka ipakayero kaari kameethatatsi rantziri, pityaawo pipakayero pantziri eerori roojatzi pimatero pikanteri. ⁶Tee pipapiintziri otsitzi kameethaperotatsiri iwatha. Eejatzi tee pipapiintziri chaancho poreryaanikitatsiri mapi pinaperotachari royaawo, tee ikoyi royaawo. Tema ratsikawitawakawo eejatzi ikijakotyawo rowitsintakiro mapi. Eejatzi okimitaka kameetharofia oetarika okantziri Iwaperite Tajorentsi. Kameetha pikenkithatakayeri paashinipaeni atziri okantziri. Omaanta aririka ikijantemiro, tee ikoyi ikemijantemi, eero poñaashirenkiri inta piyotaapiinteri koyirori.

Pamaniri Tajorentsi oetarika,
ari ipakimi
(Rk. 11.9-13; 6.31)

⁷Eejatzi ikantzi riraga Jesoshi: —Aririka pikanteri atziri ipawakimiro oetarika pikowakowateri, aritaki piñaakiro. Aririka pareetya pankotsiki, pikantapaakiri jeekatsiri: “Pashitarenawo”, roojatzi rashitaryaantakimiro. Ari okimitaka iroka, pikanteririka Tajorentsi pikoyiri, aritaki imatakimiro oetarika kameethatatsiri pikowakowatziri. ⁸Aritaki ramitakotakiri maawaeni amaniriri. Eejatzi kowakowatakotziriri rirori koetyeemotariri, aritaki imatakiro. Aririka pikenkithatakaapiinteri, ari ikemijantemi, imatemiro oetarika kameethatatsiri pikanteriri. ⁹Pamine, aririka ikantemi pitomi: “Pawa, pipena kaniri noyaari”, ¿arima pipashitawakyaari mapi? ¹⁰Eejatzi ikantemirika: “Pipawakina shima noyaari”, ¿arima pipashitawakyaari maanki? ¹¹Ñaakiro, tee pikameethaperotzi omaanta piyotzi pineshironkapiinteri peentsitepaeni. Owanaaperotaka riraga Piri jeekatsiri jenokinta osheki ikameethaperotaki. Tema riyoperotziro ineshironkaperotziri maawaeni kenkithatakaakiriri.

¹²Eejatzi ikantaki riraga Jesoshi:

—Pikowakirika raakameethateeyimini paashini atziri eejatzi pikimitzityaari eerori kameetha paakameethateri raakameethatantemirikyaa eerori. Tema rootaki okantakirini rojankinarini Moeseeshi eejatzi rojankinatakiro kamanantayitzirorini iñaani Tajorentsi.

**Ikenkithatakotziri
Jesoshi apite awotsi**
(Rk. 13.24)

¹³Eejatzi ikenkithatakotakiro riraga Jesoshi tsikarika akantya akyaantyaari janta jenokinta roshiyakaawentakiro awotsi, ikantzi:

—Pikowakirika pikye ijeekinta Tajorentsi, pikinantapaakyaawo okaamanchakitzini awotsi, pikyaantapaakyaawo okaatzini omoo. Eenitatsi paashini awotsi jaawokipetatziri. Tee opomeentsita ikinanteetyaawo roori; eenitatsi oshekini kinantawori, eejatzi janta ikyaaanteetyaawo antawo omoo. Omaanta maawaeni kinayitaneentsini janta eero rareeta jenokinta inta ikemaatsitapiintyaawo paamari kaari tsiwakanitatsini. Osheki kyaantawori. ¹⁴Omaanta rowaga paashini awotsi okaamanchakitzini osheki opomeentsitaka ikinanteetyaawo. Eenitatsi apaanipaeni kinantawori, omaanta kameetha rareetyaawo rirori okaatzini omoo ikyaaantapaakyaari Tajorentsikinta, eero rapiiteero ikamae.

**Ikenkithatakotziri Jesoshi
amatawitantatsiri**
(Rk. 6.43-46)

¹⁵Eejatzi ikantzi riraga Jesoshi:

—Kyaaryoowa, ramatawitzimikari oshiyaawitariripaeni iyotaantzirori Iwaperite Tajorentsi. Kyaaryoowa, piitakaa-

shitarikari maawaeni iyotaantatsiri riyotaatziimi Iwaperite Tajorentsi kameetha. Kyaaryo riyotaawitzimi apaanipaeni, tee riyotaaperotzimirori kyaaryooperotatsiri. ¹⁶Paminaperoteri rantayitzirini, riraga iyotaantzirori, rootaki piyotantyaari ikameethatzirika. Pamine, ¿okithokitziroma oowa kitochee? Teewee. ¿Okithokitziroma iyeera^d kawana? Teewee. Tee omatziro. Eejatzi ikimita riraga amatawitantatsiri, tekatsi ikantya rantero ikowaperotziri Tajorentsi. ¹⁷Inchato kameethari okithokitziro okithoki kameethari, ari athotero. Omaanta teerika okameethatzi inchato, tee okithokitziro okithoki kameethari. ¹⁸Rowaga inchato kameethari, tekatsi okantya okithokitero okithoki kaari kameethatatsi. Eejatzi kaari kameethatatsi inchato, tekatsi okantya okithokitero kameethatatsiri okithoki. ¹⁹Tema achekapiintziro chochoki kaari kithokitatsini, oejapiintziro paamariki. ²⁰Eejatzi okimitaka, potsikanataperotyaaari maawaeni kowatsiri riyoteemi. Piyote okameethatzirika rantziri, ari kameetha eejatzi riyotaantziro Iwaperite Tajorentsi. Rooma teerika okameethatzi rantziri, eejatzi tee okameethatzi riyotaantziri.

**Ikenkithatakotziri Jesoshi
yotakoperoteeriri**
(Rk. 13.25-27)

²¹Eejatzi ikantzi riraga Jesoshi:

—Eeniro ñaawaetashitachari osheki ikantashita: “Eeroka Nowinkatharite, osheki nopinkathatzimi”. Omaanta eero riyaaateeyini irira janta notsipatyaaari jenokinta, inta jataperotatsini janta maawaeni riraga antaperotziniriri Pawa ikowakaakiriri.

²²Aririka nopinkatharentsiperotanaki nopiyoteeyerini maawaeni atziri

d 7.16 Iyeeratatsiri rootaki chochoki, oshiyawo komashiki. Ithoetziro, pocharinini. Tee antawoperotzi.

nokantakowenantaariri. Eenitatsi oshekini atziri kantashitenani: “Nowinkatharite, osheki nokenkithatakotzimi. Nokantziri kyaantariri kamaari: ‘Pameentyaari Jesoshi pawijakotanteeyaari’. Eejatzi nokantziri atziripaeni: ‘Rirotaki Jesoshi matakaanawori notajonkantzi’”. ²³Omaanta nokanteri iriripaeni: “Tee niyotzimi, tee reentsiteztimi Pawa. Piyaate inteenanta, osheki pantziro kaari kameethatatsi. Tee nokoyi pijeekimotena jaka”.

**Atziri owetsikirori pankotsi
kijopathariki kipatsi eejatzi
owetsikirori impanekiki**
(Rk. 6.47-49)

²⁴Pamine, aririka paapatziyawo maawaeni okaatzi nokantzimiri eejatzi aririka pantakinawo maawaeni nokowa-kaakimiri, okameethataki, eeroka yotaniri, pikimitakotakari atziri wetsikirori ipanko okijopathatzira kipatsi. ²⁵Roojatzi opariyantapaaka inkani, oonkanaka. Opokawitapaaka antawo tampyaa otatsinkawitapaakawo, omaanta tee ataanakiro. Rootaki kaari ataantawo, tema riwetsikakitziiro okijopathaperotzira kipatsi. ²⁶Eejatzi okimitya eerori, eerorika pikenkithashireero maawaeni okaatzika nokantakimiri eejatzi eerorika pantanawo maawaeni nokowakaawitzimiri, tee okameethatzi. Eeroka kimitariri kaari yotatsi. Pikimitakotyaari wetsikirori ipanko janta impanekii-teki ochereeteki iñaa. ²⁷Okanta opariya-paaki inkani, oonkanaka. Opokapaaki antawo tampyaa otatsinkanakiro pankotsi, aanakiro iñaa. Ñaakiro, ratsipetashitakawo riraga wetsikawitawori. Eero patsipetashitawo eerori pikemijantana, omaanta pantaperotero kameetha nokowakaakimiri. ²⁸Rootaki ikanteeyakiririni piyotawenteeyakaririni janta tonkaariki. Ari rotsikanateeyanakarini maawaeni, ikantzi:

²⁹—Osheki riyotanitzi irira, ikenkithatakaakae kimitaaka pinkathari, kameetha riyotaakae; tee ikimitari riraga iyotaantawitawori rojankinarini Moeseeshi.

**Retsiyatakotakiri Jesoshi
patheenkari**
(Mr. 1.40-45; Rk. 5.12-16)

8 ¹Ithonkapaakiro riraga Jesoshi riyotagaeyakirini atziri janta tonkaariki. Roojatzi roerinkantapaa, eejatzi royaateeyakirini oshekini atziri. ²Roojatzi ipokashitapaakiri apaani shirampari patheenkari, itonkiyotawakari rotziwerowashitapaakari, ikantapaakiri:

—Nowinkatharite, tema eenitatsi pitajorenka, pikowakirika petsiyatakotena, niyotzi aritaki pimatakiro.

³Roojatzi rowaankantawakawo rako rirori, ipampitawakiri ikantziri:

—Jee, nokowaki. Petsiyatakotanee iroñaaka.

Intsipaete opeyanaka ipathaawo.

⁴Roojatzi ikantziri:

—Eerowa pikamantziri paashinipaeni netsiyatakotakaakimi, inta pantero ikantzitarini paerani Moeseeshini: piyaata-shiteri riraga ñaanakowenantatsiri Tajorentsipankokinta pikanteri irira: “Paerani nopathaawitani, omaanta iroñaaka, etsiyatakotaana. Paminena tee añagaero iroñaaka, nopathaawo”. Aririka raminawakimi, roojatzi pipantapaakyaari pitsimerite jenokiweri itaantyaanariri Tajorents, riyoteeyantyaarini atziripaeni etsiyakotatakimi.

Roojatzi riyaatantanaka.

**Riraga Jesoshi retsiyatakotakiri
ronampiri kapitaano**
(Rk. 7.1-10)

⁵Ikantaka itharyaanaka Jesoshi, eejatzi riraga oyaateeyakiririni, roojatzi

rareetanteeyapaakani Kaperinawooki. Itonkiyotawakari apaani iwinkatharite oshekini joraaro. Kaari riro joriyo.

⁶Ikantapaakiri:

—Nowinkatharite, eenitatsi nonampiri janta nopankokinta, tee imatziro ishewata, eejatzi osheki ikatsitaki; katsitaperotanaki. Nokowaki petsiyatakotakayeri.

⁷Roojatzi ikantawakiri:

—Aritaki niyaate netsiyatakotakayemiri.

⁸Omaanta ikantanakiri:

—Osheki nopinkathatzi. Tee nokameethatzi naari; tee naaka joriyo, eero nospatapaakimi janta nopankoki. Apatzirorika pikante etsiyatakotanee rirori, niyotaki aritaki etsiyatakotanaki. Patsipetawokari piyaate nopankoki, osheki pipinkathariwenantzi. ⁹Eejatzi naari eenitatsi kantanari oetarika nanteri, eejatzi nokimitzita naari nojoraarote eenitatsi nonperateeyakarini. Nokanteririka apaani joraaro: “Piyaate”, ari riyaatanaki. Nokanteririka paashini: “Pipoke”, ari ipokanaki. Eejatzi nokimitziri nonampiri rirori, aririka nokanteri: “Iroka panteri”, ari rantakiro.

¹⁰Ikanta ikemantawakariri, ari rotsikanatanakari, roojatzi ipithokashitantanakari oyaateeyakiririni, ikantanakiri:

—Kyaaryootaki iroka nokantemiri, maawaeni jaka anampipathakika tekatsi apaani noñaaneente kimitakotyaarini irika paashinijatzitatsiri atziri: osheki ramentaperotakari Tajorensi. ¹¹Inja janta ipinkatharitzinta, aritaki ipiyoteeyaani oshekini paashinijatzitatsiri atziri ipoñaayitapaakyaani paashinipaenikinta kipatsi. Itsipatapaeyaari Awaraama, Ijaaka, Jakoowo, riweshiryaawaetya maawaeni janta. ¹²Omaanta oshekini joriyo jeekatsinimi janta, aritaki

ikenkithashirya irirapaeni: “Naaka joriyo, rootaki niyaatantyaari jenokinta”, omaanta eero riyaatzi, tee raapatziyaperotari Tajorensi.

Ikowakaawitakari itsipatyaarimi janta ipankokinta, omaanta osheki itheenakiri, rootaki rotyaanantyaariri janta otsitenikaakiperotzikinta. Tema ijeeki janta paamariki kaari tsiwakanitatsini. Janta riraaperotanakya eejatzi ratsikae-kiteeyanakyaani, tyakiririri. Osheki rowashironkaanakya janta, osheki ikemaatsityaawo paamari owatsinka.

¹³Roojatzi ikantawakiri riraga iwinkatharite joraaro:

—Kameetha iroñaaka piyaate pipankoki. Paapatziyaperotakina, rootaki retsiyatakotantaneeyari ponampiri.

Intsipaete retsiyatakotanee.

**Jesoshi retsiyatakotakiro
riyote Peetero**

(Mr. 1.29-34; Rk. 4.38-41)

¹⁴Riyaatanaki iroñaaka riraga Jesoshi ipankoki Peetero. Ikyaatapaakari iñaapaakitziro riyote omantsiyataki, omaryaaka omaamentokira, ojaawamerikitzi. ¹⁵Ipampitapaakiro akokira, roojatzi awijakotantanaa ojaawamerikiwitaga etsiyatakoperotanee. Roojatzi opiriinantanaka mantsiyawitachari opantawakari rowanawo.

¹⁶Okantaka otsitenitanaki, ramaeta-paakiri oshekini kyaantakariri kamaari. Roojatzi ikenkithatakantawakari roojatzi rowawijaakotantawakariri. Eejatzi retsiyatakotawakiri oshekini mantsiyatzinkari. ¹⁷Tema imonkaatakiro riraga Jesoshi maawaeni ikenkithatakotzitakaririni paerani Iseyashini. Ikantakotzitakaririni:

“Inja retsiyatakoteri Rotyaantaneewo Tajorensi oshekini mantsiyatzinkari, eejatzi osheki ineshironkateyirini”.

Kowawitachari oyaaterinimi**Jesoshi***(Rk. 9.57-62)*

¹⁸Paashiniki kitejiri iñaantakariri riraga Jesoshi oshekiniroña piyotawenteeyakaririni, ari ikantanakiri riyotaanewopaeni:

—Thame aate intatsikeronta inkaare.

¹⁹Ikanta ipokashitapaakiri iyotaantzi-rori Iwaperite Tajorentsi, ikantapaakiri:

—Iyotaanari, nokowaki naari noyaatemimi tsikarika piyaate.

²⁰Rakanakiri Jesoshi, ikantanakiri:

—Riraga piratsi eenitatsi imoo imaantari. Eejatzji ikimita riraga tsimeri jenokiweri, eenitatsi rookantari, imaantari. Kyaaryo naaka poñaachari jenokinta, nokoñaatapaaki jaka kipatsikika, omaanta tekatsi naaka nopanko nomaantyaari. Patsipetashitawokiri poyaateni, powashironkaakari.

²¹Ikantapaaki paashini riyotaanewo:

—Nowinkatharite, nokowawitaka noyaatemimi omaanta tekiraata ikami pawa. Ikamakirika nokitatanakiri roojatzikya noyaatantanakimi kijokiro nowanakimi.

²²Omaanta ikantawakiri:

—Poyaatanakina. Paata ikitateri ikaateeyinira kaari yotziri Tajorentsi, eejatzji ikaateeyinira theenkantatsiri.

Romaerintakiro riraga Jesoshi**antawo tampyaa***(Mr. 4.35-41; Rk. 8.22-25)*

²³Roojatzji rotetantanaka riraga Jesoshi pitotsiki, itsipatanakari riyotaanewopaeni. Ikowaki imontyeero inkaare. ²⁴Roojatzji imaanaki rirori pitotsiki. Niyankyaaani omapokashitapaakari riyotaanewopaeni antawo tampyaa, omaetonkaapaaki otetaagapaaka. ²⁵Roojatzji riyaatashitantanakari riyotaanewo, ikaakapaakiri, ikantapaakiri:

—iNowinkatharite! iAritaki pimaaki! iRooteentsi apiinkiwee! iPowawijaakotena, eejatzji eerori, powawijaakotya!

²⁶Roojatzji ipiriintanaka, ikantawakiri:

—¿Iitaka pithaawantari? ¿Iitaka kaari pameentaperotantana?

Roojatzji ichereemotantakawo tampyaa eejatzji otamakaari. Ikantakiro: —iPimaerite!

Roojatzji okaatantanaka tampyaa, eejatzji omaerizitanaa iña: tee añaawaero otamakaari. ²⁷Ari rotsikana-teeyanakarini riroripaeni, roojatzji ikantawakaaka:

—¿Tsikama iitayaarika atziritsiri irika? Pamineritya okemijanantakariri tampyaa eejatzji omaetonkaa: romaeryaantakawori.

Rowawijaakotakiri kyaantariri**kamaari***(Mr. 5.1-20; Rk. 8.26-39)*

²⁸Ikantaka Jesoshi rareetapaaka intatsikeronta, raatakotapaaka janta. Tema owaero rowaga kipatsi Karaara. Ikanta apite atziri kyaantariri kamaaripaeni, ipoñaaka kaminkarimashiki, itonkiyotawakari riraga Jesoshi. Riraga kyaantariri kamaari osheki ikijakaakari iyamaaritepaeni, rootaki ithaawanantakariri atziripaeni. Tee ikinantanaawo awotsi ikinapiintawitaga. ²⁹Roojatzji icheraache-raatakantakari kamaaripaeni, ikantziri:

—¿Iitaka poñaashirenkantani, Jesoshi? Niyotakimi, eeroka Itomi Tajorentsipero. ¿Rootakima pipokashitantanari powashironkaena? Tekiraataga omonkaata kitejiri powashironkaatenari.

³⁰Ari ipiyotziteeyakani chaanchopaeni janta, osheki rowawaeteeyani.

³¹Ikantaka kamaari ikantakiri riraga Jesoshi:

—Aririka pookakagaenari irika nokyaantawitarika, pishinetena niyaata-shiteri chaancho nokyaantapaeyaari irirapaeni.

³²Roojatzi ikantawakiri:

—Piyaate, pikyaantapaakyaari irinta.

Roojatzi riyaatantanaka ishirinkashitanakari chaancho, roojatzi ishiyanaka maawaeni impeetaki, ipiinaka paaki inkaareki, motoririri, motoririri. Itsitsiyee-yapaakini iñaakira, motoririri. ³³Ikantaka shentawitariri chaancho ishiyanaka, tema ithaawanakitzi rootaki riyaatantanakari ojeekinta nampitsi ikamantapaakiri maawaeni atziri oetaka awijimotakiriri eejatzi ikamantakotapaakiri kyaantawitariri kamaari awijakotee. ³⁴Roojatzi ikijaka maawaeni jeekatsiri janta, eejatzi ithaawantari rootaki ipokashitantapaakari ikantapaakiri riraga Jesoshi:

—¡Thame piyaate! ¡Tee nokoyi pipokimotena jaka nonampikika!

**Retsiyatakotakiri Jesoshi
kijopookitatsiri**

(Mr. 2.1-12; Rk. 5.17-26)

9 ¹Roojatzi rotetantanaa riraga Jesoshi pitotsiki, ikaateeyaneerini riyotaanewopaeni. Ipiyanaka inampiperokinta intatsikeronta inkaare.

²Roojatzi ramaetapaakiniri rirori apaani kijopookitatsiri, ramakotakiri imaamentoki. Riyotaki riraga Jesoshi osheki raapatziyari riraga amiriri, rootaki ikanantawakariri riraga kijopookitatsiri:

—Piweshiryaanakya, niyompari, tema ari nopeyakotakaemiro kaari kameethatatsi pantawitari, aritaki nowawijaakoteemi.

³Ikanta apaanipaeni iyotaantzirori Iwaperite Tajorentsi ikemawakiri.

Roojatzi ikantawakagaeyantanakarini:

—Irika shiramparika iitajorentsitashityaami. Itheenkakiri Tajorentsi.

⁴Riyotakiri irirapaeni Jesoshi oeta ikenkithashiryaari rajankaneki, rootaki ikanantanakari:

—¿Iitaka pitheenkantanari? ¿Iitaka pikijashiryaantanari? ⁵Aririka nokanteri irika: “Iroñaaka netsiyatakoteemi,

pipiriintee, panashiteeya”, tema ari potsikanatanakyaari. Eerorika imatziro ipiriinta, ari pishirontawentanakina naaka. Omaanta kameetha pikantanaki tekatsi shirampari materoni rowawijaakoteri atziri kaari kameethatatsi rantziri. Kameetha pikantzi. Tema piitashiwitaka nokantashitari: “Nowawijaakotemi, eero nokijawentzi-miro kaari kameethatatsi pantziri”.

⁶Nokowaki piyote tee nokantawaetashita. Naaka poñaachari jenokinta, nokoñaatapaaki jaka kipatsikika. Ikantakina paeraniperoroña Pawa janta: “Powawijaakotenari antzirori kaari kameethatatsi eero akijantari paata”. Nokowaki iroñaaka piyote eenitatsi notajorenka, rootaki nomatantariri nokamintheeri antzirori kaari kameethatatsi, nowawijaakoeyerini.

Rootaki ikanantakariri kijopookitatsiri:

—Pikatziyanaki, paaneero pimaamento, piyaatee pipankoki.

⁷Roojatzi ipiriintantanaka riraga kijopookiri katziyanaa, jatanee ipankoki. ⁸Iñaantawakariri maawaeni piyoteenchari oetarika awijaneentsiri, rotsikanatawakari, thaawanaaki, ikanteeyanakini:

—Tema ikameethatzi Tajorentsi, imatakaakiri irika retsiyatakotakaakiri mantsiyatzinkari.

Ikantana Jesoshi:

“Mateeyo, poyaatee”

(Mr. 2.13-17; Rk. 5.27-32)

⁹Roojatzi rowaaganaka riraga Jesoshi roojatzi nojeekakinta naari. Naaka Mateeyo. Iñaapaakina jaka pankotsikika nopiyotayitzinirininta iyorikitepaeni atziri eekiro noperi pinkatharitatsiri Oroomaki. Ikantapaakina:

—Thame poyaatanakina.

Roojatzi nokatziyantanaa noyaatanakiri.

¹⁰Roojatzi naanakiri janta nopankoki nokantziri: “Thame nakiyotemi”. Eejatzi naanakiri riyotaanewopaeni. Eejatzi

nakiyotawakiri. Eejatzi nokaemakiri riraga notsipatayitarini nopiyoteeyinirini ooomajatzzi iyorikite, eejatzi nokaemakiri paashinipaeni antzirori kaari kameethatatsi. Ari nokaateeyakirini maawaeni; nowaeyakani. ¹¹Ikantaka iñaakinaga ipokashiteeyakinani warijeeyopaeni, ikaemapaakiri apaani riyotaanewo Jesoshi, ikantziri:

—¿Iitaka rantziri riraga iyoteemiri? Rakiyoteeyakirini piyotziriri iyorikite ooomajatzzi, eejatzzi ikaateeyakirini paashini kaari kameethatzinkari. Tee okameethatzzi iroka.

¹²Omaanta ikemakiri riraga Jesoshi, rootaki ikanantanakariri:

—Riraga kaari mantsiyatatsini tee ikoyi aawinantatsiri raawinteri intakya mantsiyatatsiri rirotaaki kowatsiri. Okimitaka iroka, riraga kenkithashiryaawitachari ikameethatzzi, tee ikoyi ipokashitena nowawijaakotantyaariri inta apatziro riraga iyotakotachari eeniro rantani rirotaaki pokashitanari nowawijaakotanteeyaariri. ¹³Thame piyaate piyotakoeyawakironi iroka okantakotziri Iwaperite Tajorentsi, okantzzi: “Tee apatziro nokoyi powamaashitapiintenari powishate inta eejatzzi nokowakaaperotakimiri paapatziyaperotena. Eejatzzi nokowakaaperotakimi kameetha pineshironkaperoteri maawaeni”. Tee apatziro nopokashitziri nowawijaakoteri riraga kameethatzinkari omaantakya nopokashitaperotzi riraga kaari kameethatatsi, riyotanteeyariri Tajorentsi.

Rootaki ikantziri riraga Jesoshi warijeeyopaeni.

**Rojampitanteetari Jesoshi
tzitawentaantsi**

(Mr. 2.18-22; Rk. 5.33-39)

¹⁴Roojatzzi ipokaeyapaakini riyotaanewo Jowa kaawoshitakotziriri Tajorentsi ikantapaakiri riraga Jesoshi:

—Pamine, notzitawentapiintari Tajorentsi, eejatzzi ikimitaka riraga

warijeeyopaeni; omaantakya pashi piyotaanewopaeni tee itzitawentapiinteeyarini rirori, inta rowapiinteenyani maawaeni kitejiri. ¿Iitakakya?

¹⁵Ikantawakiri:

—Piyotaki rametakawo riraga aatsiri iina ikaemiri inampijatzipaeni rowakaakari riweshiryaawentakawo roori. Eero retakotanakawo kaemakaantziriripaeni. Omaanta aririka raapithateetaneri inteenanta, roojatzzi retakotanakyaari, eero rowa. Eejatzzi nokimitya naari paata, aririka niyaate. Niyaaterika roojatzzi retakoeyantanakyaani rirori niyotaanewopaeni, eejatzzi itzitawenteenyanakyaarini Tajorentsi tema retakoeyanakityaanani. Rooma eeniroka nojeeki jaka, eero itzitawentari Pawa, tema riweshiryaawentana. ¹⁶Tee pimaajantziri iyotaantatsiri, tee. Eejatzzi eenitatsirika pimaathapooki antyashipawo rooteentsi oshipaaye, aririka powawatatero owakiriri maathaantsi, roojatzzi aririka pikiwero aminthatanaka owakiriri, eero omonkaatanawo, roojatzzi otzijagaantanakya antyashipawotatsiri, patsipetashitakawo powawatatziro. Eejatzzi okimitakya, patsipetashityaawo paapatziyawo maawaeni okaatzzi iyoteetakimiri. Okameethatzzi pipakayero paashini paapatziyawitarira roojatzzi kameethatanaki paapatziyana naari. ¹⁷Rapiitakiro Jesoshi roshiyakawenteni okaatzzi riyotaakiriri, ikantzzi:

—Piyotzi aakapaeni joriyopaeni shirikiriri imashi piratsi apiyaatantyaawori awishooawaantsi oowa. Omaanta eero apiitantari apiyaatantari awishooawaantsi oowa owakiriri inthomaenta itaworimashi inta apiyaatantya owakira mashiri. Apiitantyaaririka tema ari ijagaanaki. Okimitaka iroka, oetarika niyotagaemiri naari eejatzzi owakiriri. Tee okameethatzzi pipiyotero ikemijantakayimiri paashini iyotaantsi. Pipakayero

ipkemijantziro ikantawitzimiri
irintapaeni roojatzi kameethatanaki
paapatziyena naari.

Rootaki ikantakiriri riraga Jesoshi.

**Riraga Jesoshi retsiyatakotakiro
jokaawitawori iraa eejatzi
rañaakagaero eejatzi
kamaawiteenchari
(Mr. 5.21-43; Rk. 8.40-56)**

¹⁸Roojatzi ipokashitantapaakari
jewawentzirori ipiyotapiinteeyaninta
jorriiyopaeni, rotziwerowashitapaakari
ipinkathatantapaakari riraga Jesoshi,
ikantapaakiri:

—Kamaki nishintyo, nokowaki
piyaatakite nopankoki pipampitakite-
nawo roojatzi añaantaneeyaari eejatzi.
¹⁹Roojatzi ikatziyantanaa Jesoshi
royaatanakiri janta, nokaateeyanakirini
naaka maawaeni riyotaanewo. ²⁰⁻²¹Ari
janta niyanki awotsi oyaatapaakiri
Jesoshi apaani tsinani, okaataki 12
ojarentsite owashironkaaka, omantsiya-
taki, ari okantatyaaani ojokaatziro iraa.
Okanta okenkithashiryaaaka, okantzi:
“Aririka nopampitzitakiri iithaari
Jesoshi aritaki netsiyatakotanee”.
Roojatzi okinashitantapaakari itapiiki,
opampitzitapaakiri opatziyaakiki
iithaari. ²²Roojatzi ipithokanaka
iñaawakiro, roojatzi ikantawakiro:

—Piweshiryaaakya, choeni,
pameentakina, rootaki petsiyatoko-
tantaari.

Aripaete etsiyatakotanee.

²³Roojatzi nowaaganaka areeteeya-
paakinani ipankoki jematatsiri.
Noñaapaakiri jonkatakoeyawitaworini
kamaentsiri eejatzi oshekini atziri
iraakoeyawitaworini icheragaeyakini
riraaka. ²⁴Roojatzi ikanantapaakari
riraga Jesoshi:

—Thame piyaatanee. Tee okami
irowa piraakowitakarira, omaashita.

Roojatzi ishirontawentakari injii, injii,
injii. ²⁵Roojatzi riyowantanaka nekokirona
roojatzi ikyaaantapaaka riraga Jesoshi.
Roerikawakotapaakiro roojatzi opiriintanta-
naka añaanee. ²⁶Othotyaaanaka ikemakoe-
tawakiri Jesoshi janta maawaeni nampitsi-
kipaeni.

**Raminakaakiri apite kaari
kokichaatsini**

²⁷Roojatzi nowaagaeyanakani, tema
royaatakiri Jesoshi apite kaari kokicha-
atsini ichereemotakiri, ikantakiri:

—Tema eeroka icharineeteni
Iraviirini. Rotyaantakimi Tajorentsi
rootaki nokowantari pineshironkatena.

²⁸Roojatzi nokyaanteeyapaakani eejatzi
riraga kaari kokichaatsini ipokashitapa-
akiri rirori roojatzi ikanantawakiri:

—¿Pikenkithashiryaaakama aritaki
nomatakiro nokokichaatakagaemi?
Ikantawakiri:

—Jee, Nowinkatharite, niyotzi aritaki
pimatakina pikokichaatakagaena.

²⁹Roojatzi ipampitantakiri rokiki,
ikantanakiri:

—Paapatziyakina rootaki netsiyatoko-
tanteemiri.

³⁰Roojatzi raminantanaa. Ikantakiri
rirori:

—Eerowa pikamantziri paashinipaeni:
“Ikokichaatakagaana Jesoshi”.

³¹Omaanta riyaaatantanaakiri ikantakiri
maawaeni iñaapaakiri:

—Ikokichaatakagaana Awinkatharite.

³²Nokantaka riyaaateeyakaawitanakinanira
riraga Jesoshi, roojatzi noonthaantawakiri
atziri ramakiri kyaantariri kamaari. Tee
imateeya iñaawaete. ³³Roojatzi rookanta-
wakanari Jesoshi riraga majontzitakaawita-
kariri, roojatzi iñaawaetantanaa. Ari
rotsikanateeyawakariniroña maawaeni
iñaawakiriri, ikantawakaaka:

—Pamine, paerani tee añaapiintziro
kimitaworika iroka jaka aepatsitekika.

³⁴Omaanta ikanteeyakini riraga warijeeyopaeni:

—Irika shiramparitatsirika ramitakotakitziri iwinkatharite kamaaripaeni. Rootaki imatantariri rookakiniri ikaateeyinira ikamaaritzirityaantziri.

Osheki ineshironkatziri riraga Jesoshi atziripaeni, ikowaki raapatziyari

³⁵Osheki ikinakinayitanakini riraga Jesoshi ithotyaaikiro maawaeni nampitsipaeni, riyotaantaki janta pankotsi ipiyotantapiintarira jorijoyopaeni. Ikenkitha takotapiintziri Tajorentsi, tsika ikanta ipinkathariwenantzi. Eejatzi retsiyatakokaakiri maawaeni mantsiyaripaeni, tekatsi pomeentsitzimotyaaarini. ³⁶Ikanta inaawakirira oshekini atziri ipiyotawentakari, osheki retakoeyakarini. Ikantzi:

—Osheki rowashironkagaeyakani irirapaeni, tekatsi iyotaantatsiri riyotaaperoteri oetarika okantaperotziri Iwaperite Tajorentsi. Ikimiwitari owisha riraga kaari ishenteetzi, rootaki rowashironkagaeyantakarini.

³⁷Roojatzi ikanteeyanani:

—Okimitakawo iroka oshekitziranki okithoki pankiwaerontsi. Omaanta tekatsipero antawaetatsini owiiteroni okithoki. Eejatzi okimitaka roori eenitatsi iroñaaka osheki atziri kowawitachari raapatziyaperotyaaarimi riraga Tajorentsi omaanta tekatsi osheki aapatziyakaeyaaririni. ³⁸Pamaneri Awinkatharite Pawa Tajorentsi rotyaanantyaariri oshekini kenkithatakayeririni anampijatziri, raapatziyanteeyaririni.

Riyoyaakiri Jesoshi 12 riyotaanewopaeni

(Mr. 3.13-19; Rk. 6.12-16)

10 ¹Roojatzi ikaemaeyanakinani Jesoshi maawaeni nokaateeyinira 12 riyotaanewo. Imatakagaeyakinawoni nowawijaakoteri kyaantawitariri

kamaari nookiniri iyamaarite. Eejatzi netsiyatakotantayityaaririni omatayitzirini paashinijatopaeni mantsiyarentsi.

²Iroka nowaeropaenika naakapaeni rotyaantanewo: Shimo, (riraga iiteetziri eejatzi Peetero), eejatzi rirentzi Antereeshi; Jantyaako, (riraga itomi Sewereeyo), eejatzi rirentzi Jowa; ³Jiripi eejatzi Waritoromee; Tomashi eejatzi naaka, nowaero Mateeyo (riraga piyotawitanarini paerani iyorikite oroomajatziri); Jantyaako (riraga itomi Arijeeyo); Tareeyo; ⁴Shimo, (riraga kathaaperotzinkari antayitzirorini oetarikapaeni); eejatzi riraga Joorashi (riraga karyootejatziri, rirotaki aakaanteeririni iinja Jesoshi).

Rotyaanteeyantenarini Jesoshi nokenkithateeyeni eejatzi retsiyatakoyerini mantsiyatayitsirini
(Mr. 6.7-13; Rk. 9.1-6)

⁵Rotyaanteeyantenarini riraga Jesoshi, omaanta rityaawo eenitatsi iroka ikantawakinari:

—Eerowa piyaatashitziri riraga kaari jorijoyotatsi, eejatzi riraga jamaaryajatziri. ⁶Intakya piyaatashiteri maawaeni ajorijoyotzinkarite. Nokimitakaantakiri owisha, riraga kaari ishenteetzi. ⁷Tsikaatika pikineeyanakini pikenkithatakayeri atziripaeni. Pikanteri: “Rooteentsi ipinkathariwentee Tajorentsi”. ⁸Petsiyatakotakayeri mantsiyatzinkari, pañaakagaeri kamatsiri, petsiyatakotakayeri patheenkarini, eejatzi powawijaakoteri kyaantawitariri kamaari. Osheki ineshironkatakimi Tajorentsi ramitakotashitakimi eerori, omaanta tee ikowantzimotzimiro. Eejatzi pikimitzitya eerori, pineshironkateri paashinipaeni pamitakoteri. Eero pikowantzimotari. ⁹Eero paanaki piyorikite, ¹⁰piwoorijate, paashini pimaatha, paashini pijapatote, paashini

pikotzi, oetarika paashinipaeni: piyaatashitanakya. Ninkarika pineshironkatakiri okameethatzi ineshironkatemi eerori ipashitemi koetyeemoyitakimirini. ¹¹Aririka pareetapaakya nampitsiki pikowakowata-paakiri apaani atziri kameethatatsiri rajankaneki. Aririka raakameethatawakimi, ari piyeekapaaki janta, roojatzi paata powaagantaneeya paashiniki nampitsi. ¹²Aririka pareetapaakya, piwethatapaakyaari ashitawori inampi. ¹³Aririka raakameethatawakimi irinta, pikanteri Tajorentsi: “Pawa, pineshironkaperoteri”. Omaanta teerika raakameethatawakimi, eero pikantziri rirori ijeekakaeri kameetha. ¹⁴Eerorika raakameethatawakimi jeekatsiripaeni janta nampitsiki, eejatzi eerorika raapatziyeeyawakimini, ari powaaganakya. Eejatzi potekakontatanakya piitzikira riyotantyaari eero pipiyashitari eejatzi. Pikanteeyanakirini: “Iroñaaka tee paapatziyana, ari rowashironkaemi Tajorentsi iinja”. ¹⁵Kyaaryootaki iroka nokantemiri: aririka othonkaeya iinja kipatsi, ikantakowenanteeyaaririni Tajorentsi maawaeni atziri, roojatzi rowashironkaantakyaari maawaeni joroomajatzini eejatzi maawaeni komoorajatzini, rooma oshekini ranteeyakironira kaari kameethatatsi. Omaanta riraga kaari aapatziyeeyawakimini rivotaki iinja kemaatsitaperotyaaawoni osheki katsiri. Tema rowashironkaaperotantakyaariri riraga Tajorentsi riroripaeni.

¹⁶Pamine, notyaantatziimira iroñaaka pikenkithatakotena janta maawaeni anampijatzikinta, omaanta nokimitakaantawitakimi eeroka owisha pojatekantyaari koweenkatatsiri. Kyaaryoowa, rowashironkaemikari theenkantatsiri. Rootaki nokowantakimiri pikenkithashiryaaperotyakameetha eejatzi piyothaniperote kameetha. Pikimitakotyaari maanki. Osheki ikenkithashiryaaperota aririka raminaminante royaari; omaanta eejatzi kameetha paakameethatante pikimitako-

tyaari jamomo. Tee riyotzi ikijanita paashinipaeni, kameetha ijeeki. Ari pikimitakotyaari eerori: piyeeki kameetha eero powashironkaeri paashinipaeni.

Rootaki ikantawakinari riraga Jesoshi.

Iinja ikijemikya oshekini atziri”.

(*Mr. 13.9-13; Rk. 21.12-19*)

¹⁷Ikanteeyakinani riraga Jesoshi:

—Kyaaryoowa, rowashironkayitziminkari atziri. Aritaki raaneemi janta riyotaawakaakanta jewatatsiripaeni rowashironkaantemiri. Eejatzi raaneemi janta pankotsiki ipiyotantapiintarira jorriyo ipajapajaapiintemi. ¹⁸Riyotakimirika paapatziyakina, raaneemi atziripaeni janta ijeekinta jewaperowenantatsiripaeninta paashinijatzitatsiri atziri, roojatzi eeroka pikenkithatakagaeyerini riyoteeyantanakyaarini atziripaeni. ¹⁹Aririka raakaantakimi eero pikantashiryaashita: “¿Oetaka nokantapaakiriri?” Tema naaka yotakaakimiri oetarika pikantapaakiriri. ²⁰Eero piyotashita eerori pikenkithatakayeri, omaanta Ishire Tajorentsi iyotaaperotemini pikenkithatakayeri. ²¹Iinja osheki ari ikijaperowentakinani atziripaeni. Apaani aririka raakaanteri rirentzi, ari rowamagae-takiri; paashini raakaanteri itomi, eejatzi paashinipaeni raakaantayiterini ashitariri. ²²Paapatziyakina, rootaki ikijantemiri atziripaeni, omaanta eero pipakaero paapatziyana. Roojatzirika pikantyaani kijokiro poyena paapatziyena, aritaki nowawijaakotakimi kameetha piyeekimotantenari janta jenokinta. ²³Aririka ikijimi jeekatsiripaeni nampitsiki, ari pishiyana, pitharyanaaki paashiniki nampitsiki. Kyaaryo, tekira pithotziro maawaeni nampitsi jaka Ishirayeriki, tekira piyotagaeri maawaeni, roojatzi nopiyanta-paeya naari. Tema naaka poñaachari jenokinta, nokoñaatapaaki jaka kipatsikika. ²⁴⁻²⁵Osheki ikijanakina iroñaaka atziripaeni. Paapatziyakina rootaki ikijante-

miri eerori. Pamine, aririka imonkaawityaari riyotaanewo iyoteeriri riyote ari kameetha, omaanta eero imatziro ranaakotziri. Eejatzi aririka imonkaawityaari onampirentsi riraga omperatariri ari kameetha, omaanta eero imatziro ranaakotziri. Osheki ikijakina, iitashitakina naaka Wereshewoo riraga iwinkatharite kamaari-paeni. Iinja rowanaaperotemi eeroka osheki ikijaperotanakimi.

¿Ninka athaawantyaarika?

(Rk. 12.2-9)

²⁶Omaanta eero pithaawanteeyarini. Iinja ari piyotakiro maawaeni kaari piyotziri iroñaaka. Tema ari piyotakiri ninkarika kijakiriri Tajorentsi eejatzi ninkarika kijakimiri eerokapaeni aapatziyanari naari. Piyotero oetaka rantayitakirini eejatzi tsika ikanteeteri rowashironkagacteri. Iroñaaka tee riyotzi irirapaeni nopinkatharitaki, omaanta iinja riyoperoe-yeni maawaeni; iñaawakinaka nopinkathariperotapaaki naari, eejatzi pikaatena eerori. ²⁷Apaniroeni nokamantakimi eerori iroñaaka, omaanta tekira riyotzi theenkantatsiri, nomanawitakawo. Iinja nokowaki pikamanteri maawaeni riyotantyaari irirapaeni. ²⁸Imatawityaawo rirori theenkantatsiri rowamaemi omaanta eero pithaawantari. Tekatsi ikantemi rotyaantemi paamari kaari tsiwakanitatsini. Omaanta riraga Tajorentsi pipinkathaperoteri; ikowakirika irira imatero rowamaemi eejatzi rotyaantemi janta paamari kaari tsiwakanitatsini. Rirotaki pithaawantyaari irira. ²⁹Pamine, tee ipinaperowita tsimeri iryaanini, riraga jenokiwiripaeni, omaanta teerika ikowakayiri Tajorentsi ikame, eero ikami. Eejatzi riyotzi tsikarika okaate ikamantyaari apaani. Eejatzi okimitakya eerori, eerorika ikowakayimi pikame, eerokya ishinetziri atziri rowamaemi. ³⁰Riyotziro tsikarika okaatzi piishi, tema eejatzi riyotziro maawaeni okaatzi awijimo-

temini. ³¹Ñaakiro, osheki panaakotziri tsimeripaeni jenokiwiri, osheki ikenkithashiryaakimi riraga Tajorentsi. Iroñaaka eero pithaawantari. Ikantzimatemirika atziri, omaanta eero pithaawantari.

³²Pikanteririka atziri: “Naapatziyari Jesoshi”, eejatzi naari nokimitziyaawo janta jenokinta nokanteri Pawa: “Raapatziyakina rirori, nosheninkatakari”. ³³Omaanta pikanteririka atziri: “Tee naapatziyari Jesoshi”, eejatzi nokimitziyaawo naari janta jenokinta nokanteri Pawa: “Tee raapatziyana rirori, tee niyotziri naari”.

³⁴Eejatzi ikantana riraga Jesoshi:

—Eero piitakaashita nopokakika jaka ari raakameethatawakagaeyanakyaaeni atziri. Tee rootaki nopokanta raakameethatawakaanteeyarini inta ikijawakaeyantyaarini. ³⁵⁻³⁶Aririka raapatziyena apaani shirampari omaanta rirentzi tee raapatziyana. Rootaki ikijawakaantari. Ikimitaaganki shirampari aririka raapatziyena naaka tema ari ikijawakiri ashtariri. Tsinani aririka aapatziyena roori ari okijawakiro iniro; eejatzi okijitanakyaawo ewatyeeero rowaga ayiro kaari aapatziyana. ³⁷Rooma okameethatzi pinintaperoteri piri eejatzi piniro, omaanta nokowaki kameethapero pinintashireperotena naari. Eerorika pinintaperotana, eero noñaaperotzimi eerori pikameethatzi. Eejatzi, okameethatzi pinintashireteri pitomi eejatzi pishinto, omaanta nokowaki kameethapero pinintashireperotena naari. Eerorika pinintashireperotana, eero noñaaperotzimi eerori pikameethatzi. ³⁸Nokowaki pikyaaryoowentenanawo maawaeni nokowa-kaakimiri. Aririka ikijanteetemiro, omaanta nokowaki eekiro piyaatayee pikyaaryoowentenanawo oetarika nokowakaakimiri. Eerorika pikyaaryoowentenanawo maawaeni, eero noñaaperotzimi naari pikameethaperotzi. ³⁹Aririka pikaminthaaperotya eerori apaniroeni iroñaaka, ari powashironkaape-

rotanakya iinja. Omaanta paapatziyaperotenarika iroñaaka, omawitya rowashironkawitemi atziri, tema eero patsipetashitawo paapatziyana; aritaki iinja pañaagae janta okameethaperotzinta. ⁴⁰Piyaatantari, ninkarika aakameethatemini eeroka, tema raakameethatzitakina naari eejatzi. Eejatzi maawaeni aapatziyanari, tema rirotaki aapatziyaariri Pawa, riraga otyaantakinari. ⁴¹Maawaeni aririka raapatziyari eejatzi raakameethateri kamanantayitzirorini iñaani Tajorentsi imonkaatawakaantyaari iñaaperotawakiri rirori. Tema ari ipinatakiri iinja. Eejatzi okimitaka maawaeni aririka raakameethateri kameethatinkari riraga aapatziyanari eejatzi ikimitakari, imonkaatawakaantya iñaaperotawakiri riraga Tajorentsi ikameethatzi. Eejatzi ipinatziyaari iinja. ⁴²Ninkarika pantashitachari atziri oetarika omawitya apatziro tajokira iña tema rirotaki aapatziyanari nonintanewo, kyaaryootaki nokantzimiri: “Eero patsipetashitawo panteri, ari ipinatakimi Pawa iinja”.

11 ¹Rootaki ikanteeyanarini riraga Jesoshi, ari okaatapaaki riyotaakinari. Roojatzi niyaateeyanakini. Eejatzi rowaaganaka Jesoshi janta paashinipaenikinta nampitsi, riyotaakiri jeekatsiripaeni, ikenkithatakaakiri. Niyaatanaki naaka apitepaeni, eejatzi paashinipaeni riyateeyanakini apitepaeni riyotaanewopaeni, nokaateeyini 12.

Rotyaantakiri Jowa riyotaanewo iñeeri Jesoshi
(Rk. 7.18-35)

²Riraga Jowa kaawoshitakowentziriri Tajorentsi ijeekaki iroñaaka omonkyaa-gamentotsiki. Ikantaka ikemakotakiro rantakiri Jesoshi, riraga iiteetziri Rotyaantanewo Tajorentsi, rootaki rotyaantakariri apite riyotaanewo raminakiteri Jesoshi. ³Ikantawakiri:

—Piyaatashitakiririka Jesoshi pojampitapaakiri: “¿Eerokama Rotyaantanewo Tajorentsi naamagaeyakarini? ¿Eenitatsima paashini naamagaeyarini?”

⁴Roojatzi ipokantapaaka rirori apite rareetapaakari Jesoshi. Rojampitanta-paakari, ikantawakiri:

—Iroñaaka pipiyanee, pikamantapaeri Jowa okaatzi maawaeni pikemakinari eejatzi maawaeni piñaakotakinari.

⁵Pikamantapaeri naminakagaeyakirini riraga kaari kokichaawitacharini, nokatziyatziyatakagaeyakarini riraga kijopooki-witacharipaeni, netsiyatakotakagaeyakirini riraga pathaawitacharipaeni, nokemakagaeyakirini riraga kaari kemawitachanipaeni, eejatzi nopiriintayitaneerini kamawiteencharipaeni. Niyotakagaeyakirini owashironkaawitacharipaeni tsika ikantya rowawijaakotanteeyaariri riraga Tajorentsi.

⁶Riweshiryaakaanakimi maawaeni kaari theenkanari naaka. Rootaki pikantapaeriri Jowa.

⁷Roojatzi ipiyantanaa janta riraga apite, ikanantapaariri riraga Jowa okaatzira iñaakotakiriri janta.

Riraga Jesoshi iñaaperotziri riraga Jowa kaawoshitantatsiri ikameethatzi
(Rk. 7.24-30)

Omaanta eeniro ijeekaki riraga Jesoshi ikenkithatakagaeyakirini piyotawentakariripaeni, ikantanakiri:

—Paerani piyaatapiintzi janta tekatsinta atziri ipanko pikemijantapiintzi Jowa. ¿Iitaka piyaatashiteeyantakitaririni?

¿Rootakima piyaatashitantariri pikemijanteri ñaawaetashitachari? Teewee.

⁸¿Piyaatashitankitariri piñaakitzirima atziri kithaatachari kameetha? Teewee. Riraga kithaataworiri iithaari kameethatatsiri ijeekaeeyini janta ipankoki jewewenantsiri. ⁹Ajaatya, pikamantena: ¿iitaka

piyaatashitakitziri? ¿Riroma piitziri kamanantzirori iñaani Tajorentsi piyaatashitankitariri? Tema kyaaryo ikamantziro, omaanta ranaakoperoyakirini paashinipaeni kamanantayitzirorini iñaani Tajorentsi. ¹⁰Ikenkithatakotzitarinari paerani Tajorentsi, ikantzitakinani: “Notyomi, notyaanteri iinja jewatemini ikenkithatakaapaakiri jorriyopaeni, ikanteri: ‘Pikenkithashireeyaanitya, okameethatzi pijeeki kameetha, paamayari Awinkatharite, kaakitaki’”. Rirotaki riraga Jowa kaawoshitakotziri Tajorentsi rojankinata-kotziteetakariri paerani. ¹¹Kyaaryo nokamantemiri, tema oshekini naawita kamanantatsiri omaanta tekatsi kimityaarinini Jowa riraga kaawoshitakotziri Tajorentsi. Tema ranaakoeyakirini maawaeni paashinipaeni riyoperotakiri Tajorentsi. Omaanta riraga atziri kaariroña yoperotatsi omaanta iñaakiririka Jesoshi itajonkantsi rootaki ranaakoperotantanakariri iroñaaka Jowa; tema iñaakiri tsika ikanta Tajorentsi reewawenantzimatziri. ¹²Paerani ikenkithatakotanani naari riraga Jowa kaawoshitakotantatsiri Tajorentsi, eejatzi raapatziyakawo osheki atziri okaatzi ikenkithatakotanari. Iroñaaka nokenkithatakotziri Tajorentsi piyotanteeyakarini. Eejatzi paapatziyakaanteeyaririni. ¹³Tema paeraninki ikenkithatakotanani maawaeni kamanantayitzirorini iñaani Tajorentsi, riyotanteeyaworini maawaeni nopokaerika iinja. Eejatzi ikimitani Moeseeshini ikenkithatakotana. Maawaeni ikantzini: “Aritaki ipokaki Rotyaantanewo Tajorentsi, omaanta rityaawo ipoke kimiwityaarini Iriiyashini, eentsikiro rimpaetapaaki Rotyaantanewo Tajorentsi”. ¹⁴Aririka paapatziyawo nokantzimiri, rirotaki irira kimiwitariri Iriiyashini ipokapaaki. Tema reewatakina Jowa. ¹⁵Iroñaaka pikemapero-takina pikempitakira.

Rootaki ikanteeyiririni maawaeni piyotawentariri.

¹⁶Eejatzi ikanteeyirini riraga Jesoshi: —Tee piyotzi iitarika pikoyiri pikemijanteri. Pikimitakari eentsipaeni jeekatsiri awotsiki, kantziriri paashinipaeni: ¹⁷“Nojonkawaetantawitari omaanta tee inimotakimi, tee piweshiryaaanaka. Niraawitanaka, omaanta tee piraaga. Tee nomatziro niweshiryaaakayemi”. ¹⁸Ñaakiro, pikowawita ranteeyeronimi pinampijatzi oetarika pikowakaawitakariri. Piñaawitakariri Jowa rametakawo tee rowa kameethatatsiri eejatzi rametakawo tee rirapiintziro shinchaaripaeni ikenkithashiryaaakotari Tajorentsi. Roojatzi pikantashitari: “Oo, eenitatsi iyamaarite pinkakaakiriri, rootaki kaari rowaperotanta eejatzi kaari rirantawo shinchaari”. ¹⁹Naaka poñaachari janta jenokinta, nokoñaata-paaki jaka kipatsikika. Nowa maawaeni eejatzi niriro shinchaari. Roojatzi pikantzimatakina: “Pamine sha, irinta owashitachari, shinkitachari. Itsipaminthatakari ayitakaeriri ayorikite eejatzi paashinipaeni kaari kameethat-zinkari”. Omaanta nokantemi riyotzi Tajorentsi ari okameethataki maawaeni ikowakaakinari; eejatzi maawaeni aapatziyanari, riyotaki okameethataki ikowakaakinari Pawa. Rootaki ikantziriri.

Jesoshi ikantakotziri jeekatsiri nampitsikipaeni tsikarika itajonkantsi osheki. Tema tee raapatziyari.
(Rk. 10.13-16)

²⁰Roojatzi riraga Jesoshi ikantakotziri jeekatsiri nampitsipaeni tsikarika itajonkantsi osheki. Iñaawitawakari osheki riroripaeni omaanta tee ikenkithashiryaa, tee ikoyi ipakaero kaari kameethatatsi rantziri: tema itheenkakiri riraga Tajorentsi. Rootaki ikananteeyaririni:

²¹—Ashironkaamatsitemiini eerokapaeni korashiinjatzí, eejatzí eeroka wetheerajatzí. Powashironkaanakya maawaeni. Oshéki piñaawitawakina notajonkantzí, omaanta tee pikenkithashiryaawaka, tee paapatziyana. Iñaawakinami notajonkantzí riraga tzirojaztini paerani, eejatzí riraga shiroojatzini, ari ikenkithashiryaanakyaaami, ipakaakiromi kaari kameethatatsi rantzirini paerani, raapatziyana. ²²Iinja aririka ikantakowenterí maawaeni Pawa, rowashironkayeri riraga tzirojaztini eejatzí riraga shiroojatzini, oshéki tee ikameethatzini. Omaanta rowashironkaaperotemiroña eerori. Tema piñaakotawitakinawo notajonkantzí omaanta tee paapatziyana. ²³Eejatzí eerori kaperinawoojatzí, piitashiwitakawo piyotakiri Tajorentsi piyaatantyaari jenokinta, omaanta pitheenkawaetana, rootaki piyaatantyaari owashironkagaantsikinta, ari pikemaastityaaworoña paamari jaawiki. Iñaawakiro mi riraga joroomajztini maawaeni piñaawakiri eerori, ari ikenkithashiryaanakyaaami, eero ithonkirimí paerani Tajorentsi, roojatzí okantyaani iroñaaka inampi. ²⁴Iinja eejatzí rowashironkayerini riraga Tajorentsi joroomajztini, tee rameentari riraga Tajorentsi, omaanta rowashironkaaperotemiroña eerori kaperinawoojatzí, tee paapatziyana, omawitya piñaawitakinaga notajonkantzí. Rootaki ikantzirirí riraga Jesoshi.

Pipokashiteena naaka, ari piñeero nomakoryaakaayiteemini
(Rk. 10.21-22)

²⁵Paashini kitejiri ikenkithatatakaakiri riraga Jesoshi Iriri, ikantziri:
—Noñaaperotzimi, Pawa, eeroka jewaperowentzirirí maawaeni janta jenokinta eejatzí jaka kipatsikika. Eenitatsi kantashitacharipaeni ikantashita: “Niyoperotzi naari”, omaanta pimanapithateeyakirini piyotantari. Ariwee. Omaanta

piyotakaanteeyakirini paashinipaeni, riraga atziri kimitarirí eentsipaeni: tema irirapaeni kaari kantakaaperotachari inta raapatziyeyimini. ²⁶Pineshironkateeyakirini irirapaeni, pikowakaakiri riyote. Ariwee, pantziro pikoyiri.

²⁷Rootaki ikantzirirí ashitarirí, roojatzí ikananteeyakaririni piyotawenteeyaririni:

—Rirotaki Pawa iyotakaakinari maawaeni, eejatzí riyoyaakina nopinkathariwenante maawaeni. Tekatsi paashini atziri yotakoperotzirirí Itomi: apatziro Pawa rirori riyoperotana. Eejatzí tekatsi yotakoperotzirirí riraga Pawa, apatziro naari niyoperotakotziri. Eejatzí riyotziri rirori, riraga atziri niyoyaakiri niyotakaantyaarirí. ²⁸Eeroka maawaeni, aririka patsipetyaawo kameethatanakimi, aririka powashironkaeya, pameentena pikantena, aritaki nowawijaakotakimi niweshiryakayemi. ²⁹Paapatziyena pikowakirika niyoteemi; tema naaka amatsinkakayemini eejatzí oshéki noneshironkatantzi. Eero nopomeentsitawentzimi. Aririka paapatziyena, niweshiryakayemi. ³⁰Pikowakirika naakarika piwinkatharite, eero nowashironkaantzimi, inta namitakotapiintemi. Pikowakirika naakarika piwinkatharite, eero opomeentsitzimotantzimi paapatziyena, tema nokimoshiryaakaakimi.

Ikenkithatakotakiri Jesoshi kitejiri amakoryaanteetari
(Mr. 2.23-28; Rk. 6.1-5)

12 ¹Paashiniki saawaro noyaateeyakirini Jesoshi janta pankiwaerentsimashikinta, maawaeni nokaateeyakirini riyotaanewopaeni. Rooteentsi ojampate teriiko. Eejatzí ayimateeyakinani notashe janta, rootaki notzimpejanteeyanakaworini nowaeyakawoni. ²Iñaawakina warijeeyopaeni, roojatzí ikanantakari Jesoshi:

—Pamineriita piyotaanewopaeni. Iroñaaka kitejitatsiri kaari antawaetantapiinta; iroñaaka tee okameethatzi rowiitantyaawori; tee ikemijantaperoziri okaatzi ikantziri Tajorentsi.

³Rakanakiri:

—Tema tee piñaananeentziro Iwaperite Tajorentsi okenkithatakotakirini Iraviirini. Ayimatantawitakarini paerani itashe, eejatzi ayimatantawiteeyakaririni itashe maawaeni oyaatziriri. ⁴Roojatzi ikyaanta-paaka okaankiitzi ipankomawoki Tajorentsi. Eenitatsi jewatatsiri janta, riraga ñaanakowenantatsiri. Ari ikantapaakiri: “Ayimatakina notashe”. Eeniro ojeekaki paa janta rashi Tajorentsi. Tee ishineteetzi royaawo maawaeni joriyyopaeni, apatziro riraga ñaanakowenantatsiripaeni rirotaki oyaawoni. Omaanta tee ikoyi rowashironkayeeri, rootaki ipantawakariri Iraviirini, eejatzi tsipatariripaeni. Rowaeyakawoni. Iroñaaka tee pikantzi: “Tee okameethatzi rantzirini Iraviirini”. ¿Iitaka pikanantari: “Tee okameethatzi iroka rantziri piyotaanewopaeni?” ⁵Eejatzi piyotakiro rojankinatakirini paerani Moeseeshi: “Okaate 6 kitejiri pantawaete omaanta apaani kitejiri eero pantawaetantawo”. Maawaeni saawaroki tee antawaetapiintzi aakapaeni. Omaanta maawaeni saawaroki riyaatapiintzi ñaanakowenantatsiri rantawaetapiintzi janta Tajorentsipankoki. Tee pikijantari, tema inimotakimi rantziri. ⁶Kyaaryo iroka nokantemiri: okaatzi niyotaanziri naari anaakoperotakiro oetarikapaeni riyotagaeziri atziri janta Tajorentsipankoki. ⁷Ñaakiro, rojankinateetakinini paerani: “Ikantziri Tajorentsi: “Tee nokoyi apatziro powamashitapiintzenari pipira, inta nokowakaaperotakimiri paapatziyaperotena; nokowaki pineshironkatante kameetha maawaeni atziri””. Piyotakoperotakrorikami iroka ikantziri Tajorentsi, tema eeromi pikanantarimi irika owiitaki-

rorika teriiko: “Tema eenitatsi kaari kameethatatsi pantziri”. ⁸Nopoñaaka naaka jenokinta, nokoñaatapaaki jaka kipatsikika: tema naaka kantatsini oetarika anteri saawaroki.

Rootaki ikantziri Jesoshi.

**Itharyeeyanakani Jesoshi
ipiyotapiinanta joriyyopaeni
retsiyatakotakiri atziri
kijopookitatsiri rako
(Mr. 3.1-6; Rk. 6.6-11)**

⁹Ikanta itharyaakagaeyanakinani riraga Jesoshi roojatzi ikyaakaanteeya-paakinani pankotsiki apiyotantapiintarira aaka joriyyopaeni. ¹⁰Eenitatsi janta warijeeyopaeni eejatzi eenitatsi atziri kijopookitatsiri rako. Riraga warijeeyopaeni ikantawakiri riraga Jesoshi:

—¿Okameethatzima petsiyatakoteri atziri kitejitatsiriki kaari rantawaetantapiinteetari?

Ikwaki retsiyatakoteri Jesoshi atziri kitejiriki kaari rantawaetantapiinteetari, rootaki ikantakotashitantakariri jewayitatsiriniki ikante: “Rantawaetzi Jesoshi kitejitatsiriki kaari rantawaetanteetari, tee ikameethatzi irika”. ¹¹Rakanaki:

—Pamine, aririka ipariye powishate omookira kitejitatsiriki kaari rantawaetanteetari, ¿eeroma pagaatziri pariyawiteenchari omooki? ¹²Tema ranaakotziri atziri owisha, ikameethaperotaki. Okameethatzi aneshironkateri atziri kitejitatsiriki kaari rantawaetanteetari.

¹³Roojatzi ikanantawakari riraga kijopookitatsiri rako:

—Powankaero pako.

Roojatzi rowankantanakawo, kameethataneerako, omonkaatanaawo paashini rako. ¹⁴Ikanta warijeeyopaeni ikijeeyanakani, riyaatanaki rajaryagaeyanakarinini, ikantzi:

—¿Tsika akanterika owamaakaanantyaariri Jesoshi?

**Rowaga Iwaperite Tajorentsi
okenkithatakotzitakari Jesoshi**
(Mr. 3.7-12; Rk. 6.17-19)

¹⁵Riyotakotanaka riraga Jesoshi ikowatzi warijeeyopaeni rowamaa-kaanteri, rootaki ishitowapithatantana-kariri, rowaagakaantanakinari, royaateeyakinani osheki atziri. Ikanta Jesoshi retsiyatakotakiri oshekini mantsiyatzinkari, maawaeni pokashitziriri. ¹⁶Roojatzi ikanteeyantakaririni: —Eerowa pikamantziri paashinipaeni: “Retsiyatakotakaakina Jesoshi”. ¹⁷Imonkaatakiro Jesoshi maawaeni rojankinatakotzitakarini paerani Iseeyashi. Ikantzitakarini Tajorentsi:

¹⁸ “¡Pamine sha! Irika notyaantanewoka. Nokowakaakiri rantenawo maawaeni oetarika nokowakaakiriri. Osheki nonintaperotziri, osheki noñaaperotziri ikameethatzi. Notyaanteniri noshire, okithaatakayaari, amitakopiinteri. Kanteri paashinijatzitsiri atziri, raapatziyeena, nookirikari paamariki kaari tsiwakanitatsini, rowaga kitejitatsiri iinja nokantakowenterini maawaeni atziri ikameethatzirika.

¹⁹ Eroo ipiyawaantetanta, eero ishintsitziro ipaante. Eroo akemiri icherayi.

²⁰ Eroo rowashironkaeri owashiretchari. Eroo ramatawitziri kowatsiri riyotena. Ikantyaani ineshironkatante, roojatzi kitejitatsiri iinja nokantakowentyaarinini maawaeni atziri. ²¹Rirotaki owawijaakoteerini paashinijatzitatsiri atziri, tekatsi paashini owawijaakoteerini”. Rootaki maawaeni aapatziyariri raamaantakariri rirori.

Rootaki ikantakirini Tajorentsi paerani.

**Riraga warijeeyopaeni
ikantzimateeyakironi Ishire
Tajorentsi**
(Mr. 3.20-30; Rk. 11.14-23)

²²Ikanta ramaetakiniri Jesoshi kyaantariri kamaari. Tee imateeya ifnee, eejatzi tee ifnaawaetzi. Roojatzi rowawijaakotantawakari: ifnaakagaeri eejatzi ifnaawaetakagaeri. ²³Ari rotsikanateeyanakarini maawaeni ifnaakoeyakiririni ikantawakaeyanankani: —¿Rirotakima irika Owawijaakotanteentsirika aamagaeyakarini riraga icharineeteni Iraviirini?

²⁴Omaanta riraga warijeeyopaeni ikantawakaaka:

—Rirotaki Wereshewoo, riraga iwinkatharite kamaaripaeni amitakotakiriri imatantakariri rotyaantakiri iyamaarite.

²⁵Omaanta Jesoshi riyotakotakiri okaatzi ikenkithashireeyakirini rootaki ikanantakariri:

—Aririkami romanatawakaeyaami atziripaeni kipatsikitzirika tema ari ithonkawakagaeyakyaanimi. Eejatzi okimita riraga jeekatsiripaeni nampitsiki aririka rantawakaakya, rinteenaryaawakayanakyaanimi eero kijokiro rowawakaanami rookawakaanakya, itsiparyaawakaanakya. ²⁶Pamine, aririkami ramitakotenami Jatanaashi notyaanteri iyamaarite, tema ari ithonkaeyawakaakyaanimi. ²⁷Eejatzi pikantzi eeroa rirotaki Wereshewoo rirorikami amitakotenanimi notyaantziri kamaari, nojampitemi eerori, ¿rirojatzima eejatzi kamaari amitakotziriri pisheninkapaeni eerori rotyaanantariri kamaari? Kaariwee. Pojampiteri piyotaanewopaeni riro kantemini okaatzika pikantakiri kameethatakirika. ²⁸Omaanta rootakirika Ishire Tajorentsi amitakotanari notyaanantakariri kamaari, tema rootaki piyotantyaarimi monkaataka kitejiri ikowantawitari Tajorentsi ipinkathariwenteeyeminimi pajankaneki. ²⁹Eenitatsi-

rika kowatsiri ikoshiteri shintsiperotatsiri, rooma rityaawo roteyiri, shepik, ranaako-teri roojoteri. Impaetzi ikoshiteri rowaagawo, eero imatziro ipiyatawakari ashitawitawori rowaagawo. Eejatzi ikimitaka, Jatanaashi ikimiwitakari shintsitatsiri, omaanta otajonkakina roori Ishire Tajorentsi, nanaakotziri rirori, nomatantawori notyaanteri iyamaarite.

³⁰Riraga kaari aapatziyana rirota ki-jantanariri. Eejatzi okimiwita iroka maawaeni kaari amitakotana niyotaakoteri Tajorentsi, ari riyotaakiri atziri kaari raapatziyantaari rirori. ³¹⁻³²Eejatzi ikantakiri Jesoshi riraga warijeeyopaeni:

—Rootaki nokamantemiri: “Kyaaryoowa, pitheenkimatzirokarira Ishire Tajorentsi.

Riraga Tajorentsi ineshironkatziri maawaeni kaari kameethatawitacha, eejatzi maawaeni kantzimatawitariri eero ikijantari rantziri aririka raapatziyeeyari. Eejatzi ineshironkatziri Pawa maawaeni kantzimatawitanari. Omaanta eero ineshironkatziri riraga kantzimatakirori Ishire. Eero ineshironkatziri iroñaaka eejatzi iinja, inta rowashironkaeri kameetha”. ³³Rooma inchato kameethari okithokitanaki kameetha okithoki. Rooma teerika okameethatzi inchato, tee okithokitziro okithoki kameethari. Piñeerorika okithoki okameethataki piyotanakiro roori owaato kameethataki. Eejatzi nokimita naari, aririka nantero kameethatatsiri, tema kameethatakina, omaanta aririkami nanteromi kaari kameethatatsi eero nokameethatzimi. Iñaanteeri atziri okaatziri atziri riyotanteeri akameethatzirika, rooma teerika akameethatzi. ³⁴Amatawitantaniri eerori maawaeni, poshiyakari maanki. Osheki pitheeya. Tekatsi pikantya piyotaante kameetha. Tee okameethatzi pikenkithashiryaa-pajankaneki, rootaki kaari okameethatanta pikantziri. ³⁵Riraga kameethatatsiri atziri ikenkithashiryaa-piintawo kameethatatsiri, rootaki okamee-

thatantari rantziri. Rooma riraga kaari kameethatzinkari ikenkithashiryaa-piintawo rantero kaari kameethatatsi, rootaki kaari okameethatanta rantziri. ³⁶Pamine, oetarika pikantziri jaka jaawikika riyotaki Tajorentsi. Iinja kitejitatsiri othonkantapaakyaarini kipatsi, arimache ikantakowentee-yemini: ikenkithashiryaa-kayemiro maawaeni tee okameethatzi pikantziri iroñaaka. ³⁷Okameethatzirika pikantziri, aritaki iñaaperotemi pikameethatzi, omaanta teerika okameethatzi pikantzi, ikantemi: “Eenitatsi kaari kameethatatsi pantziri, tema tee paapatziyana kameetha. Rootaki piyaatantyaari paamariki kaari tsiwakanitatsini, osheki pikemaatsityaawo”.

Rootaki ikantakiriri riraga Jesoshi warijeeyopaeni.

**Riraga theenkantatsiri
ikowakowitakari Jesoshi
itajonkantemi
(Rk. 11.29-32)**

³⁸Roojatzi ikanantawitanakari warijeeyopaeni eejatzi iyotaantayitziro-rini Iwaperite Tajorentsi:

—Iyotaanari, nokowaki noñeemi pitajonkero oetarikapaeni, niyotantemiri eerokarika riraga Owawijaakotantatsiri.

³⁹Ikantawakiri riraga Jesoshi:

—Tee pikameethateeyini, osheki pitheenkakiri Tajorentsi, rootaki pikanantawitakinari. Eero noñaayimiro notajonkantzi. Omaanta apatziro nokenkithashiryaa-kagaemiri rantakiri paeranipe-roroña Jonaashini riraga kamanantziro-rini iñaani Tajorentsi. Pikenkithashiryaa-kotatyeeeromi tema ari paapatziyakinami. ⁴⁰Paerani iniyakirini antari omani, okaataki 3 kitejiri ijeekaki isheetomawokinta inthomaenta. Eejatzi nokimitya naari paata, okaate 3 kitejiri nojeeki inthomaenta omooki kipatsi. ⁴¹Aririka ipiriinte niniweejatzi ikantakowentee-yakimironi oetarika pantziri. Iinja Tajorentsi,

ikantemi: “Eenitatsi kaari kameethatatsi pantakiri eerori”. Paerani riraga niniweejatzi raapatziyawakarini Jonaashi ikenkithatakotantariri Tajorentsi. Iroñaaka eeroka, piñeeyawitakinani naari. Tema osheki nanaakoperotakirini riraga Jonaashini, omaanta tee paapatziyawakina. ⁴²Kyaaryo ikantakoeyemini eerori iinja riraga Tajorentsi: “Eenitatsi panteeyakirini kaari kameethatatsi”. Paerani iwinkathawoteni sheewajatzinipaeni okemakotantakaririni Sharamoo riyothanitzi osheki, rootaki opokashitantakariri okemijanteri. Atsipewentakari opoñaanaka inteena. Omaanta naaka nanaakoperotakiri rirori. Piñeeyawitakinani omaanta tee paapatziyeeyanani. ⁴³Eejatzi noshiyakaawentemiro: aririka apaani atziri rookaeri kamaari ikinanaki janta opiryaapathatzinta ikowakowatzi tsika imakoryaantyaari. Omaanta tee iñi imakoryaantyaari. ⁴⁴Roojatzi ikantzi: “Nopiyeeta nopoñaakanta ishireki shirampari”. Roojatzi ipiyantaa, iñaapaatziiri shirampari ikimiwitakawo pankotsi pishiityaaka tekatsi jeekantyaarini. Tema tee raapatziyaperotari Tajorentsi. Rootaki ikyaanantapaariri kamaari. ⁴⁵Roojatzi riyaaantanaaka raakitziri paashini kamaari, ikaatzi 7. Maperori osheki tee ikameethatzi. Ikantakiri: “Thame aate ajeekaeyini nojeekira chapinki”. Irika atzirika paerani rowashironkaawitakani eechonkiini. Omaanta iroñaaka rapiiteerira imaperotakiri, osheki rowashironkaaperotanakya. Eejatzi pikimiteeyakani eerori iroñaaka tee pikameethatzi, rootaki osheki powashironkaanteeyaarini iinja. Rootaki ikanteeyakiririni riraga Jesoshi.

**Irra Jesoshi isheninkatakari
maawaeni aapatziyariri
(Mr. 3.31-35; Rk. 8.19-21)**

⁴⁶Eniro ikenkithawaetakagaeyanani riraga Jesoshi naakapaeni maawaeni

piyotawentakariri, okantaka riniro areetapaaka eejatzi rirentzipaeni, ikatziyeeyapaakani janta inkokironta. Tema okowaki okenkithatakayeri.

⁴⁷Eenitatsi kamantakiriri:

—Areetapaaka piniro eejatzi pirentzipaeni, okowapaakimi. Okowaki okenkithawaetakaemi.

⁴⁸Omaanta ikantawakiri:

—¿Ninkama nanatatsiri? ¿Ninkama yeeyitatsiripaeni?

⁴⁹Roojatzi rokotanteeyanakarini riyotaanewopaeni ikantanakiri:

—Irika niyotaanewopaeni, sha, nokashiyakaakari rirotaki yeeyipaeni, eejatzi noñaakiro kimitaka nana.

⁵⁰Rirotaki nonampijatziperoyakarini maawaeni antziniriri Pawa jenokinta ikowakaakiriri; rirotaki nokanteeyirini yeeyi, choeni, eejatzi nana.

**Roshiyakaawentakiri irira Jesoshi
pankiwaetatsiri
(Mr. 4.1-20; Rk. 8.4-8)**

13 ¹Roojatzi riyowantanaka riraga Jesoshi pankotsiki jataki inkaareki. Ari ijeekapaaki. ²Eejatzi ipiyotawentakari oshekini atziri. Iñaapaakiro rirori pitotsi othataka othapyaakiinira, roojatzi rotetantapaaka, ijeekapaaki. Ari ikatziyeeyapaakani piyotawentariripaeni impanekiiteki. ³Roojatzi osheki ikenkithatakagaeyakinani. Roshiyakaawentakinarini pankiwaetatsiri, ikantzi: —Riyaatzi pankiwaetatsiri rookayitzironi okithoki teriiko rowaneki. ⁴Pariyagaantapaentsiri apaanipaeni okithoki awotsiki ikantaka konhawo ipokapaaki rowapaa-kawo. ⁵Paashini apaanipaeni okithoki opariyagaantapaaki mapipookiki. Tekatsiperowa kipatsi: eechonkiini janta. Intsipaete oshookawitanaka. Eejatzi intsipaete antawotapaaki. ⁶Ishintsiiyapaaki oorya intsipaete ojampiyana. Roojatzi okamantaka, tema tekatsi osheki

oparitha. ⁷Paashini okithoki pariyapaentsiri kitocheemashiki. Oshookawitanaka pankirentsi anaanakiro kitochee roojatzi okamantanaka. ⁸Paashinipaeni okithoki opariyapaaki kipatsiperoki kameethari. Oshookanaki, okithokitanaki. Apanipaeni okithokitanaki okaatzi 30. Paashinipaeni okithokitanaki okaatzi 60. Eejatzi paashinipaeni okithokiperotanaki okaatzi 100. ⁹Eenitatsirika pikempita pikemantari, aritaki powakempitayaawo nokantakimiri.

Riyotakiri Jesoshi riyotaanewopaeni roshiyakaawentziniriri
(*Mr. 4.10-12; Rk. 8.9-10*)

¹⁰Notsipatanakari paashinipaeni riyotaanewo nojampitapaakiri riraga Jesoshi:

—¿Iitaka poshiyakaawenantakariri paashinipaeni? Tee imateeyironi riyotakotziro oeta pikantawitariri.

¹¹Ikantawakina:

—Ishinetzimi Tajorentsi piyotakotero kaari riyotzi paashinipaeni. Ikowaki piyote tsika ikanta rirori ipinkathariwenantzi. Omaanta tee ikoyi riraga paashinipaeni riyotakotero tsika ikanta reewawenantzi.

¹²Eenirorika yowitachari ikoyirika riyoperote, aritaki niyotakaaperotakiri. Omaantakya paashinipaeni kaari kowatsini riyote, rootaki kaari riyotantyaari. Eero niyoteeri eejatzi ari nopeyapithatakiri riyowitari eechonkiini. ¹³Rootaki noshiyakaawenantakanariri riroripaeni, rooma tee ikoyi riyote. Ramineeyawityaani omaanta riyotakoeyironi iñeeyawitakarini. Ikemaeyawityaani nokantziri omaanta tee riyotakotawakiro nokantawitariri.

¹⁴Omaanta imonkaatapaakiro ikenkithakotzitarini paerani Iseeyashi, ikantakotzitarini:

“Pikemaeyawityaani omaanta eero piyotakotawakiro okantakotziri. Pamineeyawityaani omaanta eero pikenkithashiryaakoeyawoni piñeeyawitakarini. ¹⁵Tee pikoyi

piyote, rootaki kaari pikenkithashiryaantawaka. Tee pikoyi pikemi, rootaki piwitantawakawori pikempita. Tee pikoyi paminaperote, rootaki pimachookantawakari. Aririkami pikowakimi piyotemi aritaki pikemawakiro, eejatzi piñaakimi eejatzi piyotakotenami pajankanekira. Rooma tee pikoyi paapatziyana nowawijaakotantemiri”.

Rootaki ikenkithakotakiririni paerani Iseeyashi. ¹⁶Omaanta eerori amineeyee-mini, pikokichaantawo poki rootaki paapatziyantakinari, tema rootaki pikimoshireeyantarini. ¹⁷Kyaaryo, ikowaeyawitakani paerani maawaeni kamanantayitziroini iñaani Tajorentsi eejatzi maawaeni kameethatziinkarini iñeeyeronimi iroka piñaakirika iroñaaka eerokapaeni. Ikowaeyawitakani ikemaeyenani okimitaka iroñaaka eeroka pikemanari. Omaanta tee iñeeyanani, tee ikemaeyanani.

Rootaki ikanteeyakinariini Jesoshi.

Riraga Jesoshi riyotagaeyakirini riyotaanewo oetarika kantakotachari
(*Mr. 4.13-20; Rk. 8.11-15*)

¹⁸Roojatzi ikanteeyantakinani riraga Jesoshi:

—Iroñaaka niyotagaeyemironi oeta okantakotziri noshiyakaawentakimiri inkaaganki. ¹⁹Arimachee nokantapiintziri paashinipaeni tsika ikanta Tajorentsi reewawenantzi, omaanta teerika ikemiro rirori, ikimiwitawo awotsi tsikarika opariyagaantapaaki apanipaeni okithoki. Ikanta ipokapaaki konthawo rowapaakawo okithoki awotsiki, ari oshiyawori ipoki kamaari raapithatakiri rajankaneki ikenkithashiryaawitawakawo nokantziri. ²⁰⁻²¹Rooma mapipooki opariyapaakira paashini okithoki oshiyakaawentakiri atziri kemawitawakawori noñaani ariwitanaka

owakirani ikimoshirewentanakiro. Omaanta tekiraata riyotakoperotziro kameetha noñaani opomeentsitzimotakari oetarikapaeni, ikijaneentayitanakirini atziripaeni roojatzi ipakaantanaawo raapatziyawitawo noñaani. ²²Kitocheemashiki opariyantapaakari paashini okithoki oshiyakaawentakiri atziri kemawitawakawori noñaani omaanta osheki ikenkithashiryaaperotakawo oetarikapaeni jeekatsiri jaka kipatsiki eejatzi riweshiryaawentashitakawo rowaagawo. Rootaki kaari ikenkithashiryaantawo nokantawitariri. Tee raapatziyana kameetha. ²³Kipatsipatha kameethari opariyantapaakari paashinipaeni okithoki oshiyakaawentakiri atziri kemaperotawakirori noñaani raaperotawakiro kameetha okaatzi okantziri. Raapatziyaperotanakawo. Raapatziyakaanakari paashinipaeni atziri oshekiperotanaki iroñaaka iyemijantzinkaritepaeni. Apaanipaeni raapatziyakaakari 30 atziri, paashinipaeni raapatziyakaakari 60, eejatzi paashinipaeni raapatziyakaakari 100. Rootaki ikantakinari.

**Roshiyakaawentaziriri Jesoshi
teriikopero eejatzi oshiyawitawori
teriiko**

²⁴Eejatzi paashini roshiyakaawentakina riraga Jesoshi, ikantzi:
—Aritaki ikantari Tajorentsi ipinkathariwenantzi, reentsitetari atziripaeni. Ikimitakari pankitzirori okithoki teriiko. Riyoshiiwitakawo ipankitakiro kameethari okithoki. ²⁵Ikantaka tsiteniriki imaanaki, eejatzi ratziritepaeni. Ikantaka ipokapaaki kijapaakiriri ramakiro okithoki oshiyawitawori teriiko omaanta kaari owaetawo. Ipankitapaakiniri janta rowanekinta, itsipataapaakiro teriiko. Roojatzi riyaatantanaa ithonkanakirowa ipankitana-

kiniri. ²⁶Okanta oshookanaki teriiko, okithokitanaki. Eejatzi oshookitanaka roori oshiyawitawori teriiko. Ari ojatziinkana-kawo. ²⁷Iñaawakiro ratziritepaeni oshookanaki, roojatzi riyaatashitantanakari ashitawori irinta, ikantapaakiri: “Tema otsiyakotanaki okithokipaeni rooperori pipankitakiri janta powaneki. Omaanta ¿iitakaya oshookantateetanakari oshiyawitawori teriiko?” ²⁸Ikantawakiri: “Rirotakirika pankitakirori kijanari”. Roojatzi ikantapaakiri: “¿Pikowakima niyaate iroñaaka nothokakitero oshiyawitawori teriiko?” ²⁹Ikantanakiri: “Eero. Aririka pithokawitakyaawo ari pithokakotakiro roori teriikopero”. ³⁰Ari okaantawakaata. Otsipatawakyaawoota oshooki. Iinjakya aminawakiroota ojampatawakita owiitantyaawori. Roojatziakya nokanteeyemini: “Pithokero oshiyawitawori teriiko, otayaata janta paamariki. Eekiro pimpaetanakiro powiitanakiro teriikopero. Pikempoyeenawo janta nokempoyapiintzirona”.

Rootaki roshiyakaawentakinari riraga Jesoshi.

**Roshiyakaawentakinawo irira
Jesoshi okithoki moshitaaja
(Mr. 4.30-32; Rk. 13.18-19)**

³¹Eejatzi paashini roshiyakaawenteeyakinawoni riraga Jesoshi, ikantzi:
—Aritaki ikanta Tajorentsi ipinkathariwenantzi, roshiyawitakawo okithoki moshitaaja^e ipankiitzi owantsiki. ³²Okaatzini okithoki naawita omaanta oshookanakirika, antawotanaki. Anaakotanakiro paashinipaeni pankirentsi aritaki raampeyantayitakyaawoni tsimeripaeni jenokiweripaeni eejatzi ari imaashitantakyaawo. Kimitaka iroka iroñaaka eenitatsi

e 13.31 Iroka moshitaaja rootaki okithoki owaanini pankirentsi, shookatsiri inampiki paashinijatzitatsiri atziri

apaanipaeni aapatziyanari ipinkathaziri Tajorentsi. Omaanta eekiro, eekiro ayotakaeri paashinipaeni raapatziyari rirori roojatzi iinja ari roshekitero aapatziyanari.

**Roshiyakaawentakiro irira Jesoshi
tapiyakawori paa
(Rk. 13.20-21)**

³³Eejatzi paashini roshiyakaawentanari, ikantzi:

—Aritaki ikantari riraga Tajorentsi reewawenantzi eekiro eekiro riyoteeri maawaeni ikowakaakiriri. Roshiyakawo tsinani owetsikiro paa. Aakiro osheki opane teriiko, eejatzi otsipatakiro eechonkiini tapiyakaawori eejatzi eechonkiini iñaa. Roojatzi otapiyantanya maawaeni. ³⁴Aritaki ikantapiintayaani roshiyakaawentapiinteyakinirini maawaeni piyotawentakariri. Tee riyotaaperoneentziri kameetha iñaa, inta roshiyakaawentashitanari iñaa. ³⁵Imonkaatakiro rojankinatzitakarini paerani kamanantzirorini iñaa ni Tajorentsi:

“Ikantzi riraga Tajorentsi: ‘Osheki noshiyakaawenteeyenirini atziripaeni nokamanteeyerini kaari riyoteeyawityaani rirori paerani, tema omanimotawitakari’”.

**Oeta okantakotzi oshiyawitawori
teriiko eejatzi teriikopero**

³⁶Roojatzi riwethatantanaari riraga Jesoshi piyotawentakariripaeni.

Roojatzi riyaatantanaa rirori janta pankotsiki. Naaka maawaeni riyotaanewo noyaatanakiri. Nokantziri:

—Piyotaaperotenawo poshiyakaawentakinirini maawaeni piyotawentzimiriri inkaaganki. ¿Oetaka oshiyakawori oshiyawitawori teriiko ipankiitzi teriikomashiki?

³⁷Ikantanakina:

—Arimache nopoñaanaka naaka jenokinta, natziriperotapaaki jaka kipatsikika. Naaka kimiwitawori ipankiitzi teriiko kameethari. Naapatziyakaagayakarini atziripaeni raapatziyari Tajorentsi. ³⁸Rowaga owantsitatsiri rootaki kantakotachari maawaeni kipatsika ajeekantarika. Rowaga teriikopero oshiyakaawentakiri maawaeni reentsite Tajorentsi. Omaanta oshiyawitawori teriiko oshiyakaawentakiri oyaatziriri iwinkatharite kamaari. ³⁹Riraga kijantatsiri pankitakirori oshiyawitawori teriiko rirotaki iwinkatharite kamaaripaeni. Rowaga owiitachari okithoki oshiyakaawentakiro kipatsi othonkaeyerika iinja, ikantakowenantaariri Tajorentsi maawaeni atziri okaatzi rantziri. Riraga owiitzirori pankiwaerentsi okantakotziri ronampiri-paeni Tajorentsi. ⁴⁰Ñaakiro, ipiyotakaankiro oshiyawitawori teriiko itaantyaawori. Ari okimitya iinja areetapaakya nokantakowenantaariri atziri okaatzi rantziri. ⁴¹Notyaanteeyirini oshekini nonampiri-paeni, ipiyotantaaririni maawaeni kaari kameethatzinkari, eejatzi maawaeni antakayiriri paashini atziri kaari kameethatatsi, ⁴²roojatzi nookakanterini janta paamarikinta kaari tsiwakanitatsini. Osheki rowashironkagaeya janta, osheki ikemaatsityaawo paamari. ⁴³Ikimoshiredakaaperoteri Pawa maawaeni kameethatzinkari, rajankaneki, irirapaeni ari ishipakiryaanaki ikimitanakyaari oorya; itsipatyari rirori janta ipankoperokinta. Powakempitaperotawakyaaworika nokantakimirika ari paawakiro.

**Ikenkithatakotziri Jesoshi koriki
imaneetziri**

⁴⁴Aritaki ikantari riraga Tajorentsi ipinkathariwenantzi, reentsitetyaaririka atziripaeni. Ikimitakari shirampari ñaakiriri oshekini koriki imaneetziri

kipatsikira. Osheki ikowakotakiri rootaki ikenkithashiryaaantanakari: “Namananteroota kipatsi naakotantyaa-riri koriki”. Ityaawentakotaneeri jatanaki ipimanteeyakironi rashitayitarini ramanantakotantyaaariri kipatsi ijeekakira koriki. Roojatzi ramananantakawo kipatsi. Ikimoshirewentanakiri osheki iyorikite riraga amanantakiro-rira.

Roshiyakaawentakiro Jesoshi poreryaanikitatsiri mapi

⁴⁵Eejatzi ikantari riraga Tajorentsi reewawenantzi, reentsitetari kowatsiri raapatziyaari. Irintakya ikimitakari kowatsiri ramanantero poreryaanikitatsiri mapi kitamaari, pinaperotachari.

⁴⁶Iñaawakiro apaani okameethapero-taki, opinaperotaka. Ikowaperotakiro, rootaki ipimanantawori maawaeni tzimimotziriri raantariri koriki. Roojatzi ithonkakiri iyorikite ramananantakawori rowaga poreryaanikitatsiri mapi kitamaari, pinaperotachari.

Ikenkithatakotziro irira Jesoshi tsikarika ikanta shiryaaatsiri

⁴⁷Rapiitakiro riraga Jesoshi roshiyakaawentakinari tsika ikantari Tajorentsi reewawenante, ikantakina:

—Aririka reewawenante riraga Tajorentsi, ari ikimitari shiryaaatsiri, rowiinkakiro ishiryaaamento niyankyaani inkaareki roojatzi inoshikakotakiri raaki osheki shima inashitzinkaripaeni rotetakiri pitotsikira. ⁴⁸Ojamanitanaki aririka riyeekitanaki pitotsikira roojatzi ipokanta othapyaa-kiini. Riyoyaawaetapaaki kameethatsiri rotetakiri kantziriki. Riraga kaari kameethatsiri rookayitakirini.

⁴⁹Aritaki okimiteeya iinja aririka nopokae jaka kipatsikika notyaanterikya nonampiripaeni, ipokapaaki jaka

jaawikika riyoyaayitapaakirini ikaatzi kameethatzinkari rajankaneki, omaanta riraga kaari kameethatatsi rajankaneki, rinashitapaakyaari rirori ⁵⁰rookaeyirini janta paamarikinta kaari tsiwakanitatsini. Ari riraakoeyaani eejatzi ratsikae-kitya antawaete rirori: ikemaatsiteeyaa-woni katsiri. ⁵¹¿Pikemaperotakiro ma nokantakimiri?

Nokanteeyakirini:

—Jee, nokemakimi.

⁵²Roojatzi ikanteeyanani:

—Aririka ikemijantena riraga iyotaantzirori Iwaperite Tajorentsi, riyotanakiro osheki. Tema iroñaaka riyotziro maawaeni rojankinateetzirini paerani, eejatzi raapatziyanarika, riyotziro owakiratatsiri niyoteeriri iroñaaka. Riyotanakiro tsikarika ikantari riraga Tajorentsi reewawenantzi. Okimitaka, riyotziri koetyeemotziriri ratziritepaeni irintapaeni ashaagantachari kameethari, roojatzi ipantariri apanipaeni itaworitatsiri rowaagawo eejatzi apanipaeni owakiratatsiri rowaagawo, oetarika koetyeemotariri. Eejatzi okimitaka iroñaaka eerori, kameetha piyotagaeri paashinipaeni itakaantaworini Iwaperiteki Tajorentsi eejatzi piyoteetyaari owakirari niyotaakimirika iroñaaka.

Ipiyanaa Jesoshi Najareeteki
(Mr. 6.1-6; Rk. 4.16-30)

⁵³Ari okaatapaaki roshiyakaawentakinari riraga Jesoshi, thonkapaaka, roojatzi riyaaatantanaa.

⁵⁴Iroñaaka ipiyanaa riraga Jesoshi janta iipatsiteki ipoñaakanta. Noyaateeyanakirini naaka. Roojatzi riyotaantapaakari janta pankotsiki ipiyotantapiintarira joriyopaeni. Ari rotsikanateeyanakarini maawaeni kemawakiriri, ikanteeyanakini:

—¿Iitakakya iyotaakiriri riyothaniantakari? ¿Ninkakya matakaakiririka

itajonkantzi? ⁵⁵Tema rirotaki itomini riraga wetsikirori jeekamentotsipaeni. Pamineroty rinirowa Mariiya. Pamineritya rirentzipaeni Jantyaako, Josee, Shimo eejatzi Joorashi. ⁵⁶Eejatzi akaateeyakironi ritsiropaeni jaka. ¿Tsika opoñaaka maawaeni iroka riyothanitantari?

⁵⁷Rootaki itheenkantakariri riraga Jesoshi, ikantzimatziri, rootaki ikanantakariri irira:

—Atziripaeni iñeeririka paashinijatzi kamanantzirori Iwaperite Tajorentsi kameetha raapatziyaperotawakyaari. Riroma rirorika jeekariko inampiki ikamanantawityaaworika Iwaperite Tajorentsi eero ikowaperotzi raapatziyaperotyari, inta itheenkiri rirori.

⁵⁸Osheki itheenkayakirini ikaateeyini ijeeki. Tee raapatziyaperoyarini rootaki kaari osheki itajonkananta janta.

Riraga Erooreshi
rowamaakaanakari Jowa. Roojatzi
iitakaawitakari Jesoshi rirotaki

Jowani piriintachari

(Mr. 6.14-29; Rk. 3.19-20; 9.7-9)

14 ¹Apaani kitejiri ikemakotawakiri Jesoshi riraga Erooreshi. Tema irira rirotaki pinkathariwentziriri maawaeni karireeyajatzi iroñaaka. ²Ikemakotantawakariri, ikanteeyanakinini ronampiripaeni: “Aamaaka rirotaki Jesoshitatsiri riraga Jowa kaawoshitakotziriri Tajorentsi. Nowamaakaanawitakari omaanta aamaaka piriintarika añagae eejatzi, rootaki imatantakawori itajonkantapae iroñaaka”.

³⁻⁴Chapinki riraga Erooreshi raapithatakiri rirentzi Jiripi iina, oetachari Eroriyashi. Roojatzi ikanantakariri riraga Jowa kaawoshitakotantatsiri Tajorentsi: —Tee okameethatzi okaatzi pantakiri. Rootaki raakaanantanakariri Jowa

romonkyakaanakari omonkyagaamentotsiki. Roojatzi roojotakaanakari karenathaki. ⁵Chapinki ikowawitaka rowamaakaanterimi, omaanta ithaawantakariri atziripaeni. Osheki raapatziyeyakarini Jowa, tema ikenkithashiryaakotziriri rirotaki kamanantzirori iñaani Tajorentsi rootaki ikenkithashiryaantanakari riraga Erooreshi: “Aririka nowamaakaanakari ari ikijakowentakyaari atziripaeni”. Rootaki ithaawantakariri rowamaakaanterimi chapinki. ⁶Roojatzi omonkaantakari kitejitatsiri paerani ikoñaantapapakari riraga Erooreshi. Ipiyotawentari oshekini inampijatzi ikimoshirewentziriri, ishinkitawaeta. Eejatzi okantaka opirantakotziriri ishinto Eroriyashi, osheki iñaawenaperotakawo, ⁷rootaki ikanantakawori:

—Oetarika pikowakotenari, aritaki nopakimiro. Riyotzi Tajorentsi, eero namatawitzimi.

Roojatzi iyaatashitantanakawori ojampitantawori iniro. ⁸Okantawakiro ishinto:

—Pikanteri rowamaakaanteriri riraga Jowa.

Roojatzi okanantakariri roori: —Nokowaki powamaakaanteriri riraga Jowa, pipakotenawo piratoki iitoni, iyotantyaari nana kyaaryo kamaperotaki.

⁹Roojatzi rowashiretantanaka rirori tee ikowawita rowamaakaanterimi omaanta inkaaganki ikemaeyawakirini maawaeni atziripaeni okaatzi ikantakiri. Tekatsi ikantaneeya roepiyaneero. ¹⁰Rootaki ithatyaakaanantakariri iitoki riraga Jowa. ¹¹Roojatzi ramanteetakawo iitoni thatyaaka. Aawakiro, roojatzi aantanakawori iniro. ¹²Ikantaka riraga riyotaanewoni roojatzi ipokantapaaka raanakiro iwatha ikitatakiro. Roojatzi riyaatashitantanakari riraga Jesoshi ikamantapaakiri:

—Rowamagaetakirirakya Jova.

¹³Ikemantawakari rirori kamaki irira, roojatzi riyaatantanaka apaniroeni janta tekatsinta atziri. Itsipateeyanakinani.

**Rowakaakari Jesoshi 5000
shirampari**

(Mr. 6.30-44; Rk. 9.10-17;
Jowa 6.1-14)

Itenteeyanakinani, rootaki nokinanta-koeyanakarini pitotsi. Omaanta ikemakotakiri oshekini atziri, ipoñeeyanakani nampitsikipaeni, ikinanaki onomateeteki iña, royaatakina.

¹⁴Roojatzi naatakoeyantapaakani, notonkagaeyanakini kipatsiki. Eejatzi noñaapaakiri oshekini oyaakiriri Jesoshi. Osheki retakoshiryaapaakari irira maawaeni, retsiyatakoeyakirini mantsiyatzinkaripaeni. ¹⁵Tsiteniityaaki oorya. Nokaateeyakirini paashini riyotaanewo Jesoshi, nokanteeyawitakarini:

—Pamine, tekatsi atziri ipanko jaka, rooteentsi otsitenite. Potaanteri atziripaeni riyateeyini pankotsikipaeni ramananteeta royaari.

¹⁶Ikantawakina:

—Eero. ¿Iitaka ratsipetashitanta yaari riyate? Piperi eerori royaari.

¹⁷Nokantanakiri:

—O, tekatsi noperiri. Paminetya sha, tee oshekitz paa okaatzi apawakooni. Eejatzi mereto ikaatzi apite.

¹⁸Ikantawakina:

—Pamakinawo maawaeni eejatzi mereto.

Roojatzi nopantakari. ¹⁹Ari ikanteeyanakinirini maawaeni:

—Pijeeki jaawiki katawomashiki.

Jeekaeyanakini. Roojatzi raantakawo paa eejatzi mereto. Raminanaki jenokinta, ikantanakiri Ashitariri:

—Ariwee, Pawa, pipakinawo iroka nowanawo noyaari.

Ari ikagaakiro paapaeni, shimapaeni, ipaeyakinarini maawaeni. Eekiro nopanakiri paashinipaeni atziri.

Roojatzi nowaeyakawoni maawaeni.

²⁰Ari rowaeyakawoni maawaeni piyotawentakariripaeni, reshitanakiro owanawontsi. Roojatzi nopiyotayiteerone tzimagaantapaentsiri niyeekitakiro kantzirikira okaatzi 12. ²¹Naamaashita ikaateeyakini riraga owaeyakaworini shirampari 5.000, eejatzi tsinanipaeni eejatzi eentsipaeni.

**Irira Jesoshi ranashaatapaawo
inkaareki, tee itsitsiyi**

(Mr. 6.45-52; Jowa 6.15-21)

²²Roojatzi rotyaanteeyakinani riraga Jesoshi, ikanteeyakinani:

—Niyotaanewopaeni, potetanakya pitotsiki, peewatena intatsikeronta.

Roojatzi eejatzi rotyaantakiri maawaeni piyotawentakariri, ikantakiri rirori:

—Piyaaterapa janta pipankokipaeni.

—Jee, ari.

²³Roojatzi itonkaantanaka tonkaariki apaniroeni, ikenkithatakaeri Ashitariri. Otsitenitananaka, eeniro ijeeki apaniroeni janta.

²⁴Nokanteeyanakini nokinakoeyanakini niyankyaani inkaareki. Roojatzi antawo omaetonkaaki, eejatzi oepiyapiyatokatina antawo tampyaa. ²⁵Okantaka rootzimateentsi okitejite, noñagaatziri Jesoshi ranashaatapaawo iña. Tee itsitsiyi. Eejatzi tee niyotawaeri. ²⁶Tema rominthaagapaa-kina, nokaemaeyantanakini:

—¡Eeeee! ¡Kaakitaki peyariwee!

Osheki nothaawantaperotawakari.

²⁷Omaanta ikanteeyapaakinani:

—Naakakya pokatsiri, piweshiryaa-wentawakina, eero pithaawantashitana.

²⁸Roojatzi ikanantanakari Peetero:

—Eerokarika Nowinkatharite pikaemena nanashaatyaata naari iñaaki, niyaatashitemiita pikatziyakaga eerori.

²⁹Ari ikantakiri:

—Pipokanaki.

Roojatzi imitaanaki inkaareki, ranashaa-tantawitanakawo, riyatemni janta Jesoshiki. ³⁰Omaanta roojatzi ikenkithashiryaanakiro tampyaa, eejatzi ithaawanaki, itsitsiyimawitanaka. Ikaemanaki:

—Nowinkatharite, paawaena.

³¹Roojatzi rakotashitawakiri, rakathawakotawaeri. Ikantanakiri:

—Eechonkiini paapatziyana. ¿Iitaka kaari pameentaperotantana?

³²Roojatzi rotetantapaa pitotsiki, notsipateeyanaarini, roojatzi kaatanee tampyaa. ³³Osheki nopinkatheeyanakinini, nokanteeyanakinini:

—Kyaaryootaki, eeroka Itomi Tajorentsipero.

**Retsiyatakotakaakiri maawaeni
mantsiyatzinkari janta**

(Mr. 6.53-56)

³⁴Roojatzi nomontyaanteeyanaawoni, naatakoeyapaani intatsikeronta. Tema nareeteeyapaakani janta Jenejareeteki.

³⁵Ikantaka jeekayitatsirini riyotawaerira areetapaa Jesoshi roojatzi ikamantawa-kaanteeyanakani maawaeni ikaateeyinira ijeekaeyini. Ramaeyakirini maawaeni mantsiyatzinkaripaeni.

³⁶Royiikiiyakarini ipampitziteeyakirini imaatha. Ikantaka roojatzi ipampitziteeyantakarini imaatha opatziyaakikira. Etsiyatakoeyaneeni maawaeni okaatzi owawijaakotzitakiriri imaatha.

Owaariperotzirori ashire

(Mr. 7.1-23)

15 ¹Paashini kitejiri ipokashitapaa-kiri riraga Jesoshi apanipaeni warijeeyo eejatzi iyotaantzirori Iwaperite Tajorentsi. Ipoñeeyakani Jerojareeki, ikantapaakiri:

²—Tema aakaeyakini joriyo. Ameteeyakawoni rootzimateensirika oyaa itakyaawo

akiwero ako, roojatzi owantanakya. Tema tee akimitari kaari yotziri Tajorentsi rootaki riyotaakaerini itakaantaworini paerani. ¿Iitakakya kaari imonkaantawo piyotaanewopaeni? Tee okameethatzi rowashitya, tekiraata ikiwawakota.

³Ikantawakiri:

—¿Iitakakya kaari pimonkaantawo eeroripaeni ikaminaawitzimirira Tajorentsi? Osheki pimonkaantashitakawo ikantashitayitarini itakaantaworinipaeni rootaki kaari paapatziyaperotantawo ikaminaawitzimirira. ⁴Tema ikantziri Moeseeshini:

“Pipinkathateri piri eejatzi piniro”. Eejatzi ikantzi: “Riraga Tajorentsi ikantakotziri akawaantetziriri ashitariri eejatzi riniro: ‘Okameethatzi rowamagaeteri’”.

⁵Omaanta eerokapaeni pikanteeyakirini atziri:

“Pimatero pikanteri ashitzimiripaeni: ‘Eero nomatziro namitakotzimi, nopemi koriki tzimimowitanarika namitakotantemirimi, irika nashi koriki: tema nokashiyakaatziiri Tajorentsi noperi’”. ⁶Ñakiro, pantashiteeyakawoni eerori pikowakaeyakarini, tee panteeyironi ikowawitari rirori. Pookaeyanakironi Iwaperite Tajorentsi panantyaawori okimitaka ranteeyakirini pichariniite-nipaeni paerani. Tee pishinetziri atziri ramitakotziri ashitariri eejatzi riniro.

⁷Amatawitantiripaeni! Poshiyakaawae-tashita paapatziyakari rirori, omaanta tee paapatziyari. Kyaaryo ikenkithatakotziteeyakimirini paerani Iseeyashi. Iroka rojankinatzitakarini:

⁸Ikantzi Tajorentsi: “Irika atzirika ikantashiteeyakinani ipaanteki: ‘Nopinkathatzimi’, omaanta rajankanekira tee raapatziyaperotana, okimitzimotakina inteena ijeekaeyakini.

⁹Ratsipetashitakawo ipiyotawentashitana, tee riyotaantziro nokaminaantariri, inta riyotaantashitawo ikantayitzirini ichariniitenipaeni paerani”.

¹⁰Roojatzi ikaemantakari riraga Jesoshi piyotawentariripaeni. Ikaemana-kiri ikanteeyawakirini:

—Pikemaperoeyenani, piyotawakiro nokamantemiri: ¹¹okaatzi powayitarini, tee iñaakotzimiro Tajorentsi owaariperotero pishire. Omaantakya okaatzi piñaawaetziri kaariperotatsiri eejatzi okaatzi pikenkithashiryaayitarini rootaki owaariperotzirori pishire.

¹²Nokantanaka niyaatashiiyakirini riraga Jesoshi, naakapaeni riyotaanewo, nokanteeyapaakirini:

—¿Piyotakima eeroka ikijantakimiro warijeeyopaeni pikantakiriri inkaaganki?

¹³Rakanakina:

—Okimitaka atziri inothokero maawaeni kaari ipankitzi, arimache iinja rowashironkayeri riraga Pawa jenokinta maawaeni atziri kaari reentsi-tetari. ¹⁴Eero pikenkithashiryaakota-piintawo ikantziri riroripaeni. Tee ikoyi riyotero ikowakiri rirori. Ikimitakari kaari kokichaatsi. Noshiyakaawentemiri: rakathateririka kaari kokichaatsi paashini kaari kokichaatsi, eenitatsirika omoo janta, tema aritaki ipariyeyakini irira apite omooki. Okimiwitaka iroka, riraga warijeeyopaeni riyotaakiri paashini atziri kimitariri kaari kokichaa-tatsi. Tema tee ikoyi riyoteri oetarika ikowakaakiriri Tajorentsi. Tema kimitaka kaari kokichaatsi, tee riyotziri rirori. Rootaki iinja irira rowashironkaantyaariri.

¹⁵Ikantziri riraga Peetero:

—Tee nokemimi. Piyoteenawo oetaka okantaperotziri: “Oetarika oyaari, tekatsi okantero owaariperotero ashire. Omaanta oetarika akenkithashiryaari, rootaki owaariperoteeni”.

¹⁶Ikantawakiri:

—Eejatzi eeroka, ¿tema pikemapero-tana? ¹⁷¿Tema piyotzi oetarika oyaari

iyaatzi asheetoki roojatzi ashitantee-yaawo? Tekatsi okantziro ashire.

¹⁸Maawaeni pikenkithashiryaari opoña pajankaneki rootaki piñaawaetantawori. Piñaawaeterorika kaari kameethatatsi tema rootaki owaariperotzirori pishire. Omaanta owaariperotziro pishire okaatzi piñaawaetayitzirini pipaanteki kaari kameethatatsi eejatzi okaatzi pikenkithashiryaayitarini. Rooma pajankaneki tee pikameethatzi.

¹⁹Rooma piyotziro tee pikameethatzi-rika pajankaneki ari pantziro kaari kameethatatsiri, powamaantzi, pishirontzimotawo tsinani kaari piina, paapithatziri paashini atziri iina, maenari piñaathatawo tsinani kaari payi, pikoshitzi, pitheeya, pikantzima-tziri paashini atziri. ²⁰Rootaki eeroka powaariperotantawori. Omaanta teerika pikiwawakota rootentsirika poya, tekatsi okantero pishire. Eero ikijantzi-miro Tajorentsi.

²¹Roojatzi jatanaki rirori Jesoshi, naaka, maawaeni.

**Rowawijaakotziro Jesoshi ishinto
kanaanjato
(Mr. 7.24-30)**

Riyaatakaanakina riraga Jesoshi janta Tziiroki eejatzi Shirooki. ²²Opokashita-paakiri janta kanaanajato, rowaga kaari joriyyotatsi. Okantapaakiri:

—Nowinkatharite, rooma eeroka ichariniiteni jewatatsirini riraga Iraviiri. Nokowaki pineshironkatena, eejatzi nishintyo pineshironkateno. Ikyaan-tapaakawo kamaari, shiyashiyataka.

²³Omaanta imaeritanaki, tee rakawakiro. Nokantawitari naari:

—Pikantero iyaateeta, atama oñaashirenkakae. Tema osheki okaemakemataki.

²⁴Roojatzi ikantzzi:

—Rootaki rotyaanantakinari Pawa, apatziro nowawijaakoteri nojoriyyo-

tzinkaritepaeni. Rirotaki kimitariri
owishapaeni kaari ishenteetzi.

²⁵Omaanta otziwerowashitapaakari,
apiitakiri okantakiri:

—Nowinkatharite, pineshironkatena.

²⁶Ikantawakiro, roshiyakaawentakiro:
—Tee okameethatzi aapithateri atomi
owanawontsi apantyaariri otsitzite.
Eeroka kaari jorriiyotatsi. ¿Litaka
noneshironkatantemiri?

²⁷Tee okantzimoneentanakyaawo
ikantawitakaworira, inta okantziri:

—Kyaaryo, Nowinkatharite, kameetha
iroka pikantanarika. Omaanta, riraga
otsitzite rowawo opetokeeriki pariyayi-
tatsirini jaawiki royaarika ashtariri
rotsitzite.

²⁸Ikantawakiro:

—Tsinani, kameetha paapatziyapero-
takina. Aritaki nomatakimiro pikowako-
takinarika.

Aripaete awijakotanee ishinto.

²⁹Roojatzi riyaatantanaa riraga Jesoshi,
eejatzi maawaeni nokaateeyaneerini.

Retsiyatakotakiri irira Jesoshi

oshekini mantsiyatzinkari

(Mr. 7.31-37)

Ikinakaanakina riraga Jesoshi janta
othapyaaikiini inkaare janta Karireeyaki.
Itonkaakaanakina tonkaariki, ijeekakaa-
paakina janta. ³⁰Ipokashiteeyakirini
osheki atziri ramakiri osheki mantsiyari:
aashetawitachari, kamampowaakiwita-
chari, majontziwitacharipaeni, thatyaa-
ponthowitacharipaeni, eejatzi paashini-
paeni mantsiyawitachari roojeekaeyaki-
rini iitzikeroki rirori. Retsiyatakoeyaki-
rini maawaeni. ³¹Roojatzi rotsikana-
tantanakari atziri inaakirira aashetawi-
tcharini anashitaa kameetha, riraga
kaari kokichaawitachani kokichaate,
majontziwitachari naawaetanee, kaari
shewawitachani rako shewatanaa
eejatzi paashinipaeni mantsiyari

etsiyatakotee. Ari rotsikanateeyakarini
tee riyotzi oeta ikanteeyanakirini
roojatzi inaaperoeyantanakarini riraga
Tajorentsi. Ikanteeyanakini:

—Tema ikameethaperotaki Tajorentsi
riraga pinkathariwentziriri maawaeni
jorriiyopaeni.

Rowakaakari Jesoshi 4000 atziri

(Mr. 8.1-10)

³²Roojatzi ikaemaeyantakinani riraga
Jesoshi naakapaeni maawaeni riyotaa-
newo. Ikanteeyakinani:

—Osheki netakoeyakarini maawaeni
piyotawentanari, tema okaataki kitejiri
3 itsipateeyakinani jaka. Tekatsi roya.
Tasheyamoonthataki. Tee nokoyi
notyaantashiteeyaari inampiki
tekirarika rowa. Rooma notyaantashi-
teeyaririka, ari ishipetatanaki awotsiki.
Eero imatziro rareeta inampiki.

³³Nokantapaakiri:

—Pamine, tekatsi atziri ipanko jaka.
¿Tsika ayenirika owanawontsi aperiri?
Oshekini ikaateeyiniroña.

³⁴Ikantawakina:

—¿Tsika okaatzika owanawontsi
jeekaentsiri?

Nokantanakiri:

—Okaataki 7 paa, eejatzi mereto
apaanipaeni.

³⁵Roojatzi ikanantawakariri riraga
piyotawentariri:

—Pijeekaeyini maawaeni katawoma-
shiki.

³⁶Jeekaeyanakini. Roojatzi raanta-
kawo paa eejatzi mereto. Ikantziri
ashtariri:

—Ariwee Pawa, eenitatsi noyaari.

Roojatzi ikagaantakawo paa eejatzi
mereto. Ipakinawo eejatzi maawaeni
riyotaanewo. Naawakiro, noshirinkaki-
niri rirori piyotawentakariripaeni.
Itajonkakiniri oshekitanaki paa, rosheki-
tanaki eejatzi mereto. ³⁷Nowaeyaka-

woni, kemaeyanakinani maawaeni. Roojatzi nopiyoteeyakironi tzmagaantapaentsiri niyeekiteero kantzirikira, okaatzi 7. ³⁸Tee ayoperotzi tsika ikaatzi maawaeni owaenchari. Owaka osheki tsinani eejatzi eentsipaeni. Omaanta aamaashitya 4.000 shirampari owaenchari. ³⁹Roojatzi rotyaanantaari, ikantakiri:
—Piyaateerakya iroñaaka pipankoki-paeni.

Roojatzi riyaatantanaa. Noteteeyantanakani pitotsiki, montyaakotanakina janta Makataaki.

**Ikowawitaka warijeeyopaeni
iñeerimi irira Jesoshi itajonkantemi**
(*Mr. 8.11-13; Rk. 12.54-56*)

16 ¹Ikanta ipokashiteeyapaakirini warijeeyopaeni eejatzi saroseeyopaeni ikowaeyawitakani rantakaantyaaririmi riraga Jesoshi kaari kameethatatsi ikijantanakyaaririmi. Ikantawitapaakari:

—Nokowaki noñeemimi pitajonkante, niyotantanakyaari kyaaryo pipoñaaka jenokinta.

²Rakanakiri rirori:

—Pamine, aririka itsiteniityaanaki oorya piñaakirorika okiraawayeetyaanaki, tema pikantanaki: “Paminetya jenoki kiraawayeetyaaki. Ero opariyi inkani”. ³Omaanta, amaetyaakakya piñaakirorika aaninkaki, ari pikantanaki: “Rooteentsi opariye inkani. Paminetya aaninkakinta”. Amatawitantaniri, piyotakoeyakironi opariyerika inkani. Omaanta tee piyotakotzimaetawo maawaeni okaatzi piñeeyawitakarini jaka kipatsikika. ⁴Tee pikameethateeyini, osheki pitheenakiri riraga Tajorentsi. Iroka tee okameethatzi. Pikowawita piñeena notajonkante, omaanta eero noñaayimiro. Apatziro iinja, piñaakironi roshiyakaawentakinarini paerani Jonaashini.

Rootaki ikantakiriri riraga Jesoshi, roojatzi riyaatantanaa.

**Roshiyacaantziniri Jesoshi
tapiyakaawori paa**
(*Mr. 8.14-21*)

⁵Rareetaakayapaakinani intatsikeronta inkaare irira. Tema nopeyakotanakiro paa: tee naanakiro. ⁶Ikanteeyakinani rirori:

—Paamayaawowa rowaga tapiyakaawori paa rashi warijeeyopaeni eejatzi rashi saroseeyopaeni.

⁷Roojatzi nokantawakaeyantanakani: —¿Iitaka ikanantakaeri: “Paamayawowa tapiyakaawori paa rashi warijeeyopaeni eejatzi rashi saroseeyopaeni”? Rooma ikanantakaeri teera amaneero paa. Aamashitya rootakirika ikanantakaeri.

⁸Ikantaka riyotakotakina oetarika nokantawakaakari, rootaki ikanantakinari:

—¿Tekirama pameentaperotana? ¿Iitaka pikanantari: “Tekatsi paa”?

⁹¿Tekirama piyotana? ¿Tema pikenkithashiryaawakiro chapinki okaatakotawitakagaanki paa apawakooni, omaanta ikemaeyakawoni osheki atziri rowantakawori? Ikaatakiranki 5.000 shirampari okaatzi tzmagaantapaentsiri 12 kantziriki yeekitapaatsiri.

—Jee. Kyaaryo.

¹⁰¿Tema pikenkithashiryaawakiro kaatatsiriranki paa 7, eejatzi nowakaaakari 4.000 shirampari omaanta ikemaeyakawoni maawaeni eejatzi tzmagaantapaentsiri poteteero kantziriki okaatzi yeekitatsiri 7?

—Kyaaritaamakya.

¹¹Ikantanakina:

—¿Iitaka kaari piyotantawakawo nokanantawitakimiri: “Paamayawowa tapiyakaawori paa rashi riraga warijeeyopaeni eejatzi riraga saroseeyopaeni? Tee ro nokantakoperote rowaga paa pipeyakotanakiri inkaaganki”.

¹²Roojatzi niyotakotantakawo oeta okantakotziri ikenkithatakotakiri tee ro ikenkithatakoperotzi tapiyakawori paa omaanta ikenkithatakotziri maawaeni riyotantayitzirini warijeeyopaeni eejatzi saroseeyopaeni. Tema riyotaashitakari kaari rooperotatsiri. Tee ikoyi riraga Jesoshi ramatawitantenawo riroripaeni okaatzi riyotaantayitzirini.

**Peetero ikantziri riraga Jesoshi:
“Eeroka Owawijaakotantatsini”**

(Mr. 8.27-30; Rk. 9.18-21)

¹³Roojatzi niyaateeyantanakani intatsikeronta Joriraani paashiniki Sesareeya rowaga nampitsi riwetsika-kaantapaakiri Jiripi riraga pinkathari. Ari nokinakitzi janta. Roojatzi ikantee-yanakinani riraga Jesoshi:

—Nopñaaka naaka jenokinta natziri-perotapaaki jaka jaawikika. ¿Oetaka ikenkithashiryaakoeyanarini naaka atziripaeni? ¿Tsikama iitakinaka naaka?

¹⁴Nokantawakiri:

—Ikantzi apaanipaeni: “Jesoshi rirotaki Jowani, riraga kaawoshitakowitariri Tajorensi, piriintaa”. Ikantzi paashinipaeni: “Irira rirotaki Iriiyashini, riraga kamanantzirorini ñaani Tajorensi, añagaatsiri”. Ikantziri paashinipaeni: “Jesoshi rirotaki Jeremiyashini, añagaatsiri”. Eejatzi paashinipaeni ikantzi: “Rirotaki paashini kamanantzirorini ñaani Tajorensi, piriintaachari”.

¹⁵Roojatzi ikanteeyantananani:

—Eerokapaeni, ¿oetaka pikenkithashiryaakoeyanarini naaka?

¹⁶Riraga Shimo, iiteetziri eejatzi Peetero ikantawakiri:

—Eerokataki riraga Rotyaantanewo Tajorensi naamaakari. Eeroka Itomi Tajorensi, riraga Ñaaperotatsiri.

¹⁷Ikantziri:

—Piweshiryaawaetya, Shimo itomi Jonaashi. Riyotaakimiro iroka riraga

Tajorensi. Tee roo yoteemironi atziri.

¹⁸Noetzimi Peetero, tema okantziri piwaero apaanteki aari: mapi. Tema paapatziyana naaka riraga Rotyaantanewo Tajorensi. Rootaki nokowakaantakimiri piyoteeri atziri iroka niyotagaeyakimirini eerori. Paapatziyakaakari osheki atziri. Rowashironkaawitakimirika iwinkatharite maawaeni kamaari omaanta eero imatziro ranaakotemi. ¹⁹Niyoteemi oetarika ranteeyerini atziri riyaaanteeyaaari Tajorensikinta jenokinta. Eerorika paapatziyakagaeyaarini atziri jaka kipatsikika, eero riyaatzi jenokinta; omaanta maawaeni atziri paapatziyakagae-yakinarini rirotaki jeekaeyatsini iinja janta jenokinta. ²⁰Roojatzi ikanteeyantakinani: —Eerowa pathawayitawo pikamantawaetzi, pikante: “Jesoshi rirotaki Rotyaantanewo Tajorensi, riraga Owawijaakotantatsini”.

Irira Jesoshi ikamantzitakari ikame

(Mr. 8.31-9.1; Rk. 9.22-27)

²¹Aripaete ritanakawo ikamanteeyanani ikame. Ikanteeyanani:

—Rooteentsi niyaate janta Jerojareeki. Osheki rowashironkayena janta riraga aataperoteenchari, riraga jewawentayitzirini ñanakowenantatsiri Tajorensi, eejatzi riraga iyotaantayitzirorini Iwaperite Tajorensi, maawaeni. Aritaki okantyaari rowamagaetena, omaanta okaate kitejiri 3, ari nopiriintanee nañagae.

²²Tee inimotziri Peetero okaatzi ikantakiriri. Rootaki raantanakariri eekitziroeni jaga ikantapaakiri:

—Nowinkatharite, ¿tee okameethatzi pikantakirika! ¡Eero powashironka! ¡Eero pikami!

²³Roojatzi ipithokashitantanakari rirori, ikantanakiri:

—¿Iitaka pikanantakari? Pikimitakari Jatanaashi, riraga iwinkatharite kamaaripaeni. ¿Iitaka pookakaantana-

wori? Pikantakirika pikenkithashiryaa-shitakawo ikenkithashiryaa atziri; tee piyotziro ikowakaakinari Tajorentsi. Eero pookakaanawo ikowakaakinari Pawa. Nomonkaateniriita.

²⁴Roojatzi ikanteeyanani:

—Pikowaperotzirika paapatziyaperotena, okameethatzi pikyaaryoowentenawo oetarika nokowakaakimiri naari, eero pantashitawo pikowakaari eerori. Pipomeentsiwentena: aririka rowashironkaawitemi, omaanta eekiro piyaatanakitye paapatziyaperotanakina. Tema iroka kimitaka pinatanakitziro piyoroshite.

²⁵Riraga kowawitachari ikaminthayaami ari rowashironkaantyaari iinja Tajorentsi, omaanta riraga kemaatsitawentenani, iifeenarofia janta Tajorentsikinta. ²⁶Omaawitya pipiyotaperotawityaaworika osheki owaagawontsi jaka kipatsikika, omaanta pipeyakotakiririka Tajorentsi, eero piyaatzi jenokinta ijeekinta rirori. Tema patsipeta-shiteeyawitakawoni maawaeni pashiteeyawitakarini. Naakiro, tekatsi pikantya pipinateri Tajorentsi ijeekakaantemiri janta inampikinta. ²⁷Nopofiaa naari jenokinta, nokoñaatapaaki kipatsikika. Eejatzi niyaatawitaatya jenokinta. Tema eejatzi nopiyaate iinja jaka, nopsipatapaakyaari nonampiripaeni, nopinkathariperotapaaki, nokimitapaakyaari Ashitanari. Roojatzi nokantakowenantapaakyaari maawaeni atziri okaatzi rantayitzirini. ²⁸Kyaaryo, iroka nokantzimirika, eenitatsi apaanipaeni iroñaaka pikaateeyakinika jaka, eerotzitarika pikami, ari piñaawaena nopinkathariperotapaaki.

Rootaki ikantakinari Jesoshi.

Ishipakiriimotakiri Jesoshi 3

riyotaanewo

(Mr. 9.2-13; Rk. 9.28-36)

17 ¹Ikanta itsipatakina naaka maawaeni riyotaanewo, nomaaki 6.

Roojatzi rookanakina, raanakiri apatziro Peetero, Jantyaako eejatzi Jowa, riraga rirentzi Jantyaako, raanakiri janta antawoki tonkaari. ²Roojatzi ishipakiriimotantanakari. Iñaawakiri ishipakiryapootanaki ikimitanakari oorya, eejatzi iithaari okitamaaperotanakiroña. ³Romapokapakiri Moeseeshi, eejatzi Iriiyashi, rirotaki kamanantzirorini iñaani Tajorentsi paerani. Ikenkithatakaapaakiri Jesoshi. ⁴Roojatzi riraga Peetero, ikantziri:

—Nowinkatharite, kameethataki apokaeyakinika jaka noñaantakimiri. Pikowakirika, niwetsikemi pankoshintsi 3: apaani pathi, apaani rashi Moeseeshi, eejatzi paashini rashi Iriiyashi.

⁵Eenirowa iñaawaetzi omapokapaaka menkori, otzikaapaakiri maawaeni, osheki oshipakiryapaaki roori. Ari ijeekaki Tajorentsi menkoriki iñaawaetanaki, ikantzi:

—Irika rirotaki notyomi nonintaperotanewo, osheki niweshiryawentaperotakari. Pikemijanteri.

⁶Ikemantawakaworira riraga riyotaanewopaeni ikantziri rirori, ithaawantanakari osheki, itankimotapithatanakari. ⁷Omaanta ipokashitapaakiri Jesoshi, ipampitapaakiri. Ikanteeyakirini:

—Pikatziyane, eero pithaawantari.

⁸Roojatzi raminawitanaa tekatsitane, apaniroeni Jesoshi. ⁹Roojatzi roerinkantanaa. Ari niyanki awotsi ikantakiri:

—Eerowa pikamantakotzitana piñaakinaka iroñaaka. Omaanta naaka riraga atziriperotapaentsiri nokamawitakya arika eejatzi nañagae, aripaeterakya pikamanteeyanakirini paashinipaeni atziri okaatzika piñaawakiri iroñaaka.

¹⁰Roojatzi ikanteeyantakarini riroripaeni:

—Riraga iyotaantzirori Iwaperite Tajorentsi ikanteeyini: “Rirotaki itapaakyaawoni ipoke Iriiyashini,

eentsikiro rimpaetapaaki ipokapaaki rirori Rotyaantanewo Tajorentsi”.

¿Iitakakya ikanantawaetakari iroka?

¹¹Rakanakiri:

—Kyaaryo okaatzi ikantakirini:

“Rirotaki itapaakyaawoni ipoke riraga Iriiyashi, rowameethateeyapaakirini maawaeni”. ¹²Omaanta nokamantemi: kyaaryo ipokapaentzi Iriiyashini omaanta tee riyotawakiri atziripaeni, osheki rowashironkashiteeyawakarini. Eejatzi ikimitawakina naari iinja, osheki rowashironkaeyawakinani.

¹³Roojatzi niyotakoperoeyantanakawoni ikenkithatakotatziiri Jowani, riraga kaawoshitakotziriri Tajorentsi.

**Rowawijaakotziri riraga Jesoshi
ewonkiri kokikokitatsiri**
(*Mr. 9.14-29; Rk. 9.37-43*)

¹⁴Roojatzi rareteeyantapaanani rookaeyanakinanira chapinki. Osheki atziri oyaakiriri. Roojatzi ipokashitapaakiri Jesoshi apaani shirampari. Rotziwe-rowashitapaakari, ikantapaakiri:

¹⁵—Nowinkatharite, pineshironkateri notyomi. Osheki ikamanapiintzi, osheki rashironkaapiinta. Ipariyapiintzi itaapiinta paamarikira, pokiree; eejatzi ipiinkaatapiintzi iñaakira, chomoog.

¹⁶Naawitanakanari piyotaanewo, nokantawitapaakari: “Powawijaakotenari notyomi”, omaanta tee imatziri.

¹⁷Rakanakiri rirori Jesoshi:

—¡Atziri theenkantatsiri! ¿Tekiraatama piyotzi? ¿Tsika okaateka notsipatemi piyotantyaari imatakaantemirori Tajorentsi petsiyatakotante? Osheki pitheenkakina.

Roojatzi ikantawakiri ashitariri:

—Pamakinari jaka pitomi.

¹⁸Roojatzi ikantakiri Jesoshi kamaari:

—Eero poñaashirenkiri rirori, inta pookaneeri. Roojatzi rawijakotantanaa riraga eentsi. ¹⁹Roojatzi nojampitanta-paakari:

—¿Iitakakya kaari nomatantawo nowawijaakoteri naari?

²⁰Ikanteeyanakinani:

—Ñaakiro, okantakaakimira tee paapatziyaperotawo okaatzi nokantawitakimiri rootaki kaari pimatantawo powawijaakoteri. Kyaaryo, aririkami paapatziyaperotakyaawo nokantzimiri, tema aritaki pimatakiro tonkaari pikanterorika: “Pishirinke janta”.

Roojatzi oshirinkantanakya janta.

Ñaakiro, tekatsi pomeentsitzimotemini pameentaperotyaworika nokantzimiri.

²¹Pookantyaariri kamaari kimitakaaririka aakiriri eentsika okameethatzi pityaawo pamaneri osheki Tajorentsi eejatzi pitzitakotyaari irira.

Roojatzi itharyaanaka rirori Jesoshi, itsipatanakina naaka maawaeni riyotaanewo.

**Rapiiteeniri eejatzi Jesoshi
ikanteeri ikame**

(*Mr. 9.30-32; Rk. 9.43-45*)

²²⁻²³Apaani kitejiri janta Karireeyaki, rapiitaana riraga Jesoshi ikanteeyaanani naaka maawaeni riyotaanewo, ikantzi:

—Nopoñaanaka naari janta jenokinta natziriperotapaaki jaka. Rooteentsi ragaetena, rowamagaetena naari. Okaate kitejiri 3 ipiriintaneena Pawa nañagae.

Nokemantawakari, nowashireeyanakani. Roojatzi notharyaanateeyanakani.

**Ipinatakiro Jesoshi
riwetsikantayitaworini
Tajorentsipanko**

²⁴Roojatzi riyataakagaeyantanakinani riraga Jesoshi janta Kaperinawooki, areteeyapaakinani. Eeniro ijeeki janta riraga piyotziriri koriki rowameethatanteetyawori Tajorentsipanko. Ikanta ipokashitapaakiri Peetero riroripaeni, ikantapaakiri:

—¿Ipinatapiintzirima riraga iyoteemiri rowameethatanteetyaawori Tajorentsipanko?

²⁵Rakanakiri rirori:

—Jee, ipinatziro.

Roojatzi ipiyanaka pankotsiki ijeekinta Jesoshi. Ipiyanaka, ikyaapaaki, ikowawitaka rirori Peetero rojampiterimi aririka ipakiri koriki rowameethatanteetyaawori Tajorentsipanko. Omaanta riyotaki riraga Jesoshi ikenkithashiryaakari Peetero rootaki rathawaakotantanakariri, ikantanakiri:

—Shimo, ¿oetaka pikenkithashiryaari eerori? Riraga jewawenantatsiri, ¿tsika itzimika ikowakotapiintziri iyorikite? ¿Ikowakotzirima inampijatzipero? ¿Riroma ikowakotziri paashinijatzitatsiripaeni atziri?

²⁶Ikantawakiri:

—Riroma ikowakotziri paashinijatzipaeninta atziri.

Roojatzi ikantanakiri rirori:

—Kyaaryo, tekatsi ikowakotziri inampijatzipero. Eejatzi okimitaka naari, tekatsi ikowakotena Pawa, tema nosheninkatakari. ²⁷Omaanta tee nokoyi eeniro ikijawentenari riraga kempoyiriri koriki. Piyaate iroñaaka pakachaatakite inkaarekinta. Aririka paaki shima, poerikeri, paminawaanteteri ipaanteki, aritaki piñiitakiri koriki. Roojatzi paaneeri kempoyiiririkinta koriki, pipapaakiri. Rirotaiki apinatakari aaka.

**Ikenkithatakotakiri Jesoshi
jewawenantatsini paata janta
jenokinta**

(Mr. 9.33-37; Rk. 9.46-48)

18 ¹Ojamanineentanensi nopokashitapaakiri riraga Jesoshi, naaka maawaeni riyotaanewopaeni, nokantapaakiri:

—Maawaeni naaka piyotaanewo, nokowaki pikantena ¿ninkama jewape-

roterinika atziripaeni janta ipinkathariperotzinta Tajorentsi? ²Roojatzi ikaemantakari eentsi, ikatziyakaakari niyanki, ³ikanteeyawakinani:

—Kyaaryo nokamantemiri pikenkithashiryagaeyaari pameentari Tajorentsi, eejatzi pipakaero pajagaaga. Nokowaki pikimitakotyaari irika eentsika, paapatziyaperotena. Eerorika paapatziyaperotana, eero pimatziro piyaate janta ipinkatharitzinta Tajorentsi. ⁴Irika eentsika tee ikantakaaperota, tee itheenkana inta raapatziyaperotana. Maawaeni kimitakotyaarini irira rirotaiki tsipateeyeenarini neewawenantzi. ⁵Aririka pineshironkateri aapatziyanari, kimitaririka irika eentsi, eejatzi pikimitzitakina naari: pinintashiretakina. ⁶Omaanta aririka pantakayeri eentsi aapatziyanari kaari kameethatatsi, ari rowashironkaaperotakimi eerori Tajorentsi. Okameethawitami pityaawomi pikamemi eero pantakaantarikya kaari kameethatatsi aapatziyanari, rootaki kaari nowashironkaantemimi.

**Ikantziri Jesoshi: “Pantzirokari
kaari kameethatatsi”**

(Mr. 9.42-48; Rk. 17.1-2)

⁷Ikantziri eejatzi:

—Netakotari maawaeni atziri.

Kyaaryo, tee ikowawita ranteromi kaari kameethatatsi, omaanta rantakagaetakiri. Arimache rowashironkaaperotakiriyka Tajorentsi iinja irintapaeni antakaakiriri.

⁸Noshiyakaawentemiro antakayemirorika pako kaari kameethatatsi pichekero, pookero. Eejatzi pikimitziyaawo roori piitzi antakayemirorika kaari kameethatatsi. Piyaatyookakitashiteeya janta jenokinta rooma otzimawityaarika apite pako eejatzi apite piitzi iyaatakaashitzimikari janta paamariki

kaari tsiwakanitatsini. ⁹Eejatzi poki, aririka aminakayemiro kaari inimotziri Tajorentsi pikithokireero, pookero. Kashetaakini pikyaapae janta jenokinta. Rooma otzimaawityaarika apite poki iyaatakaashiteemikari paamariki kaari tsiwakanitatsini.

¹⁰Eejatzi ikantzi riraga Jesoshi:

—Eero pimanintziri kimitakariri irika eensika aapatziyanari. Eenitatsi ronampiri Tajorentsi kempoyaakowentapiinteeyakiririni maawaeni riroripaeni. Eejatzi eerori pikimityaari, pikantani pikempoyaawenterieentsipaeni. ¹¹Nopoñaanaka naaka jenokinta, natziritapaaki. Nopokashiteeyakirini jatatsinimi paamariki kaari tsiwakani-tatsini, nowawijaakoteeyerini.

**Roshiyakaawentziri Jesoshi owisha
peyeenchari
(Rk. 15.3-7)**

¹²Noshiyakaawentemiro eejatzi.

Eenitatsirika ashitachari 100 rowishate, ipeyakyaarika apaani, ¿tsika ikantanakyaarika? Tema ari rookanakiri riraga jeekagaantaneentsiri 99 rowishate keshiiki jataki iroñaaka ikowakowataateri riraga peyeenchari. ¹³Omaanta iñagaeririka eejatzi, ¿riroma riweshiryaawentyaari riraga piyoteenchari kaari peyachani? Kaari. Omaanta riweshiryaawentyaari riraga peyawiteenchari. ¹⁴Ikimitakaga riraga ashitariri rowishate tee ikoyi ipeya apaani, eejatzi ikimita riraga Pawa jeekatsiri jenokinta, tee ikowakaaneentziri ipeya apaani atziri aapatziyanari.

**Tsika akantya
apeyakotawakaantyaawori
antzimotakimirori kaari
kameethatatsi
(Rk. 17.3)**

¹⁵Eejatzi ikantakina Jesoshi:

—Aririka rantzimotakimiro piyemijantzinkarite kaari kameethatatsi

okameethatzi piyaatashiteri pikenkithatakyeri apaniroeni. Omaanta eero pikijiri; eero pikamantziri paashini-paeni. Aririka ikemijantemi inetheemi eeroka eejatzi Tajorentsi pipeyakoteniri okaatzi rantzimotakimiri roojatzi pineshironkatanteeyaari, aritaki pineshironkatawakagaeya paakameethatawakagaeya, eejatzi ineshironkatziyaari rirori. ¹⁶Omaanta eerorika ikemijantawakimi, apawo piyaatashiteri. Iroñaaka paaneeri paashini apaani eerorika apite piyemijantzinkarite. Paaneeri ikenkithatakyeri, riyotantyaari rirori kyaaryo pikantziri, eejatzi riyotantyaari kyaaryo pikowaki pineshironkateri. ¹⁷Eerorika ikemijantawakimi, pipiyoteri maawaeni piyemijantzinkarite jaga, pikanteri maawaeni ikantawakayaari rirori. Eerorika ikemijanteeyawakirini okaatzi ikantawitakariri, rootaki piyotantyaari ikimitakari kaari yotziri Tajorentsi, eejatzi paashini antzirori kaari kameethatatsi. Iroñaaka pikimitakayaari kaari yotziri Tajorentsi, riraga antzirori kaari kameethatatsi, eero pikantakotziri aapatziyariri Tajorentsi.

¹⁸Kyaaryootaki iroka nokantemiri: eeroka, riraga aapatziyaperotanari, oetarika pithañaari kipatsiki, ari ithañaakyaawo Pawa jenokinta; eejatzi oetarika pishinetziriri kameethatatsiri eejatzi ikanteri Tajorentsi ishinetziri. Pikanteririka eenitatsi kaari kameethatatsi rantziri, eejatzi ikanteri rirori. Pikanteririka tee añiuro kaari kameethatatsi rantziri, eejatzi ikimitya riraga Tajorentsi. ¹⁹Eejatzi nokantemi, aririka eerokapaeni pikanteri Pawa jenokinta ramitakotemi oetarikapaeni, omawitya pikaaterika apite, aritaki ikemijantakimi, ramitakotakimi. ²⁰Tsikaarika pipiyotawentena aririka apite aapatziyanari, eerorika 3, aririka osheki, eejatzi naari nokaatemi. Eejatzi ari iyotaka-

yemi Ishire Tajorentsi oetarika
kameetha pikanteriri Tajorentsi.
Rootaki ikantakiri Jesoshi.

Pineshironkatante atziri

²¹Ikantaka Peetero, riyatashitakiri
Jesoshi, rojampitapaakiri, ikantakiri:
—Nowinkatharite, ¿tsika okaateka
noneshironkatapiinteri riraga kijapiintari
nopeyakopiinteniri? ¿Arima okaate
7 nopeyakopiinteniri?

²²Ikantawakiri:

—Pikanteetatyeyyaani pineshironkateri,
pipeyakoteniri rantziri. Eero pipiyatakotari
kijapiintzimiri. ²³Noshiyakaawentemiro
tsika ikanta Tajorentsi ineshironkatziri
aapatziyariri. Ikimitakiri pinkathari
rireewiteetziri ronampirapaeni. Tema
iroñaaka ikowakiri irira ipinateeri ireewita-
kiri. ²⁴Ikaemakiri apaani ireewitziriri
oshkepiero koriki. Ikantawitawaari:
“Pipinatawawana pireewitanaga”. ²⁵Ikanta-
wakiri: “Tekatsi naye nopinateemiri”.
Roojatzi ikanantakari paashini ronampiri-
paeni: “Paanakiri irika pipimanteri, eejatzi
iina, itomipaeni, rowaagawo, maawaeni,
roojatzi ipinatanteena koriki rireewitaa-
naga”. ²⁶Ikanta riraga ireewitziriri rotziwe-
rowashitanakari ipinkathatanakiri,
ikantanakiri: “Eero pipimantana
poyaawentawakyaata aritaki nopinateemi”.

²⁷Roojatzi osheki retakotatari iwaatorote,
ishinetziri riyowanee, ikantawakiri:
“Aritaama, monkaataka pireewitana, eero
nokowakotaneemi”. ²⁸Ikanta ireewitanta-
witacharira riyaaawitanaaga. Ari janta
niyanki awotsi itonkiyotawakari ireewitzi-
riri rirori. Tee rireewiperotziri osheki: inta
eechonkiini. Roojatzi roerikakentsitantakari
ikentsiki, ikantakiri: “Intspaete pipinatena
pireewitana”. ²⁹Roojatzi rotziwerowashi-
tantawitakari, ikantawitakari: “Poyaako-
wentawakyaata, aritaki nopinateemi iinja
maawaeni nireewitzimiri”. ³⁰Omaanta tee
ikoyi ineshironkateri eejatzi royaakowentya

omaanta romonkyaaagakaantashitakari
ikantakiri: “Pipinateenarika maawaeni
pireewitanaga, roojatzi noemishitowakaa-
nanteemi”. ³¹Ikantaka ifaakowenantakariri
paashinipaeni ratziritte riraga iwaatorote,
okantzimoneentanakari roojatzi riyatashi-
tantanakari iwaatorote, ikantapaakiri:
“Noñaateekiri iriranki petakotaariranki
eerori. Teera retakotantateeta rirorita inta
romonkyaaagakaantateekiri ireewitawiriri
rirori eechonkiini”. ³²Roojatzi ikaemakaa-
nantakari riraga iwaatorote, ikantawakiri:
“Ñaakiro, pikantakina inkaaganki: ‘Eero
pipimantana’, rootaki noneshironkaperot-
tantakimiri, nokanantawitakimiri:
‘Iroñaaka eero pipinataana pireewiwita-
naga’. Omaanta eeroka, tee pikameethatzi.
Tee pineshironkatziri riraga ireewitawitzi-
miri eerori eechonkiini. ³³Tema okamee-
thawita pineshironkaterimi eerori ireewitzi-
miri eechonkiini. Nokimitakimira naari
noneshironkatakimi: tee nowashi-
ronkaemi”. ³⁴Roojatzi ikijantaperotanaka
iwaatorote romonkyaaagakaantakiri,
ikantakiri: “Nokowaki iroñaaka pipinatena
maawaeni pireewitanaga; pipinatenarika
maawaeni roojatzi noemishitowakaa-
nanteemi”.

³⁵Ikaatakaapaakawo Jesoshi, roojatzi
ikanantanaka:

—Okimitaka iroka noshiyakaawentee-
yakinirini, eejatzi ikimitemi iinja eerori
Ashitanari jeekatsiri jenokinta, eerorika
pineshironkatziri atziri, eerorika
kyaaryoopero pipeyakotziniri oetarika-
paeni rantzimotzimiri, ari rowashi-
ronkaaperotakimi Pawa iinja, eero
ipeyakotzimiro eerori pantani.

Eero pookiro piina

(Mr. 10.1-12; Rk. 16.18)

19 ¹Ithonkantanakawori
riyotaantzi riraga Jesoshi,
ishitowakaanakina Karireeyaki,
jatanakina iroñaaka janta intatsikeronta

Joriraani janta okaakintawo Joreeya.

²Eejatzi royaatanakiri oshekini paashinipaeni atziri. Eejatzi rirori retsiyatakotawakiri maawaeni mantsiya-zinkari.

³Eejatzi ipokashitapaakiri warijeeyopaeni. Ikowawitaka ikompitakayaarimi, rootaki ikanantawitapaakariri:

—¿Tsikama okantzika Iwaperite Tajorentsi? ¿Okameethatzima ninkarika kowashitachari rookero iina?

⁴Ikantawakiri:

—Tema piñaanatapiintawitawo okantziri Iwaperite Tajorentsi. Paerani riwetsikakiri Tajorentsi shirampari eejatzi tsinani. ⁵⁻⁶Eejatzi ikantzi: “Aririka rayero shirampari iina, rinteenaryaanakiri ashitariri eejatzi riniro, omaanta tee nokowakayiri rookero iina, eero. Inta nokowaki kijokiro rowanakiro irowa. Rinashitawitani paerani shirampari eejatzi tsinani, omaanta aririka raaki iina, kimitanaa apaani ikantaka, kijokiro rowawakaanakya”. Iñaakiri Tajorentsi apaani ikantaka; eero iroñaaka rookakagaeri atziri.

⁷Roojatzi rojampitanakiri, ikantakiri:

—¿Iitakakya ishinetantariri riraga Moeseeshi shirampari rookero iina? Tema ikamineeri shiramparipaeni: “Tekirarika pookiro piina pityaawo pojankinateniro paperi pikantero iroñaaka ookawakaatyeyeya. Roojatzi imatanteeyawo pookaero piina”.

⁸Ikantawakiri:

—Tema pikijoshiretakitzi pajankaneki rootaki ishinetantakimiri. Omaanta tee ikoyiro Tajorentsi. ⁹Nokantemi naari, aririka pookero piina roojatzi paye paashini, aritaki panteero kaari kameethatatsi. Tema pishirontzimotakawo piina paashini tsinani. Apatziro aririka oshirontyaari paashini shirampari, okameethawita pookeromi.

¹⁰Eejatzi nokanteeyanakirini naaka riyotaanewopaeni:

—¿Kyaaryootaki pikantakinari? ¿Aririka naaki noena eero nomatziro nookero? Okameethatzi eero nayi noena.

¹¹Ikantawakina:

—Kyaaryo iroka pikantziri. Jee, apanipaeni atziri tekatsirika iina imaterorika riweshiryaanakya, omaanta kaari maawaeni atziri. ¹²Eenitatsi apanipaeni kaari matachani rayi iina, tema ashi royiro ikoñaatantakari ipiryaakitzi, rootaki kaari imatantawo itsipatantyaawori tsinani, rootaki kaari raanta iina. Eenitatsi apanipaeni rayiteetziri iyatharekitho, rootaki kaari raanta iina. Eenitatsi paashini kaari kowatsini raye. Ikowakiri ijeekashitya ikyaryoowenteniri Tajorentsi oetarika-paeni ikowakiri ranteniriri. Eerorika pikoyi pishirontyaawo tsinani tekatsirika piina, omaanta pimatero piweshiryaanakya, aritaki kameetha eero payi piina.

Jesoshi ramanakotakari eentsipaeni

(Mr. 10.13-16; Rk. 18.15-17)

¹³Eejatzi ramaetakiniri riraga Jesoshi eentsipaeni. Ikantapaakiri ashitariri:

—Pineeronkawakiri neentsitepaeni, pamaneri Tajorentsi ineshironkatentari. Nokantawiteeyawakarini:

—Eero pashiiriiri Awinkatharite.

¹⁴Omaanta ikantana irira:

—Eero pikatziyakaari. Pishinetenari ipokashitenaata eentsipaeni. Riyotzi irira rameentana. Maawaeni aapatziyanari, ikimityaari irika eentsipaeni rameentana, tema ari reentsitetakyaari Tajorentsi.

¹⁵Roojatzi ipampitantawakari iitokira maawaeni, ikantziri Tajorentsi:

—Pawa, nokowaki pineshironkateri irika eentsipaenika.

Roojatzi riyaatantanaka riraga
Jesoshi, itsipateeyanaanani maawaeni
riyotaanewo.

Ikenkithawaetakaakiri riraga
Jesoshi ashaagantzinkari
(Mr. 10.17-31; Rk. 18.15-17)

¹⁶Paashini kitejiri ipokashitapaakiri
shirampari, ikantapaakiri:

—Iyotaantatsiri kameethari.

Pikamantena, ¿itaka kameethatatsiri
nanteri iroñaaka naari jaka nojeekantee-
yaripa janta jenokinta? Nokanteetapaa-
tyeeyaani.

¹⁷Ikantawakiri:

—¿Iitaka pikanantanari: “Kamee-
thari”? Tekatsi kameethatzinkari,
apatziro ikameethatzi Tajorentsi.
Omaanta pikowakirika piyaate
jenokinta, pantero maawaeni ikaminaa-
kimiri Tajorentsi rojankinatakirini
Moeseeshi.

¹⁸Rakanakiri ikantanakiri:

—¿Tsika okantyaaka nanteri?

Ikantawakiri Jesoshi:

—Eero powamaeri atziri, eero
pishirontawo tsinani kaari payi, eero
pikoshitzi, eero pitheeyakotari paashini-
paeni, ¹⁹pipinkathateri piri eejatzi
piniro. Pineshironkateri paashinipaeni
atziri: pikimitaaga eerori osheki pineshi-
ronkata, ari pikimitzityaari paashini-
paeni atziri pineshironkateri.

²⁰Ikantanaki:

—Nomonkaatakiro maawaeni iroka
eenironi neentsitapaakini roojatzi
iroñaaka. ¿Oetaka paashini nanteri?

²¹Rakanakiri:

—Pikowakirika pikameethaperotanta-
neeyaari pithotyero maawaeni iroka,
piyaate pipimantero maawaeni
tzimimotzimiri, piperi owashi-
ronkaenkari, rootakirakya kaari pikenki-
thashiryaaantaneeyawo pipiyotaneero
powaagawo, inta pikenkithashiryaaanee-

yaari Tajorentsi, roojatzi pipiyashi-
tanteena, thamerakya poyaataneeena
naari.

²²Ikanta rirori ikemantawakari osheki
rowashiretanaka. Riyotakotanaka osheki
rowaagawo, tee ikowaki ipimantero.

²³Roojatzi ikanantanakina Jesoshi:

—Kyaaryo nokantzi, osheki

opomeentsitzimotari ashaagantzinkari
ikowaki Tajorentsi ipinkathariwenante.

²⁴Napiitemiro noshiyakaawentemiro:
riraga kameeyo opomeentsitzimotakari
roshinthateri imooki kithapi. Rowanaa-
perotaka riraga ashaagantzinkari
opomeentsitzimotaperotakari rirori
ikowaki Tajorentsi ipinkathariwenteri.

²⁵Nokemaeyantawakaaworini
ikantakinari Jesoshi, ari notsikanateeya-
nakarini. Roojatzi nojampitananakari:

—¿Ninkama awijakotatsinika?

²⁶Roojatzi ramineeyakinani
maawaeni, ikanteeyakinani:

—Riraga atziri eero imatziro rowawi-
jaakotya apaniroeni, omaanta
Tajorentsi aritaki imatakiro rowawijaa-
koteri atziri. Kaari imatawita atziri
omaanta rirori imatziro oetarika
pomeentsiwitachari.

²⁷Ikantanakiri Peetero:

—Pamine Nowinkatharite, nookaeya-
nakironi naaka maawaeni tzimimotee-
yawitanarini, noyaateeyantanakimirini.
¿Oetaka nayeri iinja owinawo?

²⁸Ikanteeyawakinani:

—Kyaaryo iroka nokamanteeyemirini,
“Nopoñaaka naaka jenokinta, natziripe-
rotapaaki kipatsikika, Iinja ari otzimaa
owakirari kipatsi. Naaka nojeeki iinja
janta nowinkatharimentoki, nopinka-
tharitaperote. Eejatzi eeroripaeni
pitsipateeyenani pipinkathariteeyeni.
Okaate 12 piwinkatharimentopaeni
pijeekanteeyarini eerori. Pipinkathari-
wenteeyerini maawaeni joriyopaeni.

²⁹Maawaeni ikaatzii ookayitanakirorini

ipankopaeni, rirentzipaeni, ritsiropaeni, iriripaeni, riniropaeni, reentsitepaeni, iinapaeni, iipatsitepaeni royaatantenari, eero ratsipetashiteeyawoni. Riraga Tajorentsi ari roepiyayiteenirini rookae-yawitanakarini. Rookanakirika apaani roepiyayiteenirini Tajorentsi osheki. Eejatzi ikanteetatyeeyaani itsipateeyenani janta rañaaperoeyapaeni jenokinta.³⁰Eenitatsi iroñaaka osheki pinkatharitatsiri jaka kipatsiki, omaanta eero ipinkathariteeyini maawaeni janta jenokinta: rooma aamashitya apaanipaeni pinkatharitagaantatsini. Eejatzi eenitatsi iroñaaka osheki owashironkaenkaripaeni, omaanta iinja janta jenokinta ipinkatharitagaantapae rirori”.

**Antawaeteeyatsirini janta
oowamashiki**

20¹Eekiro riyaatayee ikamantziri riraga Jesoshi:

—Noshiyakaawentemiro tsikarika ikanta Tajorentsi ipinkathariwenantzi. Ikimitakari ashitawori roowamashite. Riyaatanaki irira amaetyaaka janta nampitsiki ramineri owiitziniriri roowate.²Iñaapaakiri apaanipaeni kowatsiri rowiiteniri, ikantapaakiri: “Aririka pamitakotena iroñaaka, aririka itziroryaanaki oorya, aritaki nopinatakimi apaani koriki, riraga iitachari tenaaryo”.^fIkantawakiri: “Ari kameetha”. Roojatzi ikanantakari: “Piyaate iroñaaka powiitenawo”. Roojatzi riyaatantanaka rowiitziro.³Roojatzi ijenokiityaantapaaka oorya, riyaaatanaki janta ramineri owiitziniriri roowate. Iñaapaakitziiri janta apaanipaeni jeekashitachari kaari antawaetatsi.⁴Ikantapaakiri: “¿Tee pikowaeyini eerori powiitena noowate?

Aritaki nopinatakimi kameetha”. Rakanakiri: “Jee, aritaki nowiitakimiro”. Roojatzi riyaaatanaka rowiiteniri.⁵Tampatsika oorya riyaaatanaki eejatzi janta ramine paashini owiitakoterini roowate. Ragaatzi paashini rotyaantakiri rantawaete. Eejatzi tsiteniiteni piyanaa raminaatzi paashini amitakoterini. Iñaakitzi apaanipaeni kaari owiitatsi; rotyaantakiri rantawaete eejatzi.⁶Tsiteniityaaperotanaki, riweyaantapanaatawo raminapanaatzi paashini, roojatzi iñaantapaaka jeekashitzinkari tekatsi rante. Roojatzi ikanantapaakari: “¿Iitaka pithotyaakotziri jaka, tekatsima pantawaero?”⁷Rakanakiri: “Tekatsi antawaetakenanani”. Roojatzi ikanantanakari: “Thame pamitakotena, powiitakotena noowate. Aritaki nopinatakimi kameetha”. Jatanaki.

⁸Rootzimateentsi itziroriimate oorya, roojatzi ikanantanaka ashitawori roowamashite. Ikantakiri jewatakaantzirori antawaerontsi: “Pikaemeri antawaeteeyatsirini pipinateeyerini. Pitanakyaari pipinateri riraga impaeta-perotapaentsiri rantawaetzi roojatzi pithonkanteeyaari pipinateri maawaeni iriranki roojatzi ikaatzi antawaeteentsiri amaetyaaka”.⁹Roojatzi ipokantapaaka riraga impaetaentsiri rowiitziro. Eechonkiini rantawaetaki irirapaeni omaanta ipinatawakiri maawaeni apaani tenaaryo.¹⁰Roojatziyka ipokantapaaka rirori itakawori rantawaetapaaki amaetyaaka. Iitakaashiwitaka ari ipinataperoetakiri osheki omaanta ipinatawakiri tenaaryo eejatzi.¹¹Iñaatziiri raawakirira iyorikite roojatzi ikiñaanikowenantanakariri owiitakaakiriri,¹²ikantanakiri: “¿Iitaka nomonkaatantakariri owakira pokapaentsiri

f 20.2 Tenaaryo riroetaki ikithoki koriki monkaatachari antawaerontsi apaani kitejiri.

rantawaetzi? Pipinatakina okaatzira pipinatakiriri rirori. Tema naaka nantawaetaki amaetyaaka roojatzi tsiteniiteni eejatzi osheki natsipetakari ijaawanka oorya. Okameethawita pipinaperotenami oshekyaaajeeni koriki”.¹³Ikantawakiri: “Niyompari, tee namatawizimi; nopinaperotakimi kameetha. Eejatzi tema nokantakimi amaetyaaka: ‘Nopinatema apaani tenaaryo’. Eejatzi pakakina: ‘Jee, aritaki, kameethataki’.¹⁴Irika piyorikiteka paanakiri, piyaate pipankoki. Nopantakariri irika impaeta-paentsiri rantawaetzi ikaatzira nopakimiri eerori. Aritaki nokowakaawo naari rootaki nopantakariri.¹⁵Tema okameethatzi nopashitakari noorikite. ¿Iitaka kaari pikowakaantana noneshironkateri? Rootaki ikantakiriri riraga ashitawori roowamashite.¹⁶Naakiro, riraga Tajorentsi iñaaperoyakirini aapatziyakariri osheki ojarentsi ikameethataki; eejatzi iñaaperoyakirini riraga aapatziyakariri iroñaaka ikameethatzi. Tema imonkaatawakaeyakani maawaeni, rowawijaakoeyakirini, omawitya raapatziyari osheki ojarentsi, rooma eechonkiinirika”.

Rootaki ikantziri riraga Jesoshi, roojatzi itharyaakaanakina.

Rapiitana Jesoshi
Ikamanteeyakinani rowamaeteri
(Mr. 10.32-34; Rk. 18.31-34)

¹⁷Ikantaka Jesoshi itonkaakagaeyakinani janta Jerojareeki. Ari niyanki awotsi roojatzi riyoshiitanakina naakapaeni riyotaanewopero 12 ragaeyanakinani intyañaampiini. Ikamanteeyakinani:

¹⁸—Iroñaaka piyoteeyakini atonkagaeya-tyeeni janta Jerojareeki. Nopoñaaka naaka jenokinta, natziriperotapaaki jaka, omaanta rooteentsi omonkaatyra raanteetenari ragaeyenani jewawentayitziririni ñaanakowenantatsiri eejatzi iyotaantayitzi-

rorini Iwaperite Tajorentsi. Ikanteeyenani: “Osheki tee pikameethaperotzi, rootaki pikamantyaari”.¹⁹Roojatzi raantena janta kaari yotziri Tajorentsi ikantapaakiri: “Irika Jesoshi payeri, powamaeri”. Ari ishiromtawenteeyawakinani rirori. Ipajapajaatawakina, ikentakotakaantawakina inchapankeki ikanteetziri koroshi, roojatzi nokamantakya. Okaatapaakirika kitejiri 3 roojatzi ipiriinanteena Pawa añaagaana eejatzi.

Rootaki ikanteeyakinarini.

Iyaatashitakiri Jesoshi iina
Sewereeyo
(Mr. 10.35-45)

²⁰Roojatzi opokashitantapaakari riraga Jesoshi iina Sewereeyo. Otsipatapaakari otomi apite, iitachari Jantyaako eejatzi Jowa, riraga apite riyotaanewo, otziwerowashitapaakari, okantapaakiri: —Nokowaki pineshironkatena.

²¹Ikantawakiro:

—¿Oetaka pikoyiri?

Okantziri:

—Aririka iinja pipinkatharitaperotapae nokowakaakiri apiteka notyomi itsipatemi: apaani jeekatsini pakoperoki, paashini pampateki. Ikaatemi itsipateeyemini pipinkathariteeyini.

²²Rakanakiro Jesoshi:

—Tee piyotzi oetarika pikowakotanari. Pamine, rooteentsi nokemaatsityaawo osheki katsiri naari. Rooma patsipetashitakawo eerori teerika imatziro ikimitana naaka nokemaatsityaawoka osheki katsiri.

Ikantanakiri otomipaeni:

—Aritaki nomatakimiro naari.

²³Roojatzi ikanantakari:

—Kyaaryo aritaki pikemaatsiteeyakyaawoni, omaanta naaka eero nomatziro nokantzimi ninkarika jeekimotenani iinja nakoperoki, nampateki; apatziro yotatsiri Pawa jeekatsiri jenokinta ninkarika ikashiyakayitakarini paerani jeekatsini.

²⁴Nokemaeyantakaworini naaka riyotaanewopaeni iroka ikantakiri roojatzi nokijanteeyanakarini riraga Jantyaako eejatzi Jowa. Nokijanteeyanakaririni ikowaeyawitakityaani ipinkathariteeyenimi.

²⁵Roojatzi ikaemanteeyakinani Jesoshi naakapaeni riyotaanewo, ikanteeyakinani:

—Piyoteeyakini eeroka riraga iwinkatharitepaeni kaari yotziri Tajorentsi rameteeyawoni romperateeyarini isheninkapaeni.

²⁶⁻²⁷Omaanta eerokapaeni eero pikimitakoeyarini. Eero pomperatanteeyani eerori. Pikowakirika peewawenante, pamitakoeyerini kameetha atziripaeni: petakotyaaari, eero pomperatashiteeyarini. Panteniri kameetha maawaeni oetarika ikowakoeyemirini. ²⁸Pikimitakotena naaka. Tee ro nopokantyaari naaka jaka kipatsikika nomperatayitapaakimini, inta nopokantari jaka namitakoeyemini, noneshironkateeyemini, nokamawenteeyemini nopinawenanteeyemirorini kaari kameethatatsi pantziri eerokapaeni maawaeni pawijakotanteeyaaari, eero rowashironkaanteemi Tajorentsi.

Retsiyatakotakaakiri riraga Jesoshi kaari kokichaataatsi apite
(*Mr. 10.46-52; Rk. 18.35-43*)

²⁹Rookaeyakaanaanawoni Jesoshi nampitsi owaero Jerikoo. Ikineeyanakinini janta awotsiki itonkaakaantyaariri Jerojareeki. Royaaateyakirini osheki atziri. ³⁰Eeniro ijeeekaki jaga othapikira awotsi irira kaari kokichaataatsi ikaatzi apite. Ikamanteetakiri:

—Kaakitaki Jesoshi.

Roojatzi ikaemantawakari, ikantziri:
—¡Pineshironkatena! ¡Rooma eeroka icharineeteni Iraviirini!

³¹Roojatzi ikijathatakiri piyotaneenchari, ikanteeyawakirini:
—¡Pimaerite!

Eekiro ikaematziri, ishintsithatakiri ikaemakiri:

—Nowinkatharite, pineshironkatena. Rooma eeroka naamagaeyakarini, eerokataki icharineeteni Iraviirini.

³²Ikatziyapaaka riraga Jesoshi, ikanta-paakiri:

—¿Oetaka pikoyiri namitakotemiri?

³³Ikantawakiri:

—Nowinkatharite, nokoyi pikokichaa-takagaena.

³⁴Roojatzi ineshironkatapaakiri, ipampyaakitapaakiri rokikira. Kokichaa-tanee, roojatzi royaatantakari osheki riweshiryaaawentanakari.

Rareetya riraga Jesoshi Jerojareeki, ikiyakotakari ewankari wooro
(*Mr. 11.1-11; Rk. 19.28-40;*
Jowa 12.12-19)

21 ¹Rootzimatapaentsi nareetya Jerojareeki, ari nareetapaa-kyaawo Wetejajee jeekatsiri janta tonkaariki owaero Oriiwomashi. Roojatzi rotyaanantakari riraga Jesoshi apite riyotaanewo, ²ikantakiri:

—Thame peewate jaga nampitsiki, aririka piñaapaakiri wooro tsinani othatakotaka otsipatakari otomi ewonkiri poojoryaakotapaakiri. Pamakinari jaka. ³Aririka ikanteetawakimi: “¿Iitaka poojoryaakotantawori?” pikanteri: “Ikowatziro Awinkatharite”. Ari roepiyemiri intsipaete. Roojatzi ikanantanakimi: “Paanakiniri”.

⁴Ranantakawori iroka, imonkaatziro rojankinatakotzitaririni paerani kamananzirorini iñaani Tajorentsi iitachari Jakariiyashi. Ikantzitakani:

⁵“Pikanteeyerini jeekaeyatsirini janta Jerojareeki: ‘Paamayari iinja Piwinkatharite, kaakitaki. Osheki ikameethaperotaki. Tee riyotzi ikantakaaperota, ikyaakotapaa-kyaari ewonkiri wooro’”.

⁶Roojatzi riyaaanaki riyotaanewo apite iñaapaakitziro wooro tsinani otsipatari

otomi ewonkiri, roojoryaakotapaakiro, ramakiniri. ⁷Ramakiri apite. Nowankitakiniri imitzikaakira kithaarentsi, roojatzi ikyaakotantakari Jesoshi. ⁸Osheki atziri kinantanakawori janta awotsiki iñaawakiri, eejatzi iñaaperoyawakirini maawaeni: ishitashitaantakiri⁸ awotsiki imaathaapaeni ikinapaakirapa wooro. Paashinipaeni ichoonkayitakironi kompiroshi ishitashitakiri awotsiki ikinapaakinta wooro. ⁹Osheki atziri jewateeyakiririni awotsikira. Osheki paashini impaeteentsiri eejatzi. Osheki ikimoshirewenteeyanakirini. Roojatzi ikaemaeyanakini, ikanteeyanakini:

—¡Pamireri irika, rirotaki icharineeteni Iraviirini aamagaeyakarini! ¡Thame apinkathateeyerini! ¡Rotyaantakiri Awinkatharite! ¡Thame añaaperoyeerini! ¡Tema iñaaperotakiri riraga Tajorentsi, tema ikameethaperotzi!

¹⁰Roojatzi rareetakaantapaakina Jerojareeki. Ikemakoeyawakirini maawaeni jerojareejatzi, rojampitawakagaeyanakini:

—¿Ninkama irika pokapaentsirika?

¹¹Rakaeyapaakirini paashinipaeni pokapaentsiri:

—Rirotaki Jesoshi, riraga kamanantzi-rorini iñaani Tajorentsi jeekawitachari paerani Najareeteki, rowaga nampitsi janta Karireeyaki.

**Rookaeyakirini Jesoshi
pimantayitatsirini janta
Tajorentsi pankoki**
*(Mr. 11.15-19; Rk. 19.45-48;
Jowa 2.13-22)*

¹²Ikantaka Jesoshi ikyaakaapaakina janta Tajorentsi pankoki. Iñaapaakitziiri janta inthomaenta osheki amanantatsiri eejatzi pimantatsiri, rootaki opoñaantanakari rookaeyapaakirini maawaeni irirapaeni. Tema rotatsinkitawaetapaakiri maawaeni

imeejate riraga kaampiyawakaayitanaririni iyorikite. Eejatzi ikimitzitarini rirori pimantatsiri jamomo rotatsinkitayitapaakirini maawaeni imeejatepaeni. ¹³Roojatzi ikanteeyanakirini:

—Okantzi Iwaperite Tajorentsi: “Ikantzi Tajorentsi: ‘Iroka Tajorentsi-pankoka okameethatzi pikenkithatakaapiinteeyenani, omaanta eerokapaeni pikoshitashiteeyakarini atziri pokaeyawitacharini jaka Tajorentsi pankokika’”. Tee okameethatzi iroka panteeyakirini.

¹⁴Eejatzi janta ipokashitapaakiri oshekini kaari kokichaataatsi, eejatzi kijopookitatsiripaeni. Retsiyatakoeyawakirini. ¹⁵Riraga jewawentayitziiririni ñanakowenantatsiripaeni eejatzi riraga iyotaantayitziirorini Iwaperite Tajorentsi iñaakirira okaatzi rantakiri. Eejatzi ikemakiri osheki eentsipaeni ikaemaeyakini:

—¡Osheki okameethaperotaki rantayitakirini Jesoshi! ¡Thame añaaperoyeerini! ¡Tema rirotaki icharineeteni Iraviirini!

Omaanta tee inimotanakiri riraga jewawentayitziiririni ñanakowenantatsiripaeni iroka iñaakiri eejatzi ikemakiri. Rootaki ikijantaperotanakiri osheki. ¹⁶Roojatzi ipokashiiyantapaakirini Jesoshi, ikantapaakiri:

—¿Pikemaeyakirini inkaaganki ikantakimiri riraga eentsipaeni? Tee okameethatzi iroka ikantakimirika. Tee okameethatzi ipinkathateeyemini.

Rakanakiri:

—Jee, nokemaeyakirini. Tekirama piñaanatziro Iwaperite Tajorentsi kantakotziirori: “Iñaaperoyeerini eentsipaeni owawijaakotantatsiri iinja”. ¹⁷Roojatzi riyateeyakaantanakinani janta Wetaaniyaki. Ari nomaapaaki.

g 21.8 Rootaki rameteeyarini rirori joriyopaeni ishitashitaantayitziirini pinkathari imaathaaki ipokerika.

Rowamaakiro Jesoshi iyeera

(Mr. 11.12-14, 20-26)

¹⁸Okitejitanaki ipiyeeyakaanakinani janta Jerojareeki. Ari niyanki awotsi itasheyapaaki Jesoshi. ¹⁹Iñaapaakiro awotsinampiki chochoki iitachari iyeera, oshiyawitawo potooki. Ikowawitapaaka ithotemi okithoki, omaanta tekatsi; apatziro iyotashitaka oshi. Teera iñaapaakiro okithoki roojatzi ikanantanakawo:

—Eero iroñaaka papiitero pikithokite ithotanteemiri atziri.

Okantaka rowaga iyeera jampiyashitanaki intsipaete.

²⁰Inkaamani aririka rawijakagaeyanakinawoni rowaga iyeera, noñaawakiorowa ojampishitanaki intsipaete roojatzi nokenkithashiryaakoeyanakironi. Rojampiteetakiri riraga Jesoshi:

—¿Tsika okantanakaka ojampirinkashitantanakari intsipaete rowaga iyeera?

²¹Ikantawakina:

—Kyaaryo, aririka eekiro piyaatatye pameentaperotyaaari Tajorentsi, aritaki imatakaakimiro pantero kimitaworika piñaakirika iroñaaka. Eejatzi pikanteririka Tajorentsi: “Poshirinkero iroka tonkaari janta inkaarekinta, aritaki imatakaakimiro”. ²²Pameentaperotyaaaririka, aririka pamaneri, aritaki imatakaakimiro oetarikapaeni pikowakoteriri.

Roojatzi itharyaakagaeyanakinani Jerojareeki.

Ikanteetakiri Jesoshi: “¿Ninkama otyaantzimiri?”

(Mr. 11.27-33; Rk. 20.1-8)

²³Ikantaka Jesoshi ipiyakagaeyakinani Tajorentsi pankoki, ikyaaki riyotaantapaaki. Roojatzi ipokashitantapaakariri riraga jewawentayitziririni ñanakowe-

nantatsiri eejatzi riraga aataperooteenchari, ikantapaakiri:

—¿Ninkama otyaantaperotzimirika piyotaantariri jorriyopaeni eejatzi petsiyatakoeyantakaririni? ¿Ninkama otyaantzimirika pookantapaakariri pimantatsiri chapinki?

²⁴Ikantawakiri:

—Eejatzi naari, nojampitemi apaani. Aririka pakawakina, aritaki nokamantanakimi ninkarika otyaantakinari.

²⁵¿Ninkama otyaantakiriri Jowa ikaawoshitakotantariri Tajorentsi jorriyopaeni? ¿Rirotakima Tajorentsi otyaantziriri? ¿Atzirima otyaantziriri?

Roojatzi ikantathatawakagaeyantanakani:

—Akanteririka: “Tajorentsi otyaantakiri”, ikantanakaekari: “¿Litaka kaari paapatziyantarikya?” ²⁶Omaanta akantakiririka: “Atziri otyaantakiri”, ikijanakaekari atziripaeni. Tema maawaeni iitashitari Tajorentsi otyaantakiriri Jowa riyotaanantari.

²⁷Roojatzi ikantapaakiri:

—Tee niyotzi ninkarika otyaantziriri. Rakanakiri rirori: —Eejatzi nokimitzitaka naari, eero nokamantzimi ninkarika otyaantakinari nanantawori piñaakotakinarika.

Roshiyakaawentakiniri riraga ñanakowenantatsiri ashitachari apite itomi

²⁸Eejatzi ikanteeyakirini riraga Jesoshi:

—Noshiyakaawentemiri ashitachari itomi apite; ¿iitaka pikenkithashiryaakotakariri eeroka? Ikantakiri itawori ikoñaatzi: “Notyomi, piyaate iroñaaka pantawaete janta noowamashiteki”.

²⁹Rakanakiri, ikantawakiri: “Eerowa niyaatzi”. Ikantaka paata ikenkithashiryaanaa, roojatzi riyaaantaa rantawae-tzi. ³⁰Eejatzi ikantziri paashini itomi:

“Notyomi, piyaate iroñaaka, pantawaete janta noowamashiteki”. Ikantanakiri: “Ari, pawa, niyaate”. Omaanta tee riyaatzi. ³¹Ari, iroñaaka nojampitemi: ¿Ninka kemijantaperotziririka ashitariri ikowakaakiriri?

Ikantakiri:

—Irinta itakawori ikoñaatapaaiki, jantatsiri rantawaetzi.

Ikantakiri:

—Kyaaryo iroka nokantemirika: ranaakoeyemini riraga piyotziriri koriki ipantyaariri oroomajatzii eejatzii rowaga tsinani ñaathapiinteyawitaririni shirampari kaari oemi. Tema raapatzi-yakina rootaki imatantakawori Tajorentsi reewawentakiri rajankaneke. ³²Pamine, paerani ipokawitapaentaga riraga Jowani kaawoshitantatsiri jaga riyoteeyawitapaakimini tsika pikantya piyeekanteeyari kameetha; omaanta eerokapaeni tee pikowaeyini paapatzi-yeeyawakyaarini. Omaanta aapatziyee-yawakaririni riraga piyotziriri koriki ipantyaariri oroomajatzii eejatzii rowaga tsinani ñaathawitaririni shirampari paeni kaari oemi. Piñeeyawitakarini raapatzi-yeeyakawoni okaatzi riyotaakiriri Jowa rootaki ikameethatantari. Omaanta eerokapaeni tee pikenkithashiryaa-neenta, tee paapatziyimaetawakari Jowani.

**Roshiyakaawentakiri Jesoshi
aminirori oowamashi
(Mr. 12.1-12; Rk. 20.9-19)**

³³Iroka paashini roshiyakaawenteeyakiniririni riraga jewateeyatsirini ñaanakowenantatsiri eejatzii riraga iyotaantayitziroirini Iwaperite Tajorentsi. Ikantakiri:

—Pikemaeyawakinani paashini nokantemiri. Eenitatsi apaani pankitzi-rori roowamashite. Eejatzii rotantotakotakiro maawaeni othapiki. Eejatzii

riwetsikashitakiro tsikarika rawishoo-wero oowa rowantyaawori owaaga. Riwetsikakiro eejatzii pankotsi jenokitatsiri, ijeekashitantyaawori aminawiritanteroni oowamashi. Roojatzii riraga ashitawori roowamashite ikantanakiri antawaetziniriripaeni: “Iroñaaka paminenawo noowamashite eejatzii pithamaetakotenawowa. Iinja pipashitena kashetani”. Rakaeyanakirini: “Jee, aritaki, nomatakimiro”. Roojatzii riyaatantanaka rirori paashiniki kipatsi. ³⁴Ojamanitakotanaki roojatzii omonkaatantapaaka irakanaki oowapaeni. Roojatzii rotyaanantawitaka ronampiri-paeni ashitawori roowate, ikantawitawakari: “Piyaate iroñaaka janta pikanteri riraga aminanawori noowamashite ipakaantawakina nashi naari”. Roojatzii riyateeyawitanakani, areeteeyapaakani janta. ³⁵Íñaawakiririka riraga aminayitziroirini oowamashi, rompojawakiri apaani, tok; eejatzii paashini rowamaawakiri, shemi; omaanta paashini rompojantawakari mapiki, shemi. ³⁶Ikanta riraga ashitawori roowamashite eekiro rotyaanantakitzi ronampiri paeni. Ikantaka aminirorira oowamashi ithonkawakiri, rowamaakiri ikimitaakirira paashini jewatapaentsiri. ³⁷Roojatzii ikenkithashiryaa-naka ashitawori roowamashite ikantzi: “Iroñaaka notyaanteri notyomi. Aamaaka eero rowamaawakiri irira. Rirotaama ipinkathatawakiri”. Roojatzii rotyaanantawitanakari itomi. ³⁸Ikantaka íñaawakirira roojatzii ikantawakaantana: “Kaakitakira riraga itomi ashitawori roowamashite. Aririka ikamaki paata ashitariri, rirotaki poyaateeyaarini iriri; tema rirotaki ashiteeyawoni. Iroñaaka thame owamaawakiri. Aakoteeroota aaka roowamashite”. ³⁹Roojatzii roerikawakiri shepik, raanakiri janta othapiki,

rowamaakiri, shemi. ⁴⁰¿Oetaka pikenki-thashiryaari eeroka? ¿Ipokaerika ashitawori roowamashite tsika ikantee-yapaakirinika riraga antawaeteeyawitanaririni roowamashiteki?

⁴¹Rakaeyanakirini:

—Ari rowamaeyapaakirini maawaeni, roojatzi raminanteeya paashini riroperotatsiri amineenirini eejatzi pakaantapiintenirini irakapaetetaneerika rotyaanteeniri rirori rashityaari.

⁴²Roojatzi ikantawakiri rirori Jesoshi:

—Tekirama piñiuro okantziri Iwaperite Tajorentsi:

“Itheenkakiro mapi riraga wetsikirori pankotsi, omaanta iñaapero-takiro Tajorentsi okameethatzi: tema okijotakaakiro maawaeni pankotsi. Rooma ikameethataki Awinkatharite, tema otsikanatakaworoña maawaeni rantziri”.

⁴³Rootaki nokanantakimiri: eero

piñeeyirini Tajorentsi eerori ipinkathariwenteeyeminimi. Omaantakya reewawenteeyerini paashinijatzitatsiri atziri: riraga pinkathataperoyakiririni eejatzi aapatziyaperoyakaririni.

⁴⁴Naaka oshiyakawori rowaga mapi: tema nokenkithatakotziro kameethaperotatsiri. Ninkarika kaari aapatziyawakyaawoni kyaaryooperotatsiri, aritaki rowashironkaakya: riyaaate janta ikemaatsityaawonta, ashi rowaero.

⁴⁵Riraga jewawentayitziririni ñanakowenantatsiripaeni eejatzi riraga warijeeyopaeni ikemaeyantawakaworini roshiyakaawentayitakinirini Jesoshi roojatzi riyotakoeyantawakawoni rirotaki irirapaeni roshiyakaawenteeyakiririni. Tema tee raapatziyari rirori.

⁴⁶Ikowaeyawitanakani raakaanterimi Jesoshi omaanta ithaawanteeyakarini atziripaeni. Riyotaki atziripaeni riraga Jesoshi rirotaki kenkithatakotziriri Tajorentsi, rootaki kaari raantari.

**Roshiyakaawentakiri Jesoshi
kaemakaantawitariri atziripaeni
rowakaeyaarimi**

22 ¹Rapiitakiniri eejatzi Jesoshi roshiyakaawentakirini piyotawenteeyakaririni, ikanteeyakirini:

²—Noshiyakaawentemiro tsika ikanta Tajorentsi ipinkathariwenantzi. Ikimitakari riraga pinkathari. Eenitatsi itomi owakira aatsiri iina. Ikantaka riraga ashtariri ikowaki riweshiryaawentyaari itomi, rootaki ikaemakaananteeyakaririni inampijatzi rakiyoteri rowakayaari.

³Rotyaantakiri apanipaeni ronampiri romiñaawitakitari atziripaeni ipokeeta rowaeyaani, omaanta tee ikowaeyini ipoke. ⁴Rapiitakiri rotyaantawitanakari paashini ronampiripaeni, ikantawitakari: “Piyaaataate pikamantaateriita riraga ikamantakitziro inkaaganki itawitakitari: ‘Pojataki kaniri eejatzi iwatha, oyiitaka maawaeni’. Thame powakitya”. ⁵Omaanta riraga romiñaawitakitari tee ikowaeyini ipoke. Jateeyakini tsikarikapaeni: riyaaatzi apaani janta rowaneki, paashini ikinanaki riyomparita. ⁶Omaanta paashinipaeni ragaeyawakirini rotyaantawitakari, ranteetawakiri pok, pok; ipajapajaateeyakirini osheki rowashironkaeyakirini roojatzi rowamaantakari. ⁷Ari ikemaki riraga jewatatsiri, antawo iktanaka. Roojatzi rotyaanantanakari joraaropaeni riyaaate rowamaeri owamaantatsiripaeni. Riraga joraaropaeni ithonkakitziro maawaeni, eejatzi ipankopaeni rootakiro maawaeni. ⁸Roojatzi ikanantanakari paashinipaeni ronampiri. “Mataka maawaeni owanawontsi oyiitaka. Omaanta rirori ikanteeyawitakitari inkaaganki: ‘Tee ikameethatzi’, tekatsi okantya ipokanteeyaarini, rooma tee ikameethatzi. ⁹Piyaatanaki iroñaaka

janta awotsikipaeni antawopetatziki, pomiñaanakiri maawaeni piñaanakirira. Pikanteri: “Thame nakiyotemi kaniri: rooma aaki notyomi iina”.¹⁰Ikantaka ronampiripaeni jateeyanakini, ramayitapaakirini ikaatzi iñaayitaktizirini janta, kameethatzinkaripaeni eejatzi kaari kameethatzinkaripaeni. Rareetakagae-yakarini ipaeyapaakirini kithaarentsi rooperori.¹¹Roojatzi ikyantapaaka rirori jewawenantsiri riwethatantawakari pokayiteentsirinipaeni, ramina-paaki jaga; roojatzi iñaapaakiri apaani shirampari kaari kithaatacha kameetha.¹²Itonkiyotapaakari, ikantapaakiri: “Niyompari, nopawitanakimi inkaaganki kithaarentsi kameethari pikithaawentyaarimi notyomi oemoshi-ryaantyaariri. ¿Iitaka kaari pikithaata-tantawo?” Omaanta imaeritashitaka.¹³Roojatzi riraga pinkathari ikanantakari ronampiripaeni: “Payeri irika poojoteri rakoki eejatzi iitziiki, pookeri inteena otsiteniperotzinta rowaga paamariki kaari tsiwakanitatsini, ashi royeror rirori janta, riraya eejatzi ratsikaekitya tyakiririri, osheki ikemaatsityaawo”.

¹⁴Naakiro, eejatzi ikimiwitaka Tajorentsi, ikaemakaantawitakari maawaeni atziri rawijakotanteeyaarimi, omaanta eero roshekitziki kyaatsini, apatziro apaanipaeni owawijaakotaa-chani.

Riyotaakiri Jesoshi warijeeyopaeni ranteniri pinkathari ikowakaeriri
(*Mr. 12.13-17; Rk. 20.20-26*)

¹⁵Ikanta ikijeeyanakani riraga warijeeyopaeni roojatzi ishitowantanaa ikenkithata-kaawakagaeyakani, ikanteeyini:

—¿Tsika akanterika Jesoshi akompita-kaantyaariri, akijakaantyaariri?

¹⁶Roojatzi rotyaanteeyantakarini irirapaeni riyotaanewopaeni itsipateeya-

karini riraga oyaateeyiririni Erooreshi. Ipokashitakiri Jesoshi, ikantakiri:

—Iyotaantatsiri, niyotzi piñaawae-tziro rooperotatsiri: tee pitheeya. Eejatzi kameetha piyotaantziro Iwaperite Tajorentsi eejatzi eero pikemijantaperotziri atziripaeni oetarika ikantawitemiri rirorika pinkathari kaaririka pinkathari. Eekiro piñaawaetatziiro kameethatatsiri.¹⁷Iroñaaka pikantena oetarika pikenkithashiryaari. ¿Okameethatzima aperipinkathari, riraga Seesari ayorikite? Tema irira kaari joriyyo. ¿Terikama okameethatzi?

¹⁸Riraga Jesoshi riyotakotakiri ikowae yawitakani ramatawiterimi ikompitakaantyaaririmi. Rootaki ikanantanakariri:

—¿Eerokapaeni oshiyakaawaetashitachari paapatziyarimi Tajorentsi! ¿Iitaka pamatawitantenarimi? ¹⁹Poñaayenari koriki pipapiintziriri oroomajatzi.

Roojatzi ramantakanari apaani ikithoki koriki iitachari tenaaryo.

²⁰Roojatzi ikanantawakari:

—¿Ninkama ashitawori ipoo owakoteencharika? ¿Tsikama itzimika ashitawori iwaero jankinateencharika?

²¹Rakanakiri:

—Kaarima riraga Seesari.

Roojatzi ikanantanakari:

—Panteniri irinta ikowakaakimiri; eejatzi pantziyaanari riraga Tajorentsi ikowakaakimiri.

²²Ikemaeyantawakaworini maawaeni iroka, ari rotsikanateeyanakarini, tekatsi paashini ikantaneeriri. Roojatzi rookantanaari: jateeyaneeni.

Ikamantakiri Jesoshi saroseeyopaeni “Kyaaryo, apiriintee eejatzi”
(*Mr. 12.18-27; Rk. 20.27-40*)

²³Roojatzi ipokapaaki saroseeyopaeni. Iitashiwitakawo eero apiriinta añagae

eejatzi, eero aatzi jenokinta. Ipokashita-paakiri, ikantapaakiri riraga Jesoshi:

²⁴—Iyotaantatsiri, ikantzini Moeseeshi: “Eenitatsirika shirampari iina, omaanta tekatsirika itomi, aririka ikamaki, okameethatzi ragaero iinani rirentzi itzimakaanteeyaawori otomi. Itzimapaakirika otomi kimiwitanaka rirotaki ashityaarini rirentzini itomi”.
²⁵Paerani eenitatsi atziri ikaateeyini 6 rirentzi. Itanakawori rantaritzii raawitaka iina, omaanta tee itzimakaero eentsite. Ikamashitaka. Ikantaka paashini rirentzi roojatzi raantawitaawo rirori. ²⁶Eejatzi rirori tee itzimakaero eentsite. Ikamashitaka rirori. Eejatzi ikimiteeyakani maawaeni rirentzipaeni, aawitawori iinani rirentzini. Tee itzimakagaeyironi eentsite. Ikamashiteeyakani maawaeni. ²⁷Impaete okamae roori. ²⁸Aririka ipiriinteeyaneeni iinja, ¿ninkama iinanteeyaawoni? Tema iinanteeyakawonika paerani maawaeni.

²⁹Roojatzi ikanantanakari rirori:

—Osheki pikompitakawo. Tee pikemape-rotziro okantziri Iwaperite Tajorentsi, eejatzi tee piyotakoperotziri itajorentsi perotaki. ³⁰Aririka ipiriinteeyaneeni rañagae eejatzi, tekatsi agaeroni iinja. Maawaeni piriintaachani eero ragae iinapaeni. Omaanta ikimitakoeyarini ronampiripaeni Tajorentsi jenokinta. ³¹Riraga kamaawitachari ari ipiriintee iinja, tema piñaanatziro ikantziri Tajorentsi iwaperiteki: ³²“Naaka Tajorentsi, raapatziyanewo Awaraama, Ijaaka, Jakoowo”. Naakiro, tee ikantzi: “Raapatziyawanaga paerani”. Omaanta eeniro aña ishira janta jenokinta, roojatzi ikanta raapatziyari ironaaka rootaki ipinkathariwenantariri Tajorentsi.

³³Ikemantawakawori iroka riraga piyotawenteeyakaririni ari imaeriyana-kini, rotsikanateeyanakarini, ikanteeyanakini:

—Kameetha riyotaantzi Jesoshi.

**Ikamantziri Jesoshi oetaka
okowakaaperoteeri Iwaperite
Tajorentsi
(Mr. 12.28-34)**

³⁴Ikemaeyantakaririni warijeeyopaeni kameetha rakakiri riraga Jesoshi saroseeyopaeni, romaeryaakiri ipiyoteeyakani ipokashiteeyapaakirini rirori. ³⁵Ikwawitaka ikompitakayaarimi warijeeyopaeni. Ikaatziri apaani iyotaantziro Iwaperite Tajorentsi, riyoperotziro okantziri. Ikantawitapaakari:

³⁶—Iyotaanari, eenitatsi osheki iyotaakaeri Iwaperite Tajorentsi: ¿tsika otzimika kameethaperotatsiri kamina-gaantsi akemijantaperoteri?

³⁷Ikantawakiri rirori:

—Rootaki iroka kameethaperotatsiri: “Pinintashireperoteri roña kameetha Tajorentsi, riraga Awinkatharite. Pikyaaryoowentero pinintashireperoteri maawaeni pajankaneki, eejatzi maawaeni pishireki, eejatzi pikantyaani pikenkithashiryaapiintyaari”. ³⁸Rootaki anaakotantaperotatsiri maawaeni kaminagaantsi Iwaperiteki Tajorentsi. ³⁹Eenitatsi paashini, kimitawori: “Okimita osheki pinintaperotaka eerori, pikimiteerira paashinipaeni atziri, pinintaperoteri maawaeni”. ⁴⁰Aririka pantero iroka, aritaki pimonkaatero maawaeni rojankinatziro paerani Moeseeshi, eejatzi rojankinatziro riraga kamanantayitziro rirori iñaani Tajorentsi.

**¿Ninkama iriri Jesokirishito?
(Mr. 12.35-37; Rk. 20.41-44)**

⁴¹Eenirowa ipiyoteeyakani warijeeyopaeni, ⁴²rojampiteeyakirini Jesoshi:

—¿Iitaka pikenkithashiryaakotziro Rotyaantanewo Tajorentsi, riraga Owawijaakotantatsini? ¿Ninka tomintaririka?

Ikanteeyanakirini:

—Rirotaki icharineeteni Iraviiri.

⁴³⁻⁴⁴Ikantakiri:

—Paerani ojankinatakaakirini Ishire Tajorentsi Iraviirini, ikanantari Rotyaantanewo Tajorentsi: “Nowinkatharite”. Rooma piyotziro Iwaperite Tajorentsi okantzi: “Riraga Pawa Tajorentsi ikantakiri Nowinkatharite: ‘Pijeekimotena nakoperoki, pitsipatena eewawenteri atziripaeni. Pijeekanaki roojatzi nothonkantakyaari maawaeni kijakimiri’”. ¿Iitakakya ikanantariri riraga Iraviirini paerani: “Nowinkatharite”? ⁴⁵Tema ikenkithatakotzitarini Iraviirini Rotyaantanewo Tajorentsi, ikantziri: “Nowinkatharite”. ¿Tsika ikantyaari Iraviirini ipinkathateeri icharineeteni impaetatsiri ijeeki? Rooma ametakawo apinkathatziri jewateeri.

⁴⁶Imaeritashiteeyanakani maawaeni. Tekatsi akaneentsini eechonkiini. Eejatzi paashiniki kitejiri tee rapiiteeri rojampitaneeri: ithaawantanakari rapiiterimi rojampiterimi eejatzi.

Ikantzi Jesoshi: “Eero poshiyakotari iyotaantawitawori Iwaperite Tajorentsi eejatzi warijeeyopaeni”

(Mr. 12.38-40;

Rk. 11.37-54; 20.45-47)

23 ¹Ikanteeyakirini riraga Jesoshi piyotawenteeyakaririni eejatzi naaka maawaeni riyotaanewo:

²—Irira iyotaantzirori Iwaperite Tajorentsi eejatzi irira warijeeyopaeni rirotaiki poyaatariri Moeseeshini riyotaantziro Iwaperite Tajorentsi.

³Okameethatzi pikemijantaperotero oetarikapaeni ikantzimiri omaanta eerokya pantziro rantziri. Ikantawitzimi: “Ari pikantya, kameetha pijeeki”, omaanta tee ijeeki rirori kameetha.

⁴Osheki opomeentsitzimotzimi pantero maawaeni riyotagaeyakirini, omaanta

tee riyoteemi maawaeni okaatzi okantziri Iwaperite Tajorentsi, eejatzi tee ipomeentsiwentzimaetawo rantero rirori oetarika ikantawitakimiri. ⁵Rantashitawo oetarikapaeni piñaantyaariri, piñaaperotantyaariri ikameethatzi. Tema romaawakotakawo eechonkiini Iwaperite Tajorentsi rakoki eejatzi roojoyinatakotzitakawo ipankaki, pikanantyaari kameetha raapatziyaperotakari Tajorentsi. Eejatzi rowaneentashitaka ikithaashitetziitakawo ikantakaaperotashitaka. ⁶Aririka rowaeyani, ikowaperotzi itsipatapiintyaari jewatatsiri. Eejatzi ikimitzitaka janta pankotsiki ipiyotantapiintarira joriiyopaeni ikowaperotaki itsipatapiintyaari jewatatsiri janta. ⁷Ikantakaaperotashitaka rootaki ikowantakari kameetha piwethateeyaarini janta aririka pitonkiyotyaari, eejatzi ikowaki pikanteeyerini: “Iyotaanari”. ⁸Omaanta eeroke, eerokya pikimitakotari. Eero pikowanaki ikanteetemi paashinipaeni: “Iyotaanari” iñaaperotantemiri. Maawaeni eerokapaeni pimonkaatawakaagaeyakani: eerokataki yeeyipaeni. Apatziro Rotyaantanewo Tajorentsi rirotaiki pikanteri: “Iyotaanari”. Okameethatzi apatziro piñaaperotari irira. ⁹Jaka kipatsikika, eero pikantashitari paashinipaeni atziri: “Pawa”. Omaanta apatziro pikante Pawa riraga jeekatsiri janta jenokinta, eejatzi piripero eejatzi pirithori jaka kipatsiki. Tekatsi paashini pikanteri. ¹⁰Eejatzi eero pishinetziri ikanteetashiyitzimini: “Neewatzinkarite”. Eenitatsi peewatzinkarite papintzite apaani, naaka riraga Rotyaantanewo Tajorentsi. ¹¹Pikowakirika peewawenante, pityaawo pamitakotapiinteri paashinipaeni, pineshironkateeyerini. ¹²Aririka pikante: “Naaka Neewawentemi, osheki nokameethatanaki”, aritaki

ipashiwentakagaeyakimini Tajorentsi. Aririka pikante: “Tee nomatziro apaniroeni, Pawa Tajorentsi, pamitakotenari”, roojatzi ramitakotemi, imatakayemiro, kameetha peewawenantaariri atziri.

Rootaki ikanteeyanarini rirori.

**Ashironkaamatsitemiini
iyotaantzirori Iwaperite Tajorentsi
eejatzi warijeeyopaeni**

¹³Roojatzi ikantakiri Jesoshi iyotaantayitzirorini Iwaperite Tajorentsi eejatzi warijeeyopaeni:

—¡Ashironkaamatsitemiini! Poshiyakaawaetashita paapatziyari Tajorentsi, omaanta osheki pamatawitakiri atziripaeni. Kaari rooperori piyotakiriri oetarika ikowakaawitariri Tajorentsi riyoteeririmi.

Ashironkaamatsitemiini iinja powashironkaeyaani osheki. Eero paapatziyari Tajorentsi ipinkatharitakaantemiri pajankaneki, eejatzi eero pishinetziri paashinipaeni atziri raapatziyari ipinkatharitakaantaariri rajankaneki. ¹⁴Eeroka oshiyakaawaerintzi pikoyi paapatziyaarimi Tajorentsi. Osheki netakotakimi rooma paata ari powashironkaaperoyakyaani. Osheki paapithatakiro opankopaeni kamaentsiripaeni oemi. Tema osheki pojanthaashitawo pamanaawaetashitari Tajorentsi. Omaanta tee paapatziyawo iñaani, rootaki rowashironkaantaperotemiri osheki iinja. ¹⁵Eeroka poshiyakaawaetashita paapatziyarimi Tajorentsi. ¡Ashironkamatsitemiini! Pamatawitantaki osheki rootaki powashironkaanteeyaarini iinja. Piyaate tsikarika piyotaantawityaaririni paashinijatzitsiri atziri ipeyanteeyari joriyo roshiyantemirimi eerori rootaki riyaatanteeyaarini rirori janta paamariki kaari tsiwakanitatsini.

¹⁶Osheki rowashironkaaperoyemini Tajorentsi. Pikimitakoeyakarini kaari kokichaatsini ikathatziri paashini kaari kokichaatsini. Rooma tee piyotziri

Tajorentsi rootaki kaari pimatantawo piyoteeri kameetha paashinipaeni atziri. Pikantashita: “Aririka akante: “Tema ojeeki Tajorentsipanko jaga, piyotantyaari eero namatawitzimi”, pikenkithashiryaaashita okameethatzi pamatawitante. Omaanta aririka pikante: “Tema ijeeki oerotatsiri pinatachari osheki janta Tajorentsipanko-kinta, piyotantyaari tee namatawitzimi”, tema kyaaryoopero piñaawaetzirito kameethatatsiri. Kaari pamatawitantzi”.

Teemaeta piyotziri Tajorentsi oetarika ikowakaakimiri. ¹⁷¡Eeroka majontzi! Osheki piñaawaetashitaka. ¿Oetaka kameethaperotatsiri? ¿Ooroma kameethaperotatsiri? ¿Tajorentsipankoma kameethaperotatsiri? Tema rashi Tajorentsi Tajorentsipanko. Rootaki Tajorentsipanko kameethatakanakiriri ooro ojeekakira.

¹⁸Eejatzi tee okameethatzi pikantashita: “Aririka akante: “Tema ari ojeekaki aritaari ataantapiintanariri Tajorentsi apira, piyotantyaari eero namatawitzimi”, aritaki ayotzi kameetha amatawitante. Omaanta aririka akante: “Tema ari eenitatsi apira owamaakiniri Tajorentsi ataakiniri janta aritaariki, piyotantyaari eero namatawitzimi”, ari piyotzi eero amatawitantziroña.

¹⁹¡Eeroka kaari kokichaagantzi! ¿Iitaka kameethaperotatsiri? ¿Rirotakima pipira? ¿Rootakima aritaari pitaantanariri Tajorentsi pipira kameethatatsiri? Tema rashi Tajorentsi aritaari rootaki ikameethatakananakawori pipira pitaakiniri Tajorentsi”. ²⁰⁻²²Paminetya, osheki pikantzi: “Tema eenitatsi aritaari ataantapiintanariri Tajorentsi apira”, “Tema eenitatsi Tajorentsipanko”, “Tema eenitatsi jenokinta”, oetarikapaeni. Tee okameethatziroña pikantashitawo, tema piitashiwitaka okameethatzi pamatawitantzi.

¿Piitashitama tee ijeeki Tajorentsi? Tema ijeeki, eejatzi ari rowashironkaawentakimiro maawaeni pamatawitantzi.

²³¡Ashironkaamatsitemiini eerokapaeni

warijeeyopaeni eejatzi iyotaantziroripaeni Iwaperite Tajorensi! Poshiyakaawaetashita paapatziyari Tajorensi, aritaki rowashironkaaperoyakimini Tajorensi iinja. Pamine, eenitatsi eechonkiini panteeyawitakarini. Paakirika piyorikite 10, apaani pipakiri Tajorensi. Paakirorika piwankiri 10 meentashi, koraanteroshi, eejatzi tsirikana 10, apaani maawaeni irowa pipakiriri Tajorensi. Rootaki panteeyawitakarini eechonkiini; omaanta eenitatsi kameethaperotatsiri ikowakaaperotawitakimiri Tajorensi, omaanta iroka tee pantziro. Ikwakaawitakimiri kameetha pijeeki, eejatzi pineshironkateyerini paashinipaeni atziri, eejatzi pikyaaryoowenteniri okaatzi ikowakaakimiri rirori. Maawaeni iroka roowitaka kameethaperotawitachari panteeyerinimi. Eekirokya impaetanaki pipashityaari apaani oshi, maawaeni paakiri.

²⁴¡Tee piyoteeyini! Pikyaaryoowentawitakawo kaari ikowakaaperotzimi Tajorensi. Omaanta tee pikenkithashiryaperotzimaetawo rowaga ikowakaaperowitakimiri. ²⁵¡Ashironkaamatsitemiini eerokapaeni! Poshiyakaawaetashita paapatziyarimi Tajorensi, omaanta ari pashironkaperoteeyaani iinja. Pamine, pameteeyawitawoni pikiwaeyironi pimirimento eejatzi piwiratote otapiikira, omaanta tee pikiwimaetawo inthomaenta. Rootaki oshitzinatantayitakarini rooma tee pikiwiwo. Eejatzi pikimiwitakawo eerori pimirimento. Ñaakiro, osheki pikiwayitzironi pakopaeni, pikameethatantayarimi, omaanta tee paapatziyaari Tajorensi pikameethatantayarimi. Tema eejatzi piñaawenashiryagaero oetarika pashitantawori apatziro eeroka, osheki paapithatziiri okaatzi rashitari paashinipaeni. ²⁶¡Eeroka warijeeyopaeni kaari kokichaatsi: tee piyotziroña pantero kameethaperotatsiri! Aririkami pityaawomi pikameethatanakimi pajankaneke, roojatzimi okameethatzimi

iñaaperotantemirimi Tajorensi, eejatzi atziripaeni. ²⁷Ashironkaamatsitemiini eerokapaeni iyotaantawitawori Iwaperite Tajorensi eejatzi warijeeyopaeni. Osheki pamatawitantaki rootaki rowashironkaanteeyemirini osheki iinja. Pikimiwitakawo omoo impeeta romonkyaantapiinteetariri kaminkari. Kameetha owaneenkawitaka jeñokiini kitamaawitaka omaanta janta inthomaenta shitzitanaki. Tema yeekitaki itonkipaeni kaminkari. ²⁸Ari pikimitzimotakari atziri pikameetha-temi, iñaaperoeyantawitakimiriniriroripaeni okaatzi pantziri. Omaanta tee pikameethatzimaeta pajankaneke, osheki pamatawitantzi eejatzi osheki pantapiintakiro kaari kameethatatsi. Tema pitheeyashita. ²⁹⁻³⁰Ashironkaamatsitemiini eerokapaeni oshiyakaawaerintzi paapatziyari Tajorensi: osheki powashironkaaperoyeanyi iinja. Iroñaaka pimoontashiyitakirini kaminkari powantyaanariri itonkipaeni. Eejatzi poshirinkantayiteeyaririni itakaantaworini kamaentsiri paerani, riraga rowamaayitakirini pichariniiteni riraga kamanantayitzirorini iñaani Tajorensi. Powaneenkayitakironi rowaga tonkitsipankopaeni kameetha. Pikitayitantaririni kameethatzinkaripaeni rajankaneke eejatzi pikantayitzini: “Aririkami nokoñaatzitakyaami paerani ikoñaatantakari nochariniiteni, eero nokempiyarimi naari nowamaeri rirori, riraga rowamaakirini nochariniiteni”. ³¹Tema pikantakotashita eeroka apaniroeni aririka pikantee-yeni: “Nochariniiteni riraga owamaakiririni kamanantayitzirorini iñaani Tajorensi”. Pikantashita: “Eero nakawentziri riroripaeni”. Pamatawitashitaka eeroka apaniroeni. ³²Eejatzi eerori iroñaaka pikimitakoeyakarini. Eerokateeyakini owamaantatsiri. Aritaki pimonkaatakiro ritakarini rantakiri pichariniiteni. ³³¡Kimi-teeyakimini maankipaeni! ¡Tee pikameethaperoeyini! ¡Piitashitama eero

rotyaantzimi Tajorentsi paamarikinta kaari tsiwakanitatsini?

**Ikanteeyakirini Jesoshi:
“Rowashironkagaeyakimini
Tajorentsi”**

³⁴Eekiro riyaatayee ikanteeyirini riraga Jesoshi:

—Notyaantemiri iinja paashinipaeni kamanantayiterorini iñaani Tajorentsi, rirotaki iyothaniperotatsiri eejatzi iyotaantatsiri. Notyaantemiri riyoteemi kameethaperotatsiri. Niyotakotakimi eero paapatziyawakari, inta powamaagaantashiteeyawakyaarini apanipaeni eejatzi apanipaeni pikentakotakaantawakiri, riraga paashinipaeni pipajapa-jatakaantawakiri janta pankotsiki pipiyotantapiintarira eejatzi paashinipaeni pikijagaantawakiri tsikarika ikinayitakini. ³⁵Eenitatsi kaari kameethatatsiri pantakiri eerori, rooma inimotakimi eerori ikameeta maawaeni kameethatzinkari: ritanakawo rowamaakiri riraga Aweerini eejatzi ikantanaka paashinipaeni maawaeni riro oweyaantapaakawori riraga Jakariiyashi, riraga itomini Perekiiyashini. Rowamagaeyakirini pichariniiteni janta Tajorentsiipankoki okaakiniki aritaari. Aririkami pikoñaatzitakyaami eeroka, arimache pakawentakirimi eerori. Ashi poyiro powamaantzi. ³⁶Kyaaryootaki iroka nokantemiri. Ari pimonkaatakiro paata iroka nokantakimiri. Ashi poyiro powashironkaeri paashinipaeni atziri kameethari. Rootaki ikanantemiri Tajorentsi: “Eenitatsi pantani”. ³⁷¡Ashironkaamatsitemiini jerojareejatzipaeni! Eerokapaeni powamaakiri rotyaantane-wopaeni Tajorentsi: tema pompojantakari mapi kamanantayitzirorini iñaani Tajorentsi. Okimitziriranki tyapa ojatewirinikitziri iyeerikini eejatzi nokimiwitaka naari, osheki netakoeya-

witakimini. Nokowaperowitaka nowawijaakoeyemini omaanta eerokapaeni tee pikowaeyini namitakoe-yemini. ³⁸¡Pamine sha! ¡Iroka pinampika! Ero roojatzi okanteetatyeeyaani ojeeki. Tekatsi jeekatsini iinja. ³⁹Eero papiitaana piñaagaana. Apatziro piñaagaena iinja, pikanteerika: “Kameethaperotaki Jesoshi, rirotaki Awinkatharite, riraga Rotyaantanewo Tajorentsi”. Osheki pikimoshirewenteeyanakinani. Rootaki ikantakiriri riraga Jesoshi.

**Iinja ishekiroryagaeteero
Tajorentsiipanko
(Mr. 13.1-2; Rk. 21.5-6)**

24 ¹Roojatzi riraga Jesoshi riyowantanaa Tajorentsiipankoki roowiteenchami riyaate. Nopakashiteeyapaakirini naakapaeni riyotaanewo naminakagaeyapaakirini notsikanateeyapaakawoni maawaeni Tajorentsiipanko. ²Roojatzi ikanteeyantanakarini: —Piñaakiro maawaeni iroka pankotsika. Piñaawitakawoka iroka pankotsi iroñaaka. Iinja eero piñaagaero eejatzi. Ari ishekiroryagaeteero maawaeni okaatzi piñaawitakarika.

**Tsika okantyaaka
rootzimateentsirika ipokae Jesoshi
(Mr. 13.3-23; Rk. 21.7-24)**

³Roojatzi niyaateeyanakini tonkaariki oetachari Oriiwomashi, notonkaanaki, tonka, tonka. Areeteeyapaakinani tonkaariki, ari imakoryaapaaki Jesoshi, roojatzi niyaatashitapaakiri nokantapaakiri: —Pikamanteeyenani: ¿tsika okaateka ishekiroryaanteeyaawori irona pankotsipaeninta? ¿Iitaka iyotakayenani iinja tsika okaateka pipokantyaari, othonkanteeyari kipatsi?

⁴Ikantanakiri riraga Jesoshi: —Kyaaryoowa, ramatawitheetzimikari iinja. ⁵Eenitatsi oshekiniki pokatsinipa

kantapaentsini: “Naaka Rotyaantanewo Tajorentsi”. Kyaaryoowa, ramatawita-shitzimikari rirori. ⁶Pikemakopiinteeyeroni omanataantsi. Pikemaeyerini atziri ikanteeyeni: “Romanatawakaeyatyaani paashinikipaeni nampitsi eejatzi paashiniki kipatsipaeni”. Omaanta eero pithaayi. Aritaki okantyaari romanatawakaeyaani. Omaanta tekira omonkaatya maawaeni nokantakimiri, okaatzi nopokanteeyari. Tekira othonkanteeyari kipatsi. ⁷Atziri jeekatsiri paashinikipaeni kipatsi ari ikijawakayitanakyaani jeekatsiri paashini kipatsi, romanatawakaeyaani. Itasheyeeyanakini, tekatsi ragae rowaeyaarini. Opokaeyeni antawo mantsiyarentsi. Omoyekapiintya kipatsi, othonkayiteroni tsikarikapaeni omoyekya. ⁸Omaanta tekiraata omaperota ikemaatsitaperotyaaawo katsiri.

⁹Eekiro riyaatatye e ikamantawakina: —Riyotakimirika atziri paapatziyakina, rowashironkaeyemini ikemaatsitakagaeyemironi osheki katsiri, rowamaakaantemi, ikijeeyemini maawaeni atziri. ¹⁰Osheki atziri piyakoteeyaworini ranteero kaari kameethatatsi, roojatzi rookanteeyawo raapatziyari Tajorentsi. Ikijayitanakirini paashinipaeni kemijantzinkari raakaantayitanakirini. ¹¹Iinja osheki pokatsini theeyashitachani ikantapaaki:

—Naaka iyotaantzirori Iwaperite Tajorentsi. Tema ramatawiteeyashitakarini osheki aapatziyawitakariri Tajorentsi. ¹²Eekiro riyaaanakitye e atziri rantaperotanakiro kaari kameethatatsi rootaki rookantanakyaawori inintashiretawakaeyaani eejatzi ipeyakotantanakyaariri Tajorentsi. ¹³Omaanta ninkarika kijokiro owaperotenani ikanteetatyaaani raapatziyana rirootaki nowawijaakoteeyerini. ¹⁴Piyaa-

takayero noñaani eerokapaeni maawaeni aapatziyanari. Piyaate maawaeniki kipatsi, pikanteri maawaeni atziri nokowaki nowawijaakoteri. Omonkaatapaakyaarika maawaeni iroka, roojatzikya omonkaatantapaakya maawaeni nokantzitakimiri.

¹⁵Eekiro riyaatatye e ikamanteeyanani: —Paerani rojankinatzi Intañeeri, riraga kamanantzirorini iñaani Tajorentsi, ikantzini: “Aritaki ipokaki iinja jaga Tajorentsi pankonakiki osheki kaari kameethatatsini, reewanaperoeyashiteeyakawoni okaatzi jeekayitatsirini jaga maawaeni”. Tema piyotziro iroka nokenkithatakotziri. Aririka piñaakiripa atziri rantapaakirorika okaatzi rojankinatztakarini riraga Intañeeri rootaki piyotantanakyaari irika nokamantakotziri. ¹⁶Roojatzi pijeekirika Joreeyaki, pishintsite pishiyeyanakini tonkaariki. ¹⁷Aririka pijeeki inkokironta, eero pikyaapanaatzi inthomaeki pipankoki paantapanaatyaawori powaagawo, inta pishiyaperotanaki. ¹⁸Eejatzi aririka pijeeki owantsiki, eero pipiyashitapanaatawo paashini piithaari. ¹⁹Ashironkaamatsiteroeni paata tsinani motzitatzi eejatzi thotatsiri eentsite eero omatziro oshiyaperota kameetha. ²⁰Kaakitaki iinja pishiyapithatyaari omaanta pamaneri Tajorentsi okantya eero pishiyanta inkanipaetekii, eejatzi eero pishiyanta kitejiriki pimakoryaantapiintari.

²¹Eejatzi ikantziri riraga Jesoshi: —Osheki piñeero iinja opomeentsitzimoteeyemini. Pashironkaaperotanakyaaroña, panaakoteri maawaeni itakaantaworini atziri paerani pashironkaeya. Eejatzi eero iñiiri maawaeni impaetatsiri ijeeki okimitaka iroka. ²²Aririkami ojamanitemi rowashironkaeyeminimi, ari pithonkaeyakyaanimi, omaanta riraga Tajorentsi ikaminthaakiri maawaeni aapatziyariri

riyoyeeyakirini, rootaki kaari ojamaniantya rowashironkaemi. ²³Eejatzi iitarika kantakimini: “Areetapaaka Rotyaantanewo Tajorensi riraga Owawijaakotantatsini; pamineru irika”. Paashini kantatsini: “Irinta areetapaaka janta”. Omaanta eero paapatziyari. ²⁴Kaakitaki iinja osheki amatawitantatsiri ikantapaaki: “Naaka Jesokirishito riraga owawijaakotantatsiri”. Omaanta kaari. Paashinipaeni ikante: “Naaka iyotaantzirori Iwaperite Tajorensi”. Ramatawitantayitapaakyaaririni atziripaeni tema itajorensijeempiyaashitapaakya. Eejatzi aritaki ikowakowawitakya tsika ikantya ramatawitantyaaririmi riyoyaaperotayitakirini Tajorensi. ²⁵Naakiro, nokamantzikimiro tsikarika okantyaari iinja. ²⁶Rootaki piyotantyaari aririka ikanteetemi: “¡Pamine! Irinta Jesokirishito janta okaankiteronkiitziinta”. Eero patsipetawo piyaatzi. Eejatzi ikanteetemi-rika: “Irika jaka Jesokirishito inthomaekika pankotsi. Eero pakiri”. ²⁷Kyaaryo, nopoñaaka naaka jenokinta, natziriperotapaaki kipatsikika. Eejatzi nopiyee paata janta jenokinta. Tema romapokimi tariito rookathatyaarika, tyaaooo, ithotyaa-paentziro janta jenokinta. Ari nokimiteeya iinja naari aririka nopokae: nomapokaeya-paemini omaanta ari piñeeyawaenani maawaeni. ²⁸Tsikarika ijeeki kaminkari, eejatzi rewoteenkatzita riroripaeni tzijo. Eejatzi okimitaka, tsikarika ijeeki kemijantawitanari, eejatzi tsikarika ijeeki kaari yotana, rootaki ipokashitantyaariri oshekini amatawiterini.

**Aritaki okantyaari iinja
ipokanteeyaarini Jesoshi**

(Mr. 13.24-37;

Rk. 21.25-36; 17.25-36; 12.41-48)

²⁹Eekiro riyataatyee ikantzi riraga Jesoshi:

—Ari osheki opomeentsitzimoeyana-kyaarini atziri, maawaeni: osheki

rowashironkagaeyanakyaaaniroña. Roojatzi intsipaete itsiwakanaki oorya, eejatzi riraga kashiri, eejatzi ipariyanaki ompokiro maawaeni: tema shewatanaka maawaeni jenokijatzi. ³⁰Roojatzi nokontetantapaakya janta jenoki. Roojatzi retakotanteeyanakyaaeni maawaeni theenkaeyanarini. Ari iñeeyawaenani maawaeni atziri nokinapae menkoriki nopinkatharitarirotopaaki, noshipakiryaaperotapaaki. ³¹Itziwootanakiri nonampiri tziwoorensi. Maawaeni nonampiri ipokaeya-paakini ipiyoteeyerini maawaeni aapatziyanari. Maawaeni ikaatzi niyoyeeyakirini. Ithotyeyerini ipiyoteeyerini riroripaeni maawaeni paashinika-paeni kipatsi.

³²Paashini ikamanteeyanarini riraga Jesoshi:

—Iroñaaka noshiyakaawentemiro iyeera. Pikemijantena. Rooteensirika oshookaempekitanaki, eejatzi oshitane, ari piyotanaki rooteensi okithokitee.

³³Eejatzi okimitakya, aririka piñaawakiro iroka nokantzikimirika piyotantyaari rooteensi nopokae.

³⁴Eerorika pikamita, aritaki piñaawakiro maawaeni iroka nokantzikimirika. ³⁵Othonkaeya jenokijatopaeni eejatzi kipatsi omaanta noñaani eero othonka. Omonkaataperoteeya kameetha maawaeni nokantakimiri.

³⁶Omaanta tekatsi yotatsini tsikarika okaate; tee riyotzi ronampiri Pawa, eejatzi naari tee niyotzi. Apatziro Pawa apaniroeni yotatsiri. ³⁷⁻³⁹Paerani eenironi ijeekini riraga Noe, rowapiinteeyani atziripaeni, ishinkiteeyani, raapiinteeyini iina, maawaeni. Tee ikenkithashiryaakotanaawo ikantawitakariri Noeni: “Kaakitaki oonkawo”. Roojatzi iinja rotetantanaka riraga Noeni ipitoki, rashitakotanaka, jaee tok. Omapokapaakiri antawo inkaani,

oonkanaka. Ithonkaeyakani, maawaeni theenkakiriri, itsitsiyeeyakini. Eejatzi ikimitakya iinja maawaeni theenkaeyanarini, aririka omonkaatapaakya nopokanteeyari, eero ikenkithashireeyani nomapokaeyapaakirini. Rootaki nowashironkaanteeyapaakyaaririni, eero nowawijaakotapaeri. ⁴⁰Roojatzi itsipatawakayaarika apite shirampari thamaatsiriri janta owantsiki, apatziro-rika apaani rirotaki aapatziyanari. Tema rirotaki irira naaneeri notsipatanakyaari, omaanta paashini, eero naaneeri. ⁴¹Okimitakya, eenitatsi apite tsinani tonkayitzirorini shinki, apatziro-rika apaani aapatziyanari tema rootaki irowa naaneeri notsipatanakyaawo, omaanta paashini eero naaneero.

⁴²Rootaki paamagaeyantanarini, pikenkithashiryaapiintena. Tee piyotzi tsika okaateka nopokantyaari. Nomapokapaakimikari. ⁴³Okimitaka riraga ashitawori ipanko ikoshiteetziri. Riyoteemi rooteentsi ipoke koshitantsini, ikakitemi, eero ishinetzirimi ikoshiteri, inta roepiyawaerimi. ⁴⁴Eejatzi naari, paamagaeyantanarini, nomapokaemikari. Paapatziyapero-teenaa, tee piyotzi tsika okaateka nopokantyaari. ⁴⁵Pikimityaari onampirentsi kameethari, ikyaryoowentziniri maawaeni ikantziriri iwaatorote. Ikanteririka irira: “Eeroka wetsikapiinteorini rowanawo notyomi, pipapiinteri kameetha”. Tema imonkaatakiniri. ⁴⁶⁻⁴⁷Aririka iñeeri kameetha riwetsika-piintziro rowanawo, ari ikanteri: “Kameetha pantziro nokowakaakimiri. Iroñaaka eeroka kempoyeenawoni maawaeni tzimimotanari. Kameetha nopinatemi, niyotzi eero pamatawitana”. Tema ari ikimoshiryaanaki ronampiri. ⁴⁸Omaanta eenitatsirika paashini ronampiri, kaari aapatziyarini riraga iwaatorote. Ikantashitya irinta:

“Iroñaaka jatanaki nowaatorote, eero ipiyita”. ⁴⁹Roojatzi irinta kaari aapatziyariri ikijiri paashinipaeni onampirentsi, ikapojapiintziri, ishinkitapiinta.

⁵⁰Roojatzi romapokapaakiri riraga iwaatorote, tee raamayari riraga kaari aapatziyarini. ⁵¹Roojatzi rowashironkaapaakiri, rotyaanteri janta inteenanta, itsipatantyaariri amatawitantatsiri. Roojatzi janta riraaperotanakya eejatzi osheki ikemaatsityaawo katsiri. Eero pikimitari eeroka, inta irintakya pikimityaari riraga aapatziyaperotariri iwaatorote.

Rootaki ikantziri riraga Jesoshi.

Roshiyakaawentakiro 10 ewankawo

25 ¹Eekiro riyaatatyeekamantee-yakinani riraga Jesoshi:

—Iroñaaka noshiyakaawentemiro tsika ikanta Tajorentsi reewawenantzi. Eenitatsi ewankawo 10, kowatsiri aminakowentero rayi iina apaani shirampari. Okanta otsitenitanaki roojatzi aantayitakani oorentamento ootanakyaari iinja aririka ipokaki. ²Okaataki ewankawo iyoperotaneentsiri apawakooni eejatzi okaataki kaari yotatsini apawakooni. ³Aawiteeyanakawoni irowa ootamento, omaanta tee ayiro oyeenka oriiwo ootantyaari roori. ⁴Omaanta roori yotatsiri, aakotanakiro oyeenka oriiwo ootantyaari awotsikira. ⁵Ikantaka rojamanitaki aatsini iina, tekiraata ipokeeta. Agaeyakironi owochokini, roojatzi omaanteeyanakani maawaeni. ⁶Okantaka niyankipaeteki tsiteniri, okemataatzi kaemaantsi: “Kaakitaki aatsini iina, piyaate pamina-wakiri”. ⁷Roojatzi opiriinteyantawitanakani maawaeni, owetsikawitanakari ootamento. ⁸Okantawitakawo kaari yotatsini: “Pipena naari eechonkiini pashi oyeenka oriiwo rooteentsi nothaa-

takoty nashi naari”. ⁹Akanakiro rowaga yotanitinkawo: “Eero nopimi. Iyotaka nashi naari. Tekatsi nopemiri eerori. Nopakimirika tekatsi nootaneeya naari. Piyaate pamananantapaentya eerori ipimantapiinant”. ¹⁰Roojatzi iyaatantanaka amanantapaenta. Aritaki areetzimatapaaka riraga aatsini iina kyaanaki janta ithomaenta pankotsiki. Itsipaeyanakawoni wetsikaenchari inkaaganki. Ashitakotana naka pankotsiki, tog. ¹¹Roojatzi opiyawitapaaka kaari kenkithashiryaa-cha, okantawitapaakari: “Pashitreenawo naaka jaga”. ¹²Omaanta ikantawakiro: “Tee niyotzimi, ninkarika. Tee nokoyi pipokashitena jaka”. ¹³Pikenkithashiryaa koperotawakiro iroka noshiyakaawentakimirika. Okimitakaga yotaniperotatsiri aamaaperotakari aatsiri iina, eejatzi pikimitya eerori: paamayena tee piyotzi tsikarika okaatzi nopokanteeyaari. Yotaniperotatsiri kijokiro owakotziro oyeenka oriiwo. Eejatzi pikimitya eerori, kijokiro powanakiro Ishire Tajorentsi.

**Roshiyakaawentakiri Jesoshi
atziripaeni ipaetakiri koriki
roshekeeri
(Rk. 19.11-27)**

¹⁴Eekiro ikantatzi riraga Jesoshi:
—Eejatzi noshiyakaawentemiro paashini tsika ikanta Tajorentsi ipinkathariwenantzi. Kimitaka riyaatzi-ranki ashaagantachari paashinikinta nampitsi. Ritakawo ikaemaeyakirini ronampiri maawaeni, ikanteeyakirini: “Nokowaki poshekeenari noorikite”. ¹⁵Roojatzi ipantakari apaani ronampiri koriki 5.000. Ikantakiri: “Ajaa, poshekeenarira noorikite”. Rakanakiri: “Jee, aritaki”. Eejatzi paashini ipakiri rirori: ipakiri ikaatzi 2.000, osheki ipinataka. Ikantakiri: “Ajaa, poshekee-

narira”. Rakanakiri: “Jee, aritaki”. Eejatzi paashini ipawitakari rirori ikaatzi 1.000. Ikowawitaka roshekeenirimi. Eejatzi ipinataka rirori osheki. Riro ipaperoetakiri osheki yotaniperotatsiri. Omaanta riraga yotatsiri eechonkiini tee ipaperoetziri osheki. Ipaeyakirini maawaeni roojatzi riyaatantanaka ashitariri iyorikite paashiniki nampitsi. ¹⁶Riraga aapero-teentsiri koriki 5.000 riyataanaki, roshekyaaaperotantyaanariri iyorikite iwaatorote. Ikantaka riyomparitaka; roojatzi raantaka paashini koriki 5.000. ¹⁷Eejatzi riyomparitaka rirori agaentsiri 2.000. Eejatzi roshakitakiniri: raaki rirori paashini 2.000. ¹⁸Omaanta riraga aawiteenchari 1.000 raanakiri rotetashitanakari omooki kipatsi. ¹⁹Ojamanitakotaki iwaatorote. Ikantaka iinja roojatzi ipiyantapaa ipankoki. Ikantapaakiri: “Iroñaaka pamaenari maawaeni noorikite. Nokoyi niyote tsika ikaataki”. ²⁰Roojatzi ipokantapaaka ipaetanakirira paerani 5.000, ikantapaakiri iwaatorote: “Irika piyorikite pipanakinariranki eejatzi irika paashinika piyorikite 5.000 rirotaki naakiri niyomparitantakari”. ²¹Roojatzi ikanantawakari iwaatorote: “¡Kameethataki! Pimataperotakiro nokowakaakimiri. Pikyaaryoowentakiro eechonkiini piyomparitaka rootaki iroñaaka nopantemiri paashini osheki. Eeroka aminakaanteroni. Iroñaaka pipokanaki jaka, pikye pitsipatena akimoshireeyeni”. ²²Roojatzi ipokantapaaka riraga ipaetanakirira paerani 2.000, ikantapaakiri iwaatorote: “Ajaa, irika piyorikiteka pipakinari. Niyomparitaka osheki, noshekyaaantakimiriri. Naakimini paashini 2.000”. ²³Ikantawakiri iwaatorote: “Kameethataki, pimatakinawo nokowakaakimiri. Pikyaaryoowentakiro eejatzi piyomparitaka, rootaki nopantemiri paashini osheki.

Eeroka aminakaanteroni. Iroñaaka pikyee jaka pitsipatena akimoshireeyeni”.²⁴⁻²⁵Rimpaetapaaki riraga aawiteenchari 1.000, ikantawitapaakari: “Niyotakimi eeroka, tee pineshironkantantzi, osheki nothaawantakimi. Noetakaamintheetzi noshekyaaakimiri-rika piyorikite, ari paapithateenarimi maawaeni, rootaki kaari niyomparitanta. Rootaki nokitatantakariri piyorikite inthomaeki kipatsi. Irika piyorikiteka, pagaeri”.²⁶Roojatzi ikantawakiri: “Tee okameethatzi pantziri, osheki piperataka. Piyowitaka nokowawitaka naari roshekitanakimi noorikite.”²⁷ ¿Iitaka kaari pipantari riraga kempoyaaapiintziriri koriki? Ari pipakirimi iriranki, ipinatawaenami, apawo naantakyaarimi. Eejatzi ipitawaenarimi maawaeni nashipero naari”.²⁸Roojatzi ikantawakiri riraga paashini ronampiri: “Paapithateri noorikite, piperi riraga oshekyaaakinariri iroñaaka 10.000.”²⁹Nopaperoteri osheki riraga ashaagantaperotachari, omaanta riraga kaari ashaagantaperowitacha otzimimowityaaririka eechonkiini aritaki naapithatakiri tekatsi jeekimota-neerini.³⁰Iroñaaka irika paanakiri janta pookeri otsiteniperotzinta rowaga paamariki kaari tsiwakanitatsini, tee ikameethatzi. Nokowaki ikaateri maawaeni riraga riraaperotya eejatzi kemaatsitakawori katsiri. Janta riraawaetyaanta, ratsikaekityaanta. Tyakiririri, tyakiririri”.

**Iinja Jesoshi ikantakowenterini
maawaeni atziri**

³¹Ikamanteeyanani riraga Jesoshi: —Naaka poñaachari jenokinta, nokoñaatapaaki jaka kipatsikika. Rooteentsi niyaatane, roojatzi ari nopiye, notsipatyaari maawaeni nonampiri. Nopokantyaari, arimache nopinkatharentsi-

tapaaki, notsipatapaakyaari maawaeni nonampiri. Nopinkatharentsiperotapaaki, ipinkathaperoyawakinani maawaeni jeekatsiri.³²Nopiyoteeyapaakirini iinja maawaeni atziri, poñeeyapaencharini paashinikipaeni kipatsi. Nokimitakotyaaari ashitachari ipirapaeni rinashityaaririka: rinashitakari owisha, rinashitzitakari riraga kaawira, maawaeni. Eejatzi nokimita-kaantapaakiri iinja naari maawaeni atziri: ninashityaari aapatziyakinarini, eejatzi ninashityaari riraga theenkanari.³³Nokanteeyerini maawaeni aapatziyanari: “Pipoke jaka nakoperokika”. Eejatzi nokanteeyerini paashinipaeni: “Pipoke eerori jaka nampatekika”.³⁴Roojatzi nokanteeyantakyaarini maawaeni nakoperokitziri: “Pipokaeyanakini maawaeni eerokapaeni ikimoshiretakaaperotemi osheki Pawa. Paerani riwetsikitakimironi pijeekantyaari janta inampikinta. Iroñaaka piyaate pitsipatyaari. Kameetha ipinkathariwenteeyemini.³⁵Ayimawitakinani notashe, pipawakinani noyaari. Ayimawitakinani nomiri, pipawakinani nomiri. Tee piyowitanani omaanta pineshironkantantakinari janta pipankokipaeni.³⁶Tekatsiwitani noethaari, roojatzi pipakinawo. Nomantsiyawitani, roojatzi pipokashitakina pineshironkatakita. Romonkyagaetakinarini omonkyagaamentotsiki roojatzi pipokashitanakina pineshironkatakinarini”.³⁷Ari pikaateeyerini maawaeni paashini kameethatzikari rajankaneki pikanteeyinipa: “Nowinkatharite, tsika okaatzika ayimatantawitakimiri pitashe nopantakimiri powanawo. Tee nokenkithashiryaneero. ¿Tsika okaatzika ayimatantawitakimiri pimiri, nopantakimiri? ³⁸¿Tsika okaatzika noneshironkantakimiri noemaakimi nopankoki? ¿Tsika okaatzika nopantakimiri piithaari? ³⁹¿Tsika okaatzika noñaantakimiri pimantsiyatzi niyaatashitantakimiri noneshironkantakimiri?” ¿Tsika okaatzika omonkyagaetakimi

nareetantakitzimiri? ⁴⁰Roojatzi nokananta-nakyaari: “Kyaaryo nokantemi: ‘Pineshironkatakiririka apaani aapatziyanari eejatzi pikimitzitakina naari, pineshironkatakina’”.

⁴¹Roojatzi nokanteeyantakyaarini maawaeni katziyeenchari nampateki:

“Piyaateeyeni iroñaaka janta paamarikinta kaari tsiwakanitatsini, pikemaatsityaawo paamari riwetsikakiri paerani Tajorentsi. Riwetsikashitziriri iwinkatharite kamaari-paeni eejatzi maawaeni ikaatzi oyaatziriri. Iroñaaka ari pikaateri pitsipatyaari janta, osheki powashironkaaperoeyaani.

⁴²Paerani ayimatakina notashe, omaanta tee pipawakina noyaari. Ayimatakina nomiri, omaanta tee pipawakina. ⁴³Niyaa-tashitawitzimini noñeemi, omaanta tee pineshironkatawakina, tee poejeekawakina pipankoki. Tekatsini noethari, omaanta tee pipawakina nokithaatayaari. Nomantsiyat-zini eejatzi romonkeetakina omonkyaagamentotsiki, omaanta tee pipokashitana pareetena”. ⁴⁴Roojatzi ikanteeyantakini-nani eejatzi: “Nowinkatharite, ¿tsikapaet-nika okaatzi noñaantakimiri pashironkaawaetaka kaari noneshironkatantzimi?”

⁴⁵Roojatzi nokanteri: “Kyaaryo, tee pineshironkatziiri irintapaeni aapatziyanari, rootaki kaari pineshironkatantana naari”.

⁴⁶Rowashironkaeyerini riraga Tajorentsi janta paamari kaari tsiwakanitatsini. Ikanteetatyeeyaani ashi royiroyi ijeeki janta; omaantakya riraga kameethatizinkari ijeekaeyini rirori janta jenokinta, ikanteeta-tyeeyaani rañaaperotapae.

**Ikenkithawaetakaawaka
joriiyopaeni: “¿Tsikarika akanter
Jesoshi owamaakaanantyaariri?”**

(*Mr. 14.1-2; Rk. 22.1-2;*

Jowa 11.45-53)

26 ¹Ithonkantakawori riraga Jesoshi ikamanteeyakinani maawaeni iroka, ari ikanteeyanani naaka maawaeni riyotaanewo:

²—Piyoteeyakini rooteentsi areetya kitejiri akenkithashiryaakotapiinantariri rawijantakarini paerani ronampiri Tajorentsi janta Ejiipitoki. Okaataki apite kitejiri areetantyaari. Roojatzi raakaananteenenari ikentakoetena.

³Roojatzi ipiyotaka riraga jewayitziriri ñanakowenantatsiripaeni eejatzi riraga aataperoteenchari. Ipiyotaka janta ipankoki iwinkathariteki ñanakowenantatsiripaeni. Iwaero irira rirotaki Kajashi. ⁴Rajaryaakari Jesoshi rowamaakaanteri:

—¿Tsika akanterika Jesoshi aantyaariri eejatzi owamaakaanantyaariri? Omaanta tee akoyi riyote atziripaeni, ikijakowentarikari.

⁵Ikantanaki paashinipaeni:

—Pamine, rooteentsi areetya kitejiri rawijantanakarini paerani ronampiri Tajorentsi Ejiipitoki, rooteentsi ikimoshireeyanakini atziri maawaeni. Ero amatziri aaneeri rirori iroñaaka, ikijakowentarikari maawaeni atziri.

**Ojeetantakari Jesoshi
wetaaniyajato kajankaari
(*Mr. 14.3-9; Jowa 12.1-8*)**

⁶Ikantaka riraga Jesoshi itharyaanaka roojatzi rareetantapaaka Wetaaniyaki. Itsipateeyakinani naakapaeni maawaeni riyotaanewo. Nareeteeyapaakani ipankoki Shimo, riraga pathaawitacharini paerani. ⁷Nowaeyapaakani, roojatzi opokashitapaakiri roori tsinani, amakotakiro kajankaari poteeryaki kameethari. Oshekini owinawo iroka kajankaari. Roojatzi ojeetapaakiri iitoki Jesoshi. ⁸Noñeeyawakironi irowa, nokijeeyanakironi, nokantzi:

—¿Iitaka apaatantawori? ⁹Opimantehi kajankaari, aantyaatami oshekini koriki, oneshironkaterimi oshekini owashironkaenkari.

¹⁰Ikantanaki Jesoshi:

—¿Litaka pikantawenantawori iroka tsinanika? Kameethataki okaatzi antakirika. ¹¹Rooma riraga owashi-ronkaenkaripaeni ikanteetatyeyaani itsipateeyemini jaka pineshironkatapii-nantyaariri, omaanta naaka eero nokanteetatyeyaani nojeekimoteeyi-mini naari. ¹²Iyotakotakina iroka tsinanika rooteensi nokame, rootaki ojeentakinari. ¹³Kyaaryo iroka nokamantemirika, tsikarika ikenkithata-koteetero noñaani, aririka othotyaa-nakya maawaeni kipatsiki eejatzi ikenkithatakotzityaawo iroka tsinanika okaatzi antakiri ikenkithashiryaako-tantapiinteetyaawori roori oneshironka-takina.

**Ikantziri Joorashi
ñaanakowenantatsiri:
“Namitakotemi payeri Jesoshi”
(Mr. 14.10-11; Rk. 22.3-6)**

¹⁴Ikantaka riyatashitakiri Joorashi karyootejatzi riraga jewataytziririni ñaanakowenantatsiri ikenkithatakaeri. Rirowitaka naawita riyotaanewo Jesoshi.

¹⁵Ikantapaakiri:

—Aririka nokamantemi tsika pikanteriri Jesoshi paantyaariri, ¿iitaka pipinateneri? Ikantawakiri:

—Nopinatemi koriki ikaate 30 ikithoki riwetsikaetziri piraata.

Roojatzi ipantawakari. ¹⁶Roojatzi ipiyantapaa riraga Joorashi. Aripaete raminaperotziri riyotantyaari tsika ikanteriri raakaanantyaariri.

**Riweyaantakaanaari rowakaanaari
riyotaanewo Jesoshi
(Mr. 14.12-25; Rk. 22.7-23;
Jowa 13.21-30; 1 Ko. 11.23-26)**

¹⁷Monkaatapaaka kitejiri nowaeyawoni paa kaari tapiyacha. Roojatzi riyatashitantakari apanipaeni riyotaanewo riraga Jesoshi, ikantapaakiri:

—¿Tsika pikoyika nowojantemiro owaeyaarini akenkithashiryaantyaawori rawijantanakarini ronampiri Tajorentsi janta Ejiipitoki paerani?

¹⁸Ikantawakiri:

—Piyaate Jerojareekinta, pikantapaa-kiri shirampari piñaapaakirinta janta: “Ari ikantzi iyotaantatsiri: ‘Rooteensi nomonkaatero maawaeni ikowakaakiri-nari Pawa. Nokoyi noya pipankoki, notsipateeyarini maawaeni niyotaa-newo’”.

¹⁹Roojatzi riyaatantanaka, imonkaat-kiri maawaeni okaatzi ikantakiriri riwetsikaeyapaakini royaari. ²⁰Otsitenti-tantanakari, itsipateeyakinani Jesoshi naakapaeni riyotaanewo, riyateeyapaa-kini janta rakiyoteeyakinani maawaeni janta. ²¹Eenirowa nowaeyanakani maawaeni, roojatzi ikanteeyantanakini rirori Jesoshi:

—Kyaaryo nokantemi: iroñaaka jaka pikaatzika, eenitatsi aakaanenani.

²²Roojatzi osheki nowashiretanteeyanakani, ikanteeyanakini apanipaeni:

—¿Naakama, Nowinkatharite, aakaantemini?

Eejatzi paashinipaeni ikantziri:

—¿Nowinkatharite, naakama aakaantemini?

²³Ikanteeyanakini:

—Rirotaki irika ochaantakotakinari iroñaaka nowiratoteki rirotaki aakaanenani. ²⁴Okenkithatakotzitaninani Iwaperite Tajorentsi paerani, aritaki nomonkaatkiro maawaeni okenkithatakotanari. Omaanta osheki rowashi-ronkaaperotanakya riraga aakaanenani. Eero ikoñaatzimi paerani irira, eeromi rowashironkashitarimi Tajorentsi.

²⁵Roojatzi rojampitantari Joorashi rirori:

—¿Naakama, iyotaanari, aakaanemini?

Ikantawakiri:

—Jee, erokakya.

**Riyotaakae riraga Jesoshi
owawentyaari eejatzi amiriwenter**

(*Mr. 14.22-35; Rk. 22.19-20;
1 Ko. 11.23-26*)

²⁶Rooteentsi nothonkimatero noya, raakiro riraga Jesoshi paa, ipaasonkiwentakawo. Roojatzi ikagaakiro, ipaeyakinani naakapaeni, ikantana:

—Ajaa, payero, poyaawo. Okimitaka nokagaakimiro paa, tema naakataki oshiyakaawenteenchari, paata nokamawenteeyemini.

²⁷Roojatzi raakotantakawo awishoo-waantsi oowa pajoki, ipaasonkiwentakawo. Ipakoteeyakinani, ikanteeyakinani:

—Ajaa, pimiriteeyeni maawaeni.

²⁸Rooma iroka oshiyawitawo niraa. Paata aririka nokamawentakimi, napaatawentemi niraa, ineshironkantemiri Tajorentsi. Aririka pameentena, ero ikenkithashireero kaari kameethatatsi pantziri. Owakirari inimotaakina iroka nokantakimiri, piyotantyaari tsikarika pikantya pawijakotanteeyari eerori eejatzi maawaeni atziri. ²⁹Iroñaaka ero napiitziro nomiritziro awishooawaantsi oowa. Iinja aririka napiitero nomiritero, aritaki nokaateeyemini amiritero owakiratatsiri awishooawaantsi oowa janta Tajorentsikinta.

**Ikantana Jesoshi: “Iroka tsiteniri,
ari pookaeyanakinani”**

(*Mr. 14.26-31; Rk. 22.31-34;
Jowa 13.36-38*)

³⁰Nomampaawenteeyakarini Tajorentsi, roojatzi riyatakaanteeyanakinani janta tonkaariki oetachari Oriiwomashi, notonkaaneentanaki maawaeni. ³¹Roojatzi ikanteeyanani riraga Jesoshi:

—Iroka tsitenirika, aritaki pookaeyanakinani eerokapaeni, maawaeni.

Rooma paeraniperoroña ikantakotzitanata Tajorentsi Iwaperiteki ikantzini: “Noshineteririka rowamaeri riraga kempoyiiriri rowishatepaeni, ishiyeeyanakyaani, rotsipareeyawakaanakyaani”. Iroka rojankinatziro Jakariiyashi riraga kamanantziroirini iñaani Tajorentsi paeraniperoroña. ³²Omaanta aririka nopiriintanee nañagae, neewataneemi janta Karireeyaki, ari piñeena janta.

³³Roojatzi ikantziri Peetero:

—Aririka rookemi irikapaeni maawaeni, omaanta naari, eero nookimi.

³⁴Ikantawakiri:

—Kyaaryo, iroka tsitenirika, tekirarika iñee tyaapa, ari okaate 3 pikante: “Tee niyotziri Jesoshi”.

³⁵Ikantawitari:

—Aririka notspatemi akame, omaanta eero nokantzi: “Tee niyotziri Jesoshi”.

Eejatzi nokanteeyawitakani maawaeni.

**Ramani Jesoshi Iriri janta
Jethemaniiki**

(*Mr. 14.32-42; Rk. 22.39-46*)

³⁶Ikantaka rareetakagaeyapaakinani riraga Jesoshi janta oriiwomashiki owaero Jethemaniiki, ojeeki janta tonkaari owaero Oriiwomashi. Ikanteeyapaakinani rirori:

—Pijeekawakiita jaka. Niyaatakiteeta janta nokenkithatakaakiteriita Pawa.

³⁷Raanakiri riraga Peetero, eejatzi itomi Sewereeyo apite. Osheki retakotana riraga Jesoshi, antawo ikenkithashiryaanakiro okaatzi awijimoterini.

³⁸Roojatzi ikantziri:

—Osheki netakotanakaroroña. Pijeekawakiita jaka, pikakiterapa.

³⁹Roojatzi ijanthawitanaka eechonkiini, romaryaapaaka tankimotapaaka kipatsiki, ikenkithatakaakiri Ashitariri, ikantziri:

—Pawa, tee nokowawita nokemaatsityaawomi katsiri, omaanta eero nantashitawo nokowawitari naari, inta nantemiro pikowakaakinari eerori.

⁴⁰Roojatzi ipiyashitapaari riyotaanewo 3, iñaapaatziiri imagaeyakini maawaeni. Ikantapaakiri riraga Peetero:

—Tema pamaweneentziro piwochokini, ¿tee pimatziro pikakineentzi eechonkiini? ⁴¹Pikakite, pamaneri Tajorentsi ramitakotantemiri eero panantawo kaari kameethatatsi. Kyaaryo, pikowawitaka pantaperoteroni maawaeni nokowakaakimiri, omaanta tee pimatziro.

⁴²Ikantaka rapiitakiro ipiyanaka jaga, ikantziri:

—Pawa, pikowakaaperotakinaworika nokemaatsityaawo katsiri, kameethataki. Aritaki nomatakiro, nomonkaatero maawaeni pikowakaakinari.

⁴³Ari ipiyapaa iñaapaeri riyotaanewo 3 imagaeyakini. Osheki ayimaperotakiri iwochokini. ⁴⁴Roojatzi riweyaanta-paentawo ipiyanaka, ikenkithatakaayiri Iriri. Roojatziita rapiitapae ikantakiriri inkaaganki. ⁴⁵Roojatzi ipiyashitakiri riraga riyotaanewo, ikantapaakiri:

—¿Pimaatzi? Iroñaaka monkaatapaaka. Iroñaaka ikantakowentenakya kaari kameethatzinkari, iroñaaka raaneena. ⁴⁶Pipiriinte, thame aate. ¡Pamine sha! Kaakitapaaki irinta aakaantenani.

Rorerikaetakiri riraga Jesoshi

(Mr. 14.43-50; Rk. 22.47-53;

Jowa 18.2-11)

⁴⁷Iroñaaka ipokashitantapaakiri Joorashi, riraga riyotaanewo naawita Jesoshi. Ipokashitapaakiri, reewatapaakiri rirori oshekini atziri. Maawaeni ramaeyakironi antawo rowejamento eejatzi ipajamento wetsikachari inchato. Ipoñaanaka janta jewatayitatzirini

ñaanakowenantatsiripaeniki eejatzi aataperoteenchari. ⁴⁸Ari, ikamantankiri inkaaganki riraga Joorashi irirapaeni:

—Nonintapootapaakiri Jesoshi, piyotantyaariri. Rivotaki paerikapaakiri eerori.

⁴⁹Roojatzi ipokashitantapaakiri, ikantapaakiri:

—¿Eeniromi, iyotaanari?

Roojatzi inintapootapaakiri.

⁵⁰Ikantawakiri rirori Jesoshi:

—Notsipatanewo, ¿iitaka pipokashitziri jaka? Pantero iroñaaka.

Roojatzi ipokashitantapaakariri maawaeni roerikapaakiri, shepik.

⁵¹Roojatzi inojokiryaakiro paashini riyotaanewo Jesoshi rashi rowejamento. Ikowawitaka ichekawakirimi iitoki riraga ronampiri iwinkatharite ñaananowenantatsirini, omaanta apatziro ichekawitawakiri ikempita. ⁵²Ikantziri riraga Jesoshi:

—Powaero powejamento ipiyatzimikari. Rooma ichekaetawakiri rivotaki chekantapiintatsiri. ⁵³Rooma piyotzi nokowakirikami, nokererimi Pawa, roojatzi rotyaantenarimi oshekiniroña ronampiri ikijakowentenami.

⁵⁴Omaanta ikijakowentenarikami, rowawijaakotenarikami, eero nomonkaatziromi okantakotanarini Iwaperite Tajorentsi.

⁵⁵Roojatzi ikanteeyawakirini riraga maawaeni pokashitapaakiriri:

—¿Iitaka pamantawori powejamento-paeni eejatzi pipajamentopaeni kimitaka naaka koshintzi?

Piñaapiintana maawaeni kitejiri janta Tajorentsi pankoki, niyotaapiintziri atziri, tee payitanakya chapinki.

⁵⁶Omaanta rootaki paantanari iroñaaka omonkaatantyaari rojankinatakotzitanarini riraga kamanantayitzirorini iñaani Tajorentsi Iwaperiteki.

Roojatzi nothaawantanaka naaka riyotaanewopaeni, noshiyanaka maawaeni.

**Riraga jewatatsiripaeni
ikantakowenantariri Jesoshi**

(Mr. 14.53-65; Rk. 22.54, 63-71;
Jowa 18.12-14, 19-24)

⁵⁷Ari, ragaetanakiri riraga Jesoshi janta ipankoki Kaejashi, riraga iwinkatharite ñaanakowenantatsiripaeni Tajorentsipankoki. Ipiyotakanta janta riraga iyotaantzirori Iwaperite Tajorentsi eejatzi aataperoteenchari. ⁵⁸Roojatzi rimpaetanaki Peetero janta inteenaneente roojatzi raretantyaari ipankoki Kaejashi riraga iwinkatharite ñaanakowenantatsiri. Ikyapaaki otaamapetaataga mapi, ijeekapaaki okaankiityeera. Itsipatapaakari waariryaapaeni. ⁵⁹Roojatzi riraga iwinkatharite ñaanakowenantatsiri, riraga paashini jewawentayitziririni irirapaeni eejatzi paashinipaeni jewatayitziririni ikowanaki atziri itheeyakotashityaarini Jesoshi rootaki, ari rowamaakaananteetyaariri rirori. ⁶⁰Roojatzi eenitatsi oshekini theeyakotawitakariri, omaanta tekatsi ikanteri rowamaakaanantyaariri. Roojatzi ipokapaaki paashini apite theyyakotapaakariri, ⁶¹ikantapaaki:
—Ikantzi irika: “Noshekiroero Tajorentsipanko; okaate kitejiri 3 aritaki nowetsikaero”.

⁶²Ikatzianaka iwinkatharite ñaanakowenantatsiri, ikantanakiri:

—¿Tekatsima pikanteri eerori? ¿Oetaka pikantziriri iroka ikantakotzimiri?

⁶³Omaanta imaeritashitaka riraga Jesoshi. Rapiitakiri rirori ikantanakiri:

—Tema iñaakimi Tajorentsi, riraga Añaaperotatsiri. Pikantaperotena: ¿eerokama Itomi Tajorentsi riraga Rotyaantanewo?

⁶⁴Ikantziri:

—Naakataki. Naaka poñaachari jenokinta, natziritapaaki jaka kipatsikika. Iinja piñeenani nojeeki rakoperoki Tajorentsipero, eejatzi iinja piñaawakinani nokinapaakini menkoriki, nopiyapae jaka kipatsikika.

⁶⁵Roojatzi ikijantanakari rirori maawaeni, rootaki itzijagaakotantanaka iithaariki. Ikantzi:

—¿Pikemakirikya ikantziri? Tee okameethatziroña, iitajorentsitakimiwee. ¿Iitakama akowantari paashini kantakoterini? ⁶⁶¿Iitaka pikenkithashi-reeyirini eerori? ¿Tsikama akanterika?

Ikanteeyirini:

—Eenitatsi rantani. Okameethatzi ikame.

⁶⁷Roojatzi ipokapaaki rirori maawaeni reewapootakiri ipookira. Eejatzi ikapojayitakirini. Rontajawootakiri tak, tak, tak. ⁶⁸Ikantziri:

—Rotyaantanewo Tajorentsi, pikantena: ¿ninka kapojakimirika?

Ikantzi Peetero:

“Tee niyotziri Jesoshi”

(Mr. 14.66-72; Rk. 22.55-62;
Jowa 18.15-18, 25-27)

⁶⁹Riraga Peetero eenirokya ijeeki janta inkokironta. Oñaawakiri onampirentsi okantawakiri:

—Eeroka tsipatariri Jesoshi, riraga karireeyajatzi.

⁷⁰Rakanakiro:

—Tee niyotzi oetarika pikantanari.

⁷¹Roojatzi rawijanaki janta ikyaawitapaakaga, eenitatsi paashini onampirentsi oñaawakiri roori, okantziri:

—Pamine sha, irika tsipatariri Jesoshi, riraga najareetejatzi.

⁷²Ikantanakiro:

—Tee niyotziri irika pikantakinari. Teerika okyaaryootaki iroka nokantakimiri, nokowaki rowashironkayenaata Tajorentsi.

⁷³Ro ojamaniwitanaka eecheonkiini, ipokapaaki paashini ñaawakiriri, ikantapaakiri:

—Kyaaryo, eerokakya tsipatariri. Nokemakiro piñaawaetaki, eerokakya karireeyajatzì.

⁷⁴Ikantanakiri:

—Teewee, tee niyotzirikya irika shirampari pikantakiri. Riyotzi Tajorentsi kyaaryo nokantakimiri. Teerika okameethatzi nokantakimiri, nokowaki rowashironkayenaata Tajorentsi.

Roojatzi iñaantanaka tyaapa. ⁷⁵Roojatzi ikenkithashiryaawakiro ikantziriri Jesoshi: “Tekiraata iñee tyaapa, okaate 3 pikante: ‘Tee niyotziri Jesoshi’”. Roojatzi riyowanaki, riraapaaka jmmm, jmmm.

**Ragaetanakiri Jesoshi janta
Peraatoki**

(*Mr. 15.1; Rk. 23.1-2; Jowa 18.28-32*)

27 ¹Owakira okitejitanaki, ikenkitha-waetakaawaka riraga jewatayitziririni ñaanakowenantatsiri eejatzì aataperootenchari ikantawakaaka:

—¿Tsikama akanterika iroñaaka Jesoshi owamaakaanantyaariri?

²Roojatzi roojotakiri, raanakiri janta ijeekinta pinkathari iitachari Peraato. Irinta kaari joriyo inta rirodaki oroomajatzì.

Ishirikashitaka rirori Joorashi
(*Ran. 1.18-19*)

³Ipoñaashitanaka Joorashi riraga aakaanakiriri Jesoshi riyotaki rowamaakaanashityaari irinta, omaanta tekatsi rantawita kaari kameethatatsi. Riyotakotanaka, osheki ikenkithashiryaanaka, roojatzì ipiyantanaka Tajorentsi pankoki roepiypaeniri 30 ikithoki koriki ipinawitakariri chapinki raakaanantakariri. Raminapaakiri jewawentayitziririni ñaanakowenantatsiripañeni eejatzì aataperootenchari.

⁴—Ajaa, piyorikite. Tee okameethatzi iroka nantakiri: tema naakaanantashitakariri Jesoshi. Tekatsi rantawita: ikamashitya iroñaaka.

Omaanta ikanteeyawakirini irintapaneni:

—Omawitya, eerokaritya.

⁵Roojatzi rookanakiri iyorikite, romanatanakiri, patareei, janta Tajorentsi pankoki, ishiyanaka roojatzì ishirikantapaaka. ⁶Ari, riraga jewawentziriri ñaanakowenantatsiri ragaatziri koriki, ikantzì:

—Tee okameethatzi jaka akempoyeeriri irika korikika. Rooma rirodaki apinataririri Jesoshi raakaanantyaariri.

⁷Roojatzi ikenkithatakaawaka:

—¿Tsikama akanterika korikika?

Ikantzì:

—Thame amanantero kipatsi akitatantyaariri kamatsiri riraga poñaachari paashiniki kipatsipañeni.

Rootaki ramanantakawori kipatsi oetachari ragaetapiintziri kipatsi kowitzipitha. ⁸Paerani roojatzì iroñaaka iiteetziro rowaga kipatsi: “Iwinawo Jesoshi raakaanantakariri”. ⁹Imonkaakiro rojankinatzi takarini paerani Jeremiiyashi:

“Raaneeri 30 ikithoki koriki riwetsikanteetariri iraata oetachari piraata. Rirodaki iwinawo raakaanantyaariri Rotyaantanewo Tajorentsi. Eero roshakitzi koriki ipinantawityaariri.

¹⁰Rirodaki ramanantyaawori kipatsi janta ragaetapiintziri kowitzipitha. Rirodaki Awinkatharite kanterini ramanantero kipatsi”.

Peraato rojampitziri Jesoshi

(*Mr. 15.2-5; Rk. 23.3-5; Jowa 18.33-38*)

¹¹Ari, ragaetanakiri riraga Jesoshi janta ijeekinta pinkathari iitachari

Peraato, ikatziyimotapaakari. Ikantawakiri irira:

—¿Eerokama iwinkatharite joriyo-paeni?

Ikantapaakiri:

—Jee, naakakya.

¹²Roojatzi ikijakiri riraga jewawenta-yitziririni ñaanakowenantatsiripaeni eejatzi riraga aataperoteenchari ithawetakotakiri, omaanta imaeritashitaka rirori, tekatsi ikantzi. ¹³Ikantawakiri riraga Peraato:

—¿Tema pikemakiri ikantakotzimiri? ¿Iitaka kaari pikananta eerori?

¹⁴Tekatsi ikantzi Jesoshi, tee rakiri. Roojatzi rotsikanatanakariroña riraga ikenkithashiryanaaka.

¹⁵Ari maawaeni ojarentsi, aririka omonkaataka kitejitatsiri rawijantana-karini paerani ronampiri Tajorentsi Ejiipitoki, riraga Peraato ikantapiintawakiri maawaeni jeekatsiri:

—Eeniro ijeeki oshekini pinampijatzi janta omonkyaaagementotsiki. ¿Pikowakima noemishitowaemiri apaani omonkyagaarewo?

Rootaki ikantapiintziri maawaeni ojarentsi roemishitowapiintziri omonkyagaarewo, ninkarika ikoyiri joriyopaeni. ¹⁶Eeniro ijeeki omonkyaa-agementotsiki shirampari ikemakotakiri joriyopaeni, iitachari Warawaashi.

¹⁷Roojatzi iroñaaka kitejiri ipiyotaka oshekini atziri, rootaki ikanantawakari:

—Piyotzi nametakawo noemishitowaemiri apaani jeekatsiri omonkyaa-agementotsiki. ¿Ninkama pikowakiri noemishitowaemiri iroñaaka? ¿Rirotakima Warawaashi? Teerika pikoyiri irira, ¿rirotakima pikowaki irika Jesoshika, riraga piitziri Rotyaantanewo Tajorentsi?

¹⁸Riraga Peraato riyotakotziri jewata-siripaeni joriyopaeni osheki ikijashitari

riraga Jesoshi; tema tee ikowakayaari riraga joriyopaeni royaateri rirori raapatziyari. Rirowitaka ikanterimi maawaeni joriyo: “Nokowaki poemishitowaenari riraga Jesoshi”. ¹⁹Eejatzi inkaaganki otyaantakiri iina riraga Peraato kantziriri: “Okantzi piina: ‘Eero powamaakaantziri riraganki, ikameethaperotaki. Nomishitawakiri inkaaganki, osheki nokenkithashiryaa-kotawakiri’”. Rootaki kaari ikowantawita rowamaakaanterimi. ²⁰Omaanta riraga jewatayitziririni ñaanakowenantatsiripaeni eejatzi aataperoteenchari ikantziri riraga atziripaeni: —Pikanteri: “Poemishitowaeri Warawaashi. Riraga Jesoshi, pikentakotakaanteri”.

²¹Roojatzi rapiitawakiri, ikantawakiri riraga Peraato:

—Pamine sha, ikaataki apite.

¿Ninkama pikowakiri noemishitowae-miri?

Ikantzi maawaeni:

—¡Warawaashi!

²²Ikantawakiri:

—¿Tsika akanterika irika Jesoshika, riraga iiteetziri Rotyaantanewo Tajorentsi?

Ikantakiri maawaeni:

—¡Pikentakotakaanteri!

²³Ikantawitari rirori:

—¿Iitama rantakiri nokentakotakaan-
nantaariri?

Eekiro ikaemapaakitzi:

—¡Pikentakotakaanteri! ¡Pikentakota-
kaanteri!

²⁴Osheki ikijanaka maawaeni. Riyotana-
naki riraga Peraato ratsipetashitaka
rojampitawitakari. Ikanantakariri riraga
ronampiri:

—Pamakotenawoota iña.

Ramakotakiniri, roojatzi ikiwawako-
taka rako riyotantyaari atziri tee
ikowawita rowamaakaanteri riraga

Jesoshi. Tee ikowawita, roojatzi ikantawakiri:

—Kaari naari kowatsini nowamaa-kaanteri, kaari. Pikowakirika eerori, eerokamacheetaka kentakotakaanterini.

²⁵Ikantakiri:

—Nokowaperotaki, rooma naakakya kantakimiri. Kameetha ikijenaata naari Tajorentsi, eejatzi kameetha ikijeri maawaeni notyomi nashi.

²⁶Roojatzi roemishitowakiri riraga Warawaashi. Roemishitowakiri, ikantawakiri riraga joraaro:

—Paaneeri Jesoshi, powajankiteri, roojatzi pikentakoteri.

**Riraga joraaropaeni raanakiri
ishirontawentakari Jesoshi**

(*Mr. 15.16-20; Jowa 19.1-3*)

²⁷Ikantaka joraaropaeni raanakiri irira janta ipankokira pinkatharentsi, roojatzi ikaemapaakiri paashinipaeni joraaro.

²⁸Roojatzi raatonkoryaakiri iithaari.

Ikithaatziri paashini kithaarentsi kityonkamawoneentatsiri. ²⁹Roojatzi riwetsikantakanari amantheerentsi kitocheetatsiri ramantheetakaakiri. Eejatzi ipakiri kotzitsi, ikantziri:

—Poerikiro pikotzi.

Riraga jewawenantatsiri paerani rametakawo ikithaatapiintawo kityonkari, ramantheetawo ramantheeri pinaperotachari, eejatzi roerikapiintziro ikotzi pinatachari. Roojatzi rotziwero-washitapaakari, roshiyakaawaetashitaka ipinkathajeempiyaakari, ikantziri:

—Eeroka, nowinkatharite. ¿Peewata-nakimi, peewawenterimi maawaeni joriyopaeni?

Ishirontawentakari:

—Injii, injii, injii.

³⁰Reewapootakiri maawaeni. Roojatzi raapithatanakiri ikotzi. Rompojantana-kari iitokira. ³¹Osheki ishirontawenta-nakari injii, injii, injii. Roojatzi

raatonkoryaagaeri kityonkamawo-neentatsiri, ikithaatakagaari iithaari-pero, roojatzi raantanakari ikentakotantyaariri.

Ikantakotakiri Jesoshi koroshiki

(*Mr. 15.21-41; Rk. 23.26-49;*

Jowa 19.17-30)

³²Ikanta raanakiri joraaro riraga Jesoshi koroshiki. Romperatakari irira raaneero antawo inchato oetachari koroshi. Osheki otenatzi, ipomeentsiperotawo raaneero. Janta awotsiki itonkiyotawakari shireenejatzi iitachari Shimo. Romperatawakari joraaro ikantziri:

—Ajaa, koroshi, paaneeniri irika.

Roojatzi itsipatanakari, raanakiniri koroshi. ³³Roojatzi rareetapaaka maawaeni tonkaariki oetachari Koorikota. Ari aetziro aari apaanteki: iitonakintsi. ³⁴Areetapaaka, ipawiteetapaakari riraga Jesoshi awishoo-waantsi oowa otsipatakawo kepishiyanto. Ikemijantawitawakawo, tee ikoyi rirero.

³⁵Roojatzi ikentakotakiri joraaropaeni koroshiki. Roojatzi rowatzikakotakiri.

Eejatzi iñaathawaetaka irirapaeni riyotantyaari ninkarika aakironipa iithaari.

³⁶Roojatzi ijeekantanaka jaga, raminakowenteriri riraga Jesoshi. Ro ijeekantakari, raminakowenteriiita, rowawijaakotzirikari paashini atziri. ³⁷Eejatzi inkaaganki rojankinatakoetakiro owaanini inchakotaki:

“Trika rirotaiki Jesoshi iwinkatharite joriyopaeni”. Roojatzi ikentakoetakiro jeñokiiniki iitoki Jesoshi. ³⁸Eejatzi ikentakotakiri apite koshitantatsiri; apaani rowatzikakotakiri rakoperoki riraga

Jesoshi, eejatzi paashini rowatzikakotakiri rampateki. ³⁹Eenitatsi oshekinini atziri awijayitatsirini awotsiki ininatakiri riraga

Jesoshi. Rotekayinatapaaka irinta. Ishirontawentapaakari, injii, injii, injii.

⁴⁰Ikantapaakiri:

—Pishekiroreeromi Tajorentsipanko, okaate kitejiri 3, piwetsikaeromi.

Ajaatya, powawijaakotya eeroka. Eerokarika Itomi Tajorentsi, ari payiite jaawiki.

⁴¹Eejatzi ikimitaka riraga jewatayitzi-ririni ñanakowenantatsiri eejatzi riraga iyotaantayitzi-rorini Iwaperite Tajorentsi, eejatzi riraga warijeeyo-paeni, eejatzi riraga aataperoteenchari-paeni ishirontawentakari. Ikantzi:

⁴²—Rowawijaakotakiri apanipaeni anampijatzi, omaanta iroñaaka tee imatziro rowawijaakotya rirori. Thame aminawakiriita, rirotakirika awinkatharite kimitaka pikantzi, kameetha rayiite jaawiki iroñaaka. Rayiiterika jaawikika, ari aapatziyanakyaari aaka. Injii, injii, injii. ⁴³Tema ipinkathatawarira Tajorentsi rirori: rowawijaakoteriita iroñaaka. Aamaashitya aritaki rowawijaakoterimi itomi, rooma ikantzi: “Naakakya Itomi Tajorentsi”. Injii, injii.

⁴⁴Eejatzi ikimitaka riraga koshintzi ikentakoteetakiri, ishirontzitaka rirori.

Ikamaki Jesoshi

(*Mr. 15.33-41; Rk. 23.44-49; Jowa 19.28-30*)

⁴⁵Ikaataki oorya tampatsika, omapo-kapaaka otsitenitanaki maawaeni kipatsi, roojatzi shaawiteni.

⁴⁶Rooteentsi okitejitane, antawo ikaemanaki Jesoshi, ikantzi:

—Erii, Erii, ¿raama jawaatani?

Rootaki akantziri apaanteki: “Notajorentsite, Notajorentsite, ¿itaka pookantanari?”

⁴⁷Ikemantawakariri riraga jeekaneentsiri, ikantzi:

—Pikemiri, ikaemiri Iriiyashi.

⁴⁸Roojatzi ishiyanaka atziri, rowiinkakiro piyonkashinkanari awishoowaantsi oowa kepishaari. Rojataakiro chekopikira rowaankakotanakiniri riraga Jesoshi, rajookawakiriromi. ⁴⁹Omaanta ikantziri paashinipaeni:

—Eero pantziro. Thame aminawakiriita aririka ipokashitapaakiririka Iriiyashi rowawijaakoteriita. Injii, injii.

⁵⁰Roojatzi rapiitziro ikaemi. Antawo ikaemi. Roojatzi ikamantanaka.

⁵¹Ikamantaka Jesoshi, omapokanaka otzijagaanaka antawoni otzikaakiro janta Tajorentsi-pankoki inthomaenta. Tontari irona, otzikaakiro omookira. Omapokanaka itanaka jenoki otzijagaanaka owaag, roojatzi jaawiki, apitemankitanaka. Eejatzi omoyekanaka kipatsi, moye, moye. Okotaanaki antawo mapi maawaeni. ⁵²Eejatzi rashitaryaakotanaka ijeekira kaminkari, ipiriintanaka oshekini aapatziyariri Tajorentsi. ⁵³Rimpaetaki ipiriintanaa Jesoshi, riyaaateeyanakini Jerojareeki. Ñeeyawakirini oshekini atziri.

⁵⁴Eejatzi riraga omperatariri joraaro eejatzi joraaropaeni riraga kempoyaakiriri riraga Jesoshi iñaawakiro omoyeka kipatsi eejatzi iñaawakiri riraga piriintayitaneencharini, iñaawakiro otsitenitanaki, maawaeni. Roojatzi ithaawantana-kariroña, ikantzi:

—Kyaaryo, rirotaki Itomi Tajorentsi.

⁵⁵Eejatzi jaga, eeniro oshekini tsinani aminawaetawakiri riraga Jesoshi. Rootaki oyaawaetanakirini, opoñeeyakani Karireeyaki. Kijokiro owapiintanakirini, oneshironkatzirini, opapiintzirini rowanawo. ⁵⁶Okaatakiro Mariiya rowaga makaraarajato; paashini Mariiya rowaga riniro Jantyaako eejatzi Josee; eejatzi paashini rowaga riniro Jantyaako eejatzi Jowa, roojatzi itomi Sewereeyo apite. Roojatzi oñaawakiri rirori, ikamanaki.

Romonkeetakiri Jesoshi omooki

(*Mr. 15.42-47; Rk. 23.50-56; Jowa 19.38-42*)

⁵⁷Rooteentsi otsitenityaanaki. Eeniro riyaaatanaki apaani riyotaanewoni

Jesoshi iitachari Josee. Ipoñaaka irinta Arimateeyaki; rirotaki ashaagantzinkari. ⁵⁸Riyaatashitanakiri riraga Peraato, ikantapaakiri:

—Kamaki Jesoshi. Nokowaki pishinena naaneeri nomonkeeri omooki janta, riwetsikaetzinirinta kamatsiri.

—Jee, ari.

Roojatzi ikaemiri joraaro, ikantawakiri:

—Pishineteri irika raaneeri.

⁵⁹Roojatzi riyataki rirori Josee, raakitzi, raanakiri, roojatzi rapineeta-kotanakiri tokoyakira kitetatsiri.

⁶⁰Roojatzi romonkyaanakiri omooki, rowaga owakira imokaetziro mapi impeetaki. Ipineero, rotzitakiro antawo mapi omookira, rashitakotantakariri.

Roojatzi riyaatapithatantanaari.

⁶¹Eenitansi eejatzi janta Mariiya, rowaga makaraarajato, eejatzi ojameto otsipatakawo. Opokaki, roojatzi ojeekaki okaakinira omoo. Aminakowenantawakariri rirori romonkyaanakiri.

**Riyaataki joraaro ishentawitakawo
omoo romonkyagaetakirira
Jesoshini**

⁶²Rawijantanakawo kitejiri ikentakotantariri Jesoshi oetachari Kitejitatsini rawijantanakarini Ronampiri Tajorentsi paerani Ejiipitoki. Okitejitanaki riyataashitapaakiri jewatayitziririni ñaanakowenantatsiri eejatzi warijeeyopaeni janta Peraatoki. ⁶³Ikantapaakiri:

—Nowinkatharite, nokemawakiri ikantzi chapinki riraga amatawitantsiri: “Nokame, roojatzi okaate kitejiri 3, ari nopiriintanee nañagae”. ⁶⁴Nokowaki potyaanteri joraaro iroñaaka ishentaperotero omoo janta romonkyagaetakirinta. Raminaperotero roojatzi omonkaatantyaari kitejiri 3. Riyaatashitirikari riyotaanewoni raanakirikari, roojatzi ikantzirikari atziripaeni:

“Piriintanaa Jesoshi, rañagae”. Paerani osheki ramatawitantzini irinta Jesoshini, omaanta aririka raaneeri riyotaanewo rirori, ramatawitaaperotzirikari irintapaeni anampijatzi, ikantzirikari: “Piriintanaa Jesoshi añaagae”.

⁶⁵Ikantawakiri rirori Peraato:

—¡Ajaa, joraaropaeni! Paanakiri janta raminaperoteroota omoo.

⁶⁶Roojatzi riyaatantanaka, rashitakoperotakiri, roojatzi ishenteeyakironi riraga joraaro.

Ipiriintanaka irira Jesoshi

28 ¹Awijanaki kitejiri imakoryaantari, iroñaaka otominkotapaaki. Eeniro otsitenineentzi, opiyaka janta Mariiya makaraarajato, eejatzi otsipatakawo ojameto.

Iyaatantari aminashityaawo omoo omonkyagaetakirinta riraga Jesoshini.

²Omapokanaka antawo omoyekanaka kipatsi rareetapaakaga ronampiri Awinkatharite, poñaaneenchari jenokinta. Ipokantapaakari ipinaapithatapaakiri mapi, roojatzi ijeekantapaakawo.

³Osheki ishipakiryapaaki. Ikimitakawo raamorenkiranki tariito osheki ishipakiryaaiki. Kitamaaperori iithaari.

⁴Oshekiroña ithaawantawakari rirori maawaeni joraaro. Tee imatziro ishewata, kimiwitaka kamanaki.

⁵Roojatzi opokapaaki tsinanipaeni, othaawantapaakari eejatzi, omaanta ikantziro rirori:

—Eero pithaayi eerori. Niyotaki pipokashitawitari pamineri Jesoshi, riraga ikentakoteetakiri. ⁶Tee añiiri iroñaaka, piriinta, añaagae. Rooma ikantakiminikya paerani, monkaataka. Paminerotya romaryaanteetawitakaririka, tekatsi. ⁷Iroñaaka intsipaete piyaate pikanteriita maawaeni riyotaanewo: “Ipiriintanakiri Tajorentsi Awinkatharite, añaagae eejatzi.

Reewatemi Karireeyaki. Iroñaaka piyaate eeroka, aritaki piñeeri janta”. Rootaki nopokantari nokantemi.

⁸Roojatzi owaperotanakiroroña, eejatzi osheki okimoshiretanakiroña; iyaatanaki oshiyashitanakina naakapaeni riyotaanewo okantena.

⁹Niyanki romapokapaakiro riraga Jesoshi, riwethatapaakawo, ikantziro: —¿Eeroka?

Roojatzi iyotawakiri, iyaatashitapakiri, otziwerowashitapaakari, roojatzi oerikapaakiri iitzikira. Osheki opinkathatapaakiri. ¹⁰Roojatzi ikantawakiro: —Eero pithaayi. Piyaateeyini iroñaaka, pikanteri maawaeni niyotaa-newo riyaaate janta Karireeyaki. Aritaki iñaapaakina janta.

—Jee, ari.

**Ikantaki joraaropaeni:
“Ikoshiteetakiri Jesoshini”**

¹¹Rootaki opokashitantanari okantapaakina, eejatzi irinta joraaropaeni riraga aminawitawori omoo ipiyanakawo nampitsikinta riyatashitanakiri jewatayitziiririni ñaanakowenantatsiri ikamantapakiri maawaeni oetarika awijaneentsiri. Ikemawakiri rirori. ¹²Roojatzi ipiyoteeyakirini jewatayitziiririni joriyopaeni eejatzi aataperoteencharipaeni riyotaawakaaka, ikanteeyakini:

—¿Iroñaaka tsika akantyaaka amana-kotantyaariri?

Roojatzi ikaemakaantakiri maawaeni joraaropaeni, ikantawakiri:

—Ajaa, koriki, osheki nopinatemi.

¹³Rootaki pikanantyaariri atziripaeni: “Ragaetaatziri Jesoshini, rooma nomaanakitzi eechonkiini niyankiiteni tsiteniri. Okimitaka ipokapaaki riyotaanewopaeni Jesoshini raapaentziri”. ¹⁴Aririka ikemakowentawakimi pinkathari, aritaki niyaataki naari janta nokamantakowentemi eero rowajankitantzimi.

¹⁵Roojatzi raakiri koriki ipinateeyakirini jewatayitziiririni joriyopaeni, riyaaatanaki itheeyawaetaka, imonkaatakiro maawaeni ikamantakiri. Rootaki ikantakiri maawaeni joriyopaeni roojatzi iroñaaka, tee riyotzi kyaaryooperorika rañagae Jesoshi.

**Iñeeyerini Jesoshi janta
Karireeyaki**

¹⁶Paashini kitejiri niyaatanaki naaka riyotaanewopaeni Jesoshi 11 tonkaariki janta Karireeyaki ikenkithatakotakiri chapinki Jesoshi tekira ikamini. Tekatsi itsipatanewoni iroñaaka Joorashini, rooma kamaki. ¹⁷Iñaanteeyapaakaririni, ipinkathaperotapaakiri, ikimoshirewentakiri. Omaanta apaanipaeni ikantashiretzi:

—¿Rirotakima Jesoshi?

¹⁸Roojatzi Jesoshi romapokapaakina ikanteeyapaakinani maawaeni:

—Iroñaaka Pawa iitakina itzinkami jenokinta eejatzi kipatsika. ¹⁹Rootaki notyaanantemiri piyaate maawaeniki nampitsi, piyoteeri maawaeni atziri raapatziyena, eekiro riyaatatyeerameentena, pithotyeyanakironi maawaeni kipatsi. Aririka raapatziyakimi atziri riyotanakirorika naaka owawijaakotakiriri, kameetha pikaawoshitakoteniri Tajorensi. Rootaki ikowakaakiriri Pawa, eejatzi nokowagaeyakiririni naari, eejatzi okowakagayakiririni Ishire Tajorensi. ²⁰Eejatzi pikamanteeyerini maawaeni imonkaatero maawaeni kameethatsiri nokamantakimiri eerori. Naari kijokiro nowanakimi, nokempoyeemi, eejatzi maawaeni aapatziyanari; roojatzi nopiyanteeyari nopinkatharitantapaakyaari kipatsikika.

Ari okaatzi.

Naaka jankinatziirori:

Mateyo